

Jaarstukken 2014

gemeente Achtkarspelen

INHOUDSOPGAVE		Pagina
Inleiding		5
Managementsamenvatting		7
Jaarverslag		
<i>Deel 1 Programmaplan</i>		
Programma 1	Samenleving	17
Programma 2	Werk & Inkomen	27
Programma 3	Veiligheid	35
Programma 4	Leefomgeving	39
Programma 5	Ontwikkeling	47
Programma 6	Dienstverlening	55
	Algemene dekkingsmiddelen	61
<u>Financieel overzicht</u>	Overzicht baten en lasten	63
<i>Deel 2 Paragrafen</i>		
A	Lokale heffingen	67
B	Weerstandvermogen	69
C	Onderhoud kapitaalgoederen	73
D	Financiering	79
E	Bedrijfsvoering	83
F	Verbonden partijen	85
G	Grondbeleid	95
Jaarrekening		
Balans per 31 december 2014		99
Overzicht baten en lasten over het begrotingsjaar		101
Toelichtingen:		
- grondslagen financiële verslaglegging		103
- toelichting op de balans		107
- toelichting op het overzicht baten en lasten		123
Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen		129

INLEIDING

De jaarrekening 2014 sluit af met een positief resultaat van € 340.415.

In het jaarverslag en in de jaarrekening is te lezen dat dit resultaat bestaat uit vele grote en kleine plussen en minnen, elk met een eigen verhaal. Die verhalen zijn van belang om het totale resultaat goed te kunnen beoordelen.

Wanneer naar het overzicht van baten en lasten wordt gekeken, blijkt dat het resultaat weliswaar positief is, maar dat daarvoor wel € 1.857.681 uit de reserves is gebruikt.

Dat is niet erg, want daarvoor zijn die reserves ook in het leven geroepen. We hebben gespaard om bepaalde zaken te kunnen realiseren.

Dat 'sparen' betekent echter niet dat er geld op de bank staat. Het betekent dat de bezittingen van de gemeente groter zijn dan de schulden en dat er op de balans eigen vermogen staat. Dit eigen vermogen is de buffer die wordt ingezet om onder meer risico's af te dekken en investeringen mogelijk te maken.

Veel van het eigen vermogen van de gemeente zit in asfalt, stenen, grond, etc. Het is dus geen saldo op de bank, maar het scheidt wel ruimte om te lenen.

In de afgelopen jaren is geld geleend om uitgaven mogelijk te maken. Daardoor is de schuld van de gemeente in vier jaar toegenomen van 23 naar 36 miljoen. Een forse toename, die zo niet door kan gaan. Het college is zich daar van bewust en zal dit bij de kadernota voor 2016 meenemen.

Een gemeente is geen bedrijf, maar kent een eigen dynamiek. Als de uitkeringen toenemen, gaat de gemeente er niet op bezuinigen en de gemeente kan het verstrekken van uitkeringen ook niet als onrendabel afstoten. Er gaat juist meer energie en geld naartoe.

In de praktijk betekent dit dat, wanneer het in Nederland wat minder goed gaat, wij daar als gemeente met een vertraging mee worden geconfronteerd. En als het met Nederland beter gaat, duurt het langer voordat we het als gemeente makkelijker krijgen.

Het komt er uiteindelijk op neer dat we in 2014 nog flink zijn geconfronteerd met de crisis en dat dit in de komende jaren zeker niet veel beter zal zijn. We moeten dus nog een pas op de plaats maken.

2014 stond in het teken van de voorbereidingen van de decentralisaties in het sociaal domein en van de samenwerking met Tytsjerksteradiel. Dat heeft veel gevraagd van de organisatie. Het is echter vooral opgelost door heel hard werken door heel veel mensen. Het college is trots en blij met het grote verantwoordelijkheidsgevoel en de betrokkenheid en passie van de medewerkers.

2014 was ook een boeiend eerste jaar van een nieuwe collegeperiode. In dit eerste jaar is nog uitvoering geven aan wat het vorige college in gang heeft gezet, maar ook al een draai gemaakt naar de wensen en eisen van de nieuwe raad en het nieuwe college. Daar zijn al stappen in gemaakt. Deze stappen gaan in 2015 en bij de kadernota voor 2016 meer en meer vorm krijgen.

Kortom, 2014 was een bewogen jaar, dat goed is afgesloten, maar waarin we de ogen niet mogen sluiten voor ontwikkelingen die van invloed zijn op de komende jaren.

Het college van burgemeester en wethouders

MANAGEMENTSAMENVATTING

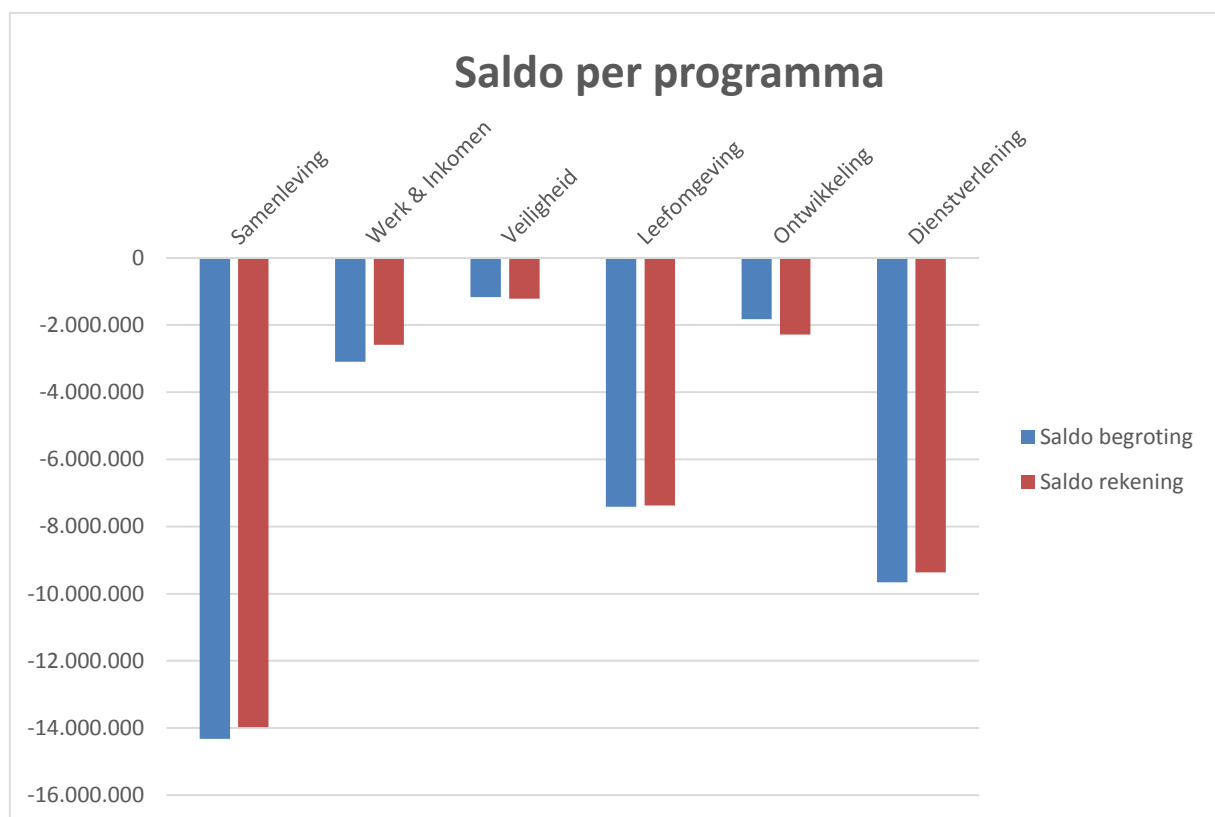
Enkele financiële cijfers

Het doel van de jaarstukken is om de lezer te informeren over de financiële positie van de gemeente en de in het begrotingsjaar geleverde prestaties. Om dit inzicht te bevorderen worden in dit hoofdstuk enkele belangrijke financiële cijfers op grafische wijze gepresenteerd. De grafieken hebben betrekking op twee soorten gegevens, namelijk de baten en lasten over 2014 en de ontwikkeling van een aantal financiële grootheden over de afgelopen vijf jaar.

Baten en lasten 2014

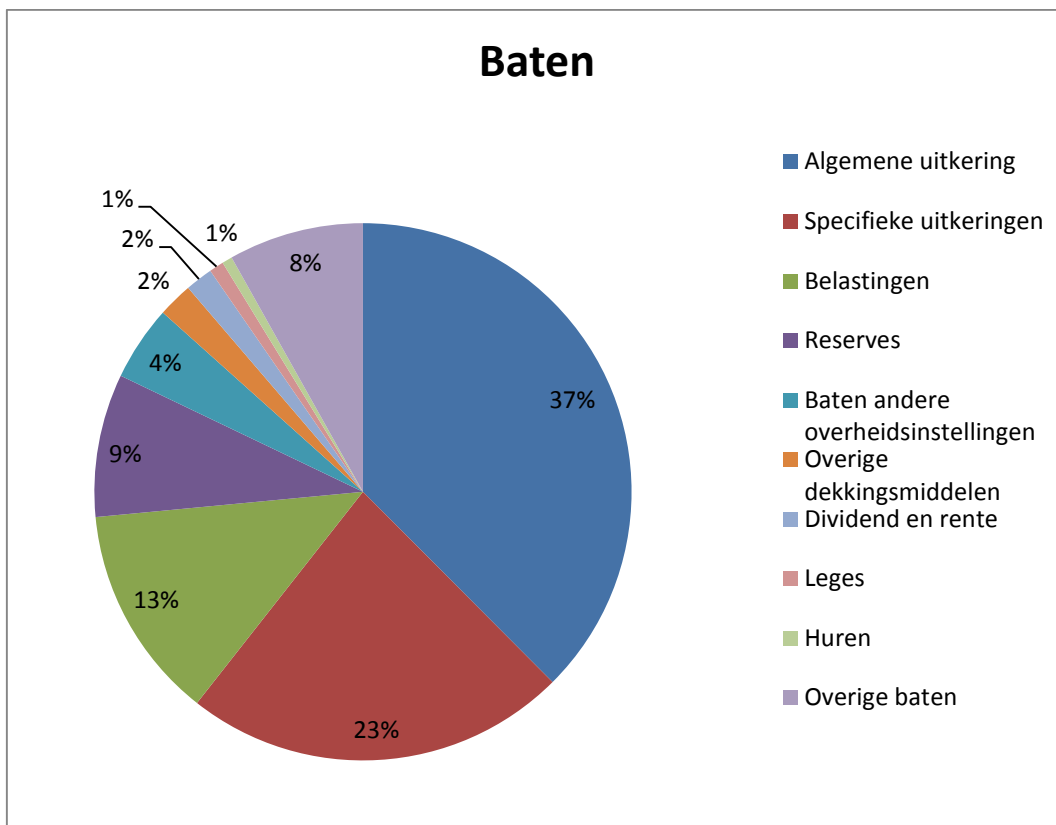
Begroting- en rekeningsaldo per programma

Onderstaande grafiek toont het saldo van baten en lasten van de verschillende programma's voor zowel de begroting als de rekening. Uit deze grafiek blijkt dat de verschillen tussen begroting en rekening tamelijk klein zijn.

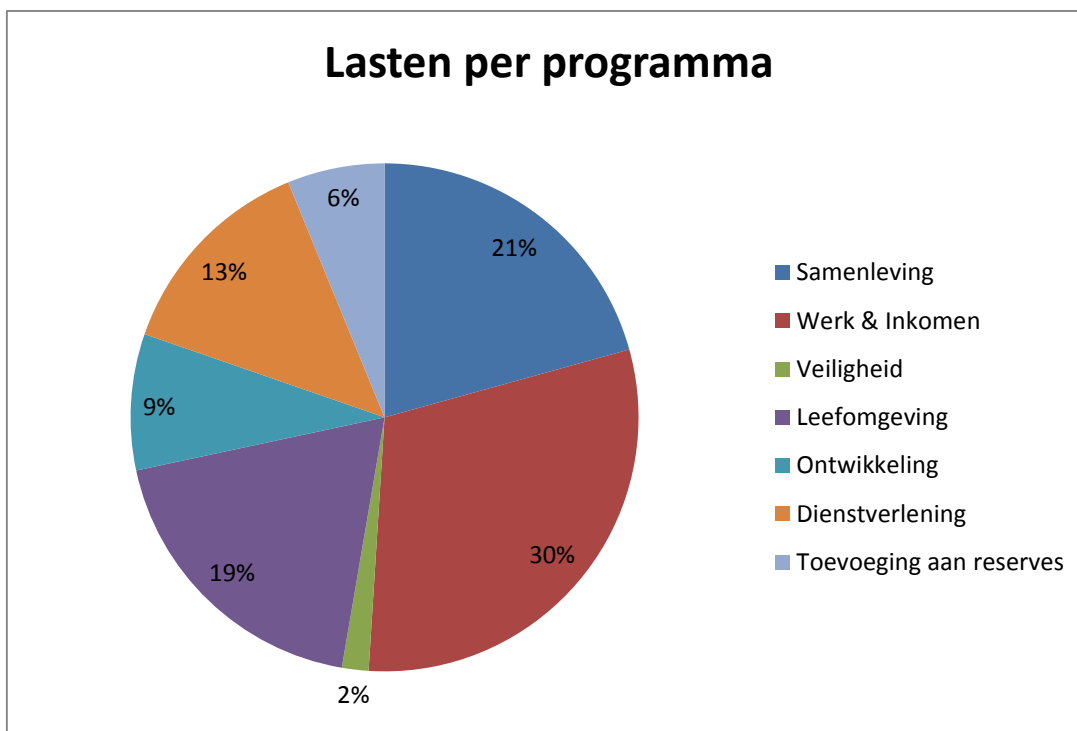
Inkomsten ingedeeld naar bron van herkomst

De totale inkomsten over 2014 bedroegen € 75.774.000. Daarvan valt ruim € 35 miljoen onder de algemene dekkingsmiddelen, het restant betreft baten op de verschillende programma's. In de volgende grafiek zijn de inkomsten van de gemeente ingedeeld naar de bron van herkomst. De centrale rijksoverheid is goed voor 60% van de totale inkomsten. De eigen inkomsten bestaande uit gemeentelijke belastingen, huren, leges en financieringsbaten bedragen 17% van het totaal. De overige baten bestaan uit diverse posten waaronder bijvoorbeeld bijdragen van derden en baten uit verkopen. Reserves zijn strikt genomen geen inkomsten maar dienen wel ter dekking van lasten op de programma's. Daarom is deze post ook in dit diagram opgenomen.

Lasten per programma

De totale lasten over 2014 bedroegen € 75.433.000. De grafiek hieronder geeft aan welk aandeel elk programma in dat totaal heeft.

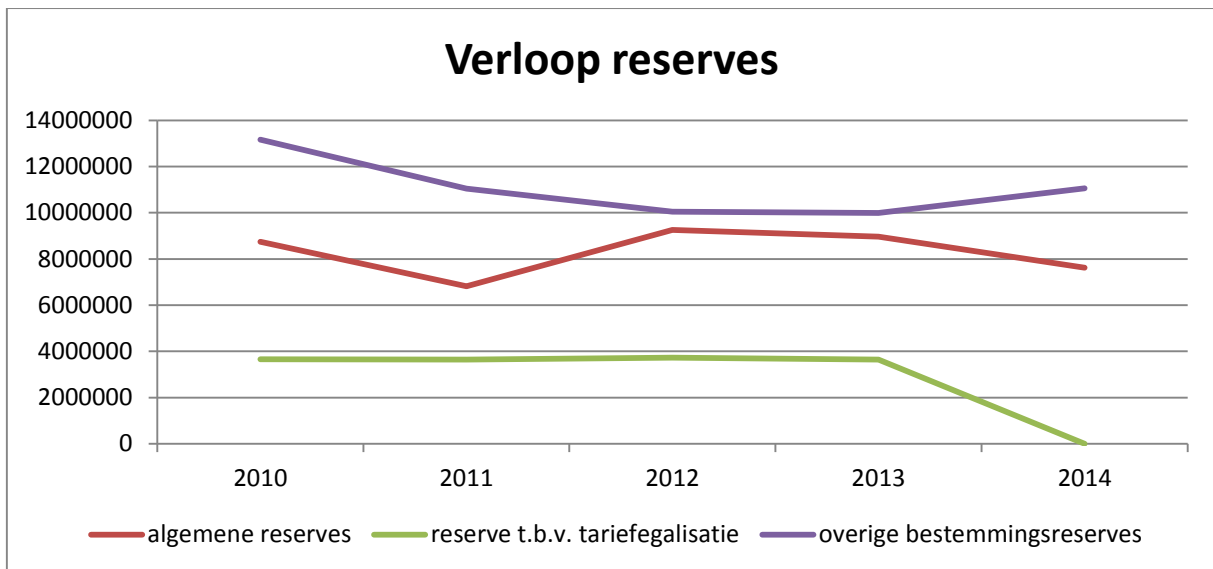
Verloop financiële grootheden afgelopen vijf jaar

Ontwikkeling reservepositie

Onderstaande grafiek geeft het verloop weer van de omvang van de reserves over de periode 2010-2014. Deze reserves zijn in te delen in

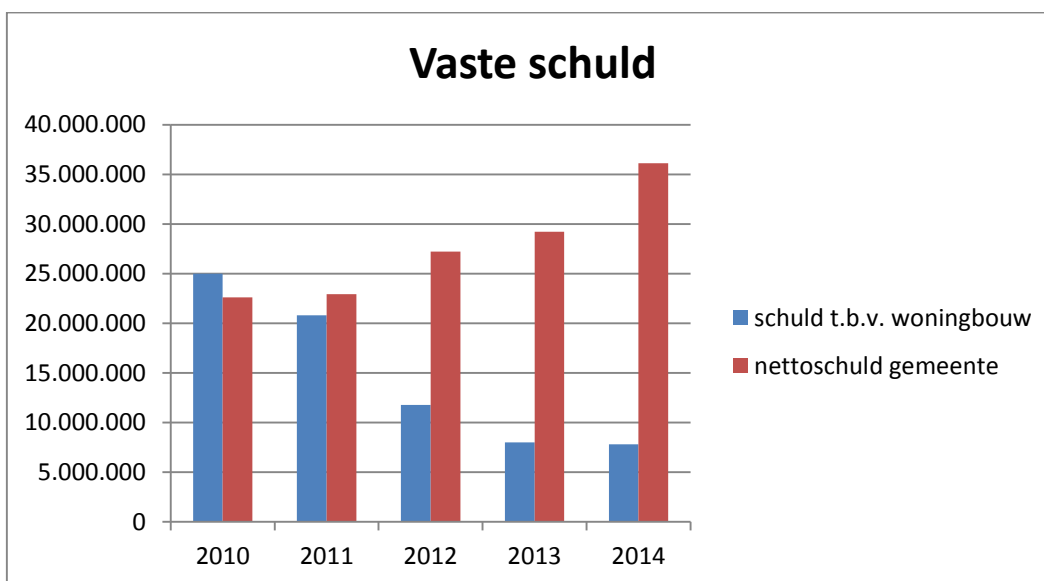
- algemene reserves, die vrij besteedbaar zijn;
- bestemmingsreserves voor de egalisering van de tarieven voor de riolering- en afvalheffingen;
- en overige bestemmingsreserves.

De omvang van de reserves is een indicator voor de financiële speelruimte die de gemeente heeft. De post reserves ten behoeve van tariefegalisatie is ultimo 2014 afgenomen tot nihil. Dit houdt verband met de overboeking van de reserves riolering en reiniging naar de voorzieningen. Dit is slechts een rubriceringskwestie en heeft geen invloed op de financiële positie van de gemeente.

Schuldpositie van de gemeente

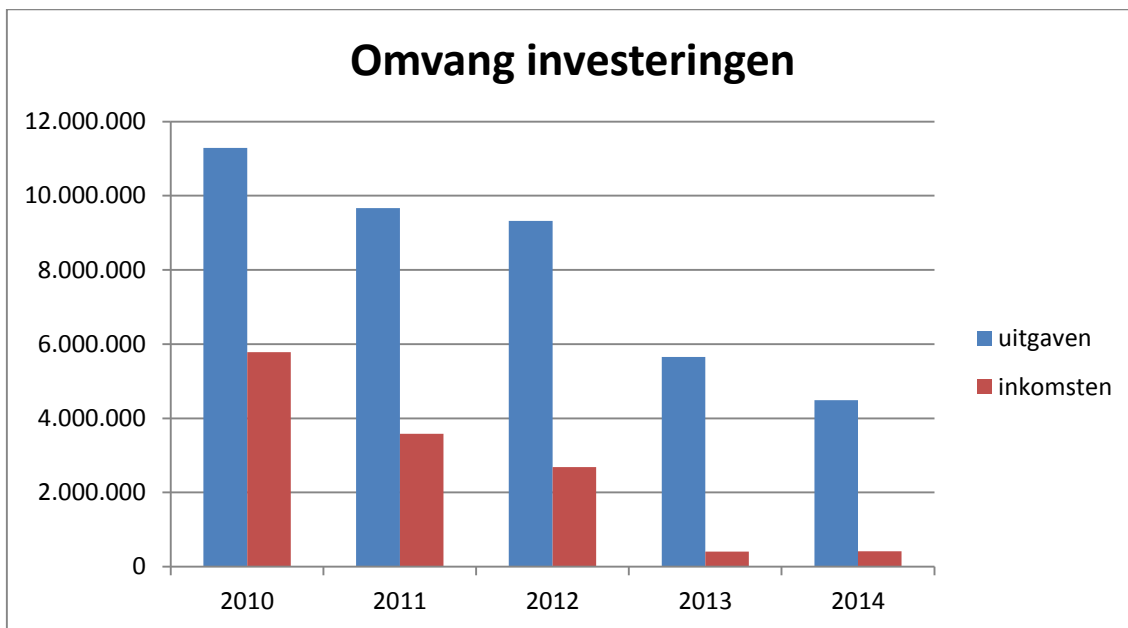
De grootte van de vaste schuld is een indicator voor de rentelasten in begroting en rekening. Immers hoe groter de schuld, des te meer rente er betaald moet worden. Uiteraard speelt ook het rentepercentage van de verschillende leningen daarbij een rol.

Over de schuld ten behoeve van de woningbouw betaalt de gemeente ook rente; deze krijgen we echter weer terug van WoonFriesland. Daarom is vooral de ontwikkeling van de netto-schuld van de gemeente van belang. Deze is de laatste jaren toegenomen, wegens het structurele tekort op de lopende rekening. De rentelast over de schuld toont de laatste jaren ook een stijgende lijn. Door de lage rentepercentages is deze stijging echter aanmerkelijk minder.

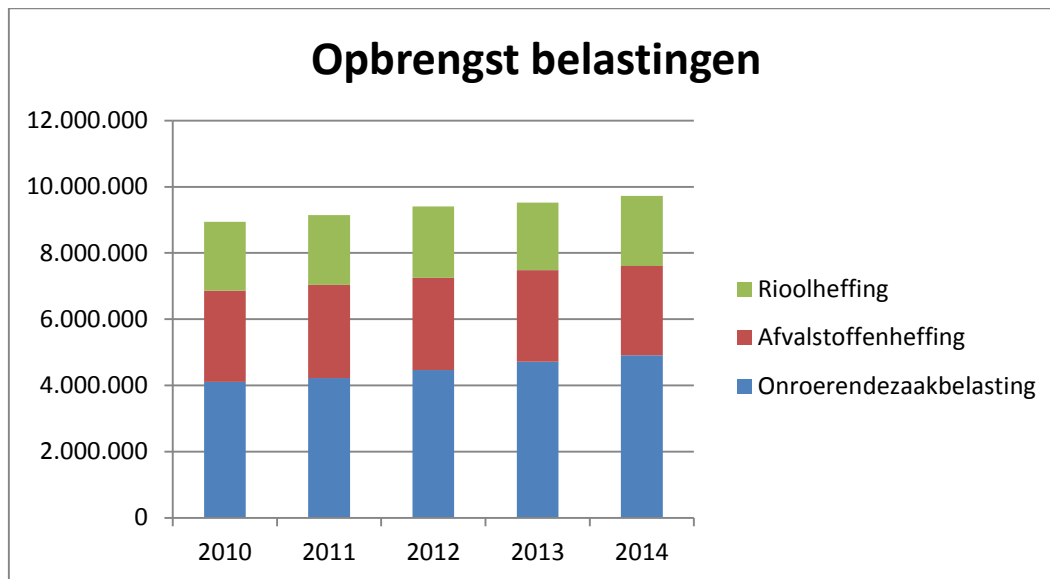
Ontwikkeling investeringsvolume

Investerings zijn nodig om voorzieningen tot stand te brengen of te behouden. Uiteraard kost dit het nodige geld. Soms dragen ook derden bij aan een investering of is er sprake van een bijdrage uit een reserve. Onderstaand grafiek geeft de gerealiseerde uitgaven- en inkomstenstroom weer die samen hangt met investeringen over de afgelopen vijf jaar. De meeste investeringen vinden plaats in de programma's Samenleving en Leefomgeving. Deze vertegenwoordigen 75% van het totale investeringsvolume. Het gaat hier onder andere om onderwijshuisvesting, sportfaciliteiten, aanleg en vervanging van rioleringen en investeringen in wegen.

Belastinginkomsten

De gemeente brengt onroerende zaak belasting, reinigingsheffingen en rioolrechten bij inwoners en bedrijven in rekening. Het diagram hieronder toont de grootte van deze totale inkomstenstroom over de afgelopen vijf jaar.

JAARVERSLAG

DEEL 1

PROGRAMMAPLAN

Programma 1 - Samenleving

Inleiding

In programma 1 werden de volgende maatschappelijke effecten nagestreefd:

1. Van vangnet naar springplank: We leggen de nadruk op eigen verantwoordelijkheid van onze inwoners, op meedoen in de samenleving en op gebruikmaken van sociale netwerken.
2. Dicht bij huis: We organiseren de ondersteuning en participatie dicht bij onze inwoners, op lokaal niveau.
3. Voorkomen in plaats van genezen: We investeren in preventie door regie en financiering in één hand te leggen.

In programma 1 waren dit de onderdelen van de sociaal maatschappelijke agenda. Deze onderdelen zijn nader te rubriceren als de taakvelden leefbaarheid, ondersteuning en zorg.

Welke doelen wilden we bereiken en welke hebben we bereikt?

1. Leefbaarheid

Burgerkracht en –participatie

- Achtkarspelen heeft de inwoners gevraagd meer verantwoordelijkheid te nemen voor de eigen leefomgeving, en stimuleert en faciliteert daarbij.
- Een van de speerpunten is maatwerk leveren en het bevorderen van het vrijwilligerswerk in onze gemeente.

Sport

- In het kader van de leefbaarheid in de dorpen is ingezet op handhaven, behouden en mogelijk versterken van een aanvaardbaar sportvoorzieningenniveau.
- In 2014 zijn veel kinderen t/m 12 jaar in aanraking gekomen met sport en beweging.

Cultuur

- In 2014 hebben we randvoorwaarden gecreëerd voor een breed cultureel aanbod om zowel actieve als passieve deelname aan cultuuruitingen te bevorderen. Dit hebben we gedaan door het stimuleren en initiëren van diverse activiteiten.

Accommodaties

- De dorpshuizen hebben een grotere rol gekregen binnen het leefbaarheidswerk c.q. "het oude welzijnswerk".

Onderwijs

- In alle dorpen waar de combinatie school/peuterspeelzaalwerk aanwezig was, is dit behouden.
- We hebben actie ondernomen om een hoog kwalitatief onderwijsniveau, dat goede contacten heeft met de arbeidsmarkt, innovatie en technologie, te stimuleren en te activeren.

2. Ondersteuning

Zorg voor Jeugd

- Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Achtkarspelen stond in 2014, als netwerkorganisatie, als een spin in het web midden in de samenleving. Het CJG heeft zowel een preventieve als een coördinerende functie.

Gezondheid

- In 2014 hebben we uitvoering geven aan de twee speerpunten uit de gemeentelijke gezondheidsnota Achtkarspelen Gezond en Wel: overgewicht en overmatig alcoholgebruik.
- Een gezond leefklimaat op school en een gezonde levensstijl van jongeren en kinderen is gerealiseerd met Gezonde Scholen.
- Binnen Achtkarspelen Fit! Hebben burgers zelf gekozen voor een gezonde levensstijl.
- In 2014 hebben we extra steun geboden aan (aanstaande) ouders die het nodig hebben.

3. Zorg

Collectieve voorzieningen en sociale infrastructuur

Door te faciliteren en te investeren in collectieve voorzieningen en de sociale infrastructuur (mantelzorgondersteuning, vrijwilligerscentrale) heeft de gemeente er aan bijgedragen dat (kwetsbare) burgers langer in eigen omgeving kunnen blijven leven en een beroep op formele zorg voorkomen kan worden.

Wmo individueel

Via 'keukentafelgesprekken' is in kaart gebracht op welke onderdelen ondersteuning nodig is om te participeren.

Wat hebben we gedaan om de doelen te bereiken en wat gaan we evt. nog doen om de beoogde doelen te realiseren?

1. Leefbaarheid

Burgerkracht en -participatie

- Twijzelerheide is als pilotdorp en als lerende omgeving voor het borgen en ontwikkelen van leefbaarheid actief in het project "Minsken Meitsje in Doarp". Door en met het dorp zijn in 2014 diverse activiteiten uitgevoerd. Initiatieven worden in belangrijke mate vanuit het Heidepunt gecoördineerd; Inspanningen zijn van daar uit gericht op samenwerking in en met het dorp en tussen de betrokken partners, waar onder de basisscholen, plaatselijk belang en het jeugdwerk. Voor 2015 is een evaluevaluatie aangekondigd.
- Op 1 januari 2014 is samen met KEARN welzijn een vrijwilligersbank opgericht. In 2014 zijn er 121 mensen bemiddeld, dit aantal is op te splitsen in korte klussen en structureel vrijwilligerswerk.

Sport

- Er zijn sportvelden gerenoveerd in Gerkesklooster, Surhuisterveen en Twijzelerheide en kunstgrasvelden aangelegd in Buitenpost en Harkema. Het realiseren van een kunstgrasveld in Twijzel is doorgeschoven naar uiterlijk 2016.
- Met de verenigingen is gesproken over een andere invulling van het onderhoud aan de velden op de diverse sportcomplexen. In 2014 is dit doel wegens diverse redenen niet behaald. Het doel is om het alsnog in 2015 uitvoerbaar te maken.
- Het zwembad Buitenpost is overgegaan naar een stichting vanuit de lokale gemeenschap. Zij exploiteren het huidige zwembad maximaal 5 jaar zodat het huidige zwemaanbod wordt behouden.
- Door de inzet van sportstimulering 'High Five' en het deelproject 'Kies voor Hart en Sport' zijn veel kinderen in beweging gezet. Meer dan 25% van alle leerlingen in Achtkarspelen heeft minimaal één keer per jaar meegedaan aan een sportstimuleringsproject.

Cultuur

- In 2014 is de transitie van stichting Streekmuziekschool De Wâldsang naar een coöperatieve vereniging met zzp'ers voltooid. In september 2014 is coöperatie Cultuurcentrum de Wâldsang gestart met het organiseren van het muziekonderwijs.
- Met de landelijke KEK-subsidie (Kultueredukaasje mei Kwaliteit) is in 2014 uitvoering gegeven aan vier projecten op basisscholen: een leerorkest op de Tarissing in Drogeham

en It Skriuwboerd in Surhuisterveen, en Kidpop op It Holdersnêst in Harkema en De Bernebrêge in Surhuisterveen.

- In 2014 zijn de bibliotheken in Noordwest en Noordoost Fryslân gefuseerd in de nieuwe stichting Bibliotheken Noord Fryslân. De fusie levert een financieel voordeel op voor de gemeenten in Noordoost Fryslân. Per 2015 wordt dit zichtbaar in de jaarrekening.
- De bibliotheek in Surhuisterveen heeft een restyling ondergaan. Optimalisering van de collectie, service, communicatie, en de inrichting met presentatietafels en een informatiepunt vormen een geheel. De reacties van zowel bezoekers als personeel zijn positief. Het aantal leden in de bibliotheek Surhuisterveen is in 2014 gestegen met ruim 200.
- In maart 2014 hebben wij voor de derde keer de cultuurprijzen uitgereikt. Stichting Gondelvaart op Wielen uit Drogeham was winnaar van de 'Kultuerpriis Achtkarspelen 2014' en jeugdbrassband Projunior uit Gerkesklooster van de 'Oanmoedigingspriis jong talint Achtkarspelen 2014'.
- Der binne yn 2014 twa kursussen SkriuwmarFrysk útein set yn gearwurking mei de buorgemeenten.
- Yn 2014 ha wy in Frysktalige skriuwwedstriid ynspirearre op de folksferhalen útskreaun. De tsien winnende ferhalen binne opnommen yn it boekje 'Erfguod fan juster foar hjoed', mei yllustraasjes fan Noël Hariri, âld-ynwenner fan Surhústerfean.
- Yn maart 2014 is de nije Wâlddichter Achtkarspelen oansteld, Suzan Bosch út Bûtenpost. Yn 2014 hat de doarpsdichter seis gedichten skreaun en foardroegen.

Accommodaties

- In 2014 hebben gemeente en dorpshuizen gezamenlijk een convenant opgesteld. Dit convenant wordt in 2015 verder uitgewerkt.

Onderwijs

- In de kleine dorpen proberen Roobol en Noventa samen te werken om zo een laatste dorpsschool te behouden. Op dit moment wordt gewerkt aan de notitie leefbaarheid, schaal en kwaliteit, waarin aandacht voor een plan van aanpak voor de accommodaties.
- In Boelenslaan is een samenwerkingsschool gerealiseerd. In Twijzel is de samenwerking tussen Roobol en Noventa niet gelukt.
- In Gerkesklooster is een brede school gebouwd. Peuters, jeugdwerk en de basisschool zouden deze samen gebruiken. Op dit moment zitten de peuters echter nog in de peuterspeelzaal en gebruikt de school het peuterlokaal in de brede school. Er is sprake van een tijdelijke situatie. De achterliggende reden is dat de school behoefte heeft om tijdelijk extra ruimte te huren van de gemeente.
- De streefwaarde voor het totaal aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters was 79 (is 5% minder). Met 76 nieuwe voortijdig schoolverlaters is de doelstelling ruimschoots gerealiseerd.
- In het voor- en najaar zijn themabijeenkomsten georganiseerd met aandacht voor lokale vraagstukken op de terreinen Werk en Inkomen, Participatie, Aansluiting Arbeidsmarkt en Onderwijs.
- De gemeente, ondernemers en onderwijs werken al langere tijd samen op het dossier Klasseglas. In het najaar 2014 moest helaas worden vastgesteld dat de beoogde FttH-ambitie (Fiber to the Home) te hoog gegrepen was en voornamelijk moet worden losgelaten. Het project 'Klasseglas' legt het accent van haar inspanningen vanaf dat moment op de inhoud; op toepassingen en de verlangde ICT-vaardigheden in de 21ste eeuw.

2. Ondersteuning

Zorg voor Jeugd

- Doordat de leerplichtambtenaar deel uitmaakt van het kernteam CJG, worden signalen vroegtijdig gebundeld en is samen met het Schoolmaatschappelijk Werk ondersteuning geboden aan leerling en school.
- De banden met de voorschoolse voorzieningen en het onderwijs, en met zorgaanbieders en huisartsen, zijn verder aangetrokken. Zo bezocht het CJG dit jaar weer de scholen om de samenwerking te verstevigen en samen met de JGZ de huisartsen.

- In Achtkarspelen Zuid is met het experiment CJG-team buurtzorg jong, een zelfsturend en –organiserend team, ervaring opgedaan voor de CJG-teams die vanaf 2015 de zorg voor jeugd zullen uitvoeren. Mede door de inzet van deze teams is de basis gelegd voor de transformatie van de jeugdzorg.
- Verschillende preventie activiteiten zijn door het CJG geïnitieerd, uitgevoerd en ondersteund. Zo is in Surhuisterveen het Heit en Memcafé van start gegaan (samen met ouders, bibliotheek en JGZ), is in Twijzelerheide het project Alders Onderwijs ondersteund en zijn in Twijzel twee Triple P-avonden gehouden over 'Positief Opvoeden en wat als de ouders uit elkaar gaan'. De toename in het aantal vechtscheidingen was voor de CJG-kernpartners aanleiding om samen met de gespecialiseerde jeugdzorg (Fier, Jeugdhulp Friesland) een ouderfolder te maken over dit onderwerp.
- De invoering van Passend Onderwijs in augustus 2014 heeft vooreerst geleid tot regionale afspraken over Zorg voor Jeugd en de samenwerkingsverbanden van het basis en voorgezet onderwijs, met het gedeelde uitgangspunt één kind/gezin, één plan, één contactpersoon. Lokaal moeten de afspraken nog worden uitgewerkt, waarbij de dyslexiezorg een van de onderwerpen zal zijn.

Gezondheid

- Ter preventie van overgewicht is in Twijzelerheide, Gerkesklooster-Stroobos en Harkema uitvoering gegeven aan Achtkarspelen Fit!. Activiteiten in dit kader waren onder andere dansles Zumba en een groentetuin in Twijzelerheide, een fietsclub en eetworkshops in Harkema, weerbaarheidstraining en survival-zwemmen op de camping in Gerkesklooster.
- Om overmatig alcoholgebruik te bestrijden zijn activiteiten uitgevoerd uit het Preventie- en Handhavingplan 2014-2018 van de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel, zoals de Gezonde school en genotmiddelen, theater-voorstellingen in de klas, voorlichting aan ouders of opvoeders van jongeren en instructie Verantwoord Alcohol schenken voor sportverenigingen met kantineaccommodaties.
- Voor beide gezondheidspeerpunten is het landelijk effectief bewezen programma Gezonde School Fryslân ingezet. In 2014 is er een gezonde school bijgekomen; de cbs Joh. Looijengaskoalle te Surhuizum. De teller staat nog steeds op 14, aangezien de twee gezonde scholen in Boelenslaan zijn opgegaan in één gezonde samenwerkingschool.
- Een andere activiteit die in 2014 succesvol is uitgevoerd is de aanpak FierFit!. Het gaat hier om het aanleren van een gezonde leefstijl met een gezond gewicht waarbij plezier voorop staat. Binnen deze multidisciplinaire aanpak bewegen kinderen onder begeleiding van een kinderfysiotherapeut en krijgen ouders en kinderen thuis voedingsadviezen van een diëtiste. Ook de andere gezinsleden en de schoolarts en pedagoog werden betrokken bij dit programma.
- Binnen de beroepsgroep geboortezorg zijn alle verloskundigen werkzaam in onze gemeente geschoold in de motiverende gespreksvoering met zwangeren over een gezonde leefstijl. Dit is een unicum in Fryslân en zeer goed ontvangen door de beroepsgroep.

3. Zorg

Collectieve voorzieningen en sociale infrastructuur

- In 2014 waren zo'n 140-150 mantelzorgers in beeld. In 2014 hebben wij onze inwoners regelmatig geïnformeerd over mantelzorg en de diverse ondersteuningsmogelijkheden (via De Feenster, de website en organisaties als PCOB en ANBO en huisartsen). Er zijn drie bijeenkomsten georganiseerd met als onderwerpen: het verstrekken van informatie, bewindvoering en ontmoetingsmiddag/lotgenotencontact. Ook is er de mogelijkheid tot respijtzorg.
- Om de ondersteuning van mantelzorgers beter aan te laten sluiten bij de wensen van de mantelzorger zelf is in 2014 een klankbordgroep opgericht. De klankbordgroep, die bestaat uit ervaringsdeskundigen, denkt mee om te ondersteuningsvormen zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de vragen van mantelzorgers.

Wmo - individuele voorzieningen

- We hebben 123 keukentafelgesprekken gevoerd in het kader van de individuele voorzieningen.
- aan vormgeven. Er is voor gekozen om burgers, die 3 uur of minder hulp bij het huishouden (lichte variant) ontvangen, dit voortaan zelf te laten regelen en betalen. Burgers die dit niet kunnen betalen, kunnen een beroep doen op de bijzondere bijstand. In juli zijn alle cliënten hiervan op de hoogte gebracht.
- Samen met verschillende gemeenten en zorgaanbieders hebben we een plan ingediend om in aanmerking te komen voor de Hulp bij het Huishouden Toelage (HHT). Dit zijn extra middelen die door het rijk beschikbaar zijn gesteld om de werkgelegenheid te behouden. Het plan is goedgekeurd en eind 2014 zijn de inwoners, die hiervoor in aanmerking komen, van deze regeling op de hoogte gebracht. De regeling is beschikbaar in 2015 en 2016.
- Met de komst van de drie decentralisaties stond 2014 vooral in het teken van de voorbereiding op de nieuwe taken. Binnen de Wmo gaat het om dagbesteding, individuele begeleiding, kortdurend verblijf en een klein deel persoonlijke verzorging. We hebben een aanbestedingstraject doorlopen waarbij we de aanbieders intensief hebben betrokken. Dit heeft voor het overgangsrecht geresulteerd in contracten met 36 aanbieders en voor de nieuwe maatwerkvoorzieningen hebben we 78 aanbieders gecontracteerd.

Wat heeft het gekost?

In de onderstaande tabellen een cijfermatige en tekstuele toelichting op dit programma.

De tabellen geven achtereenvolgens het volgende weer:

- de totale baten en lasten van dit programma, zowel voor de begroting (na wijziging) als voor de rekening.
- de incidentele baten en lasten van dit programma, zowel voor de begroting (na wijziging) als voor de rekening.
- een analyse van de belangrijkste verschillen in dit programma tussen begroting (na wijziging). Het afzonderlijk benoemen van diverse (kleine) mee- en tegenvallers is vanuit het oogpunt van leesbaarheid van de programmarekening achterwege gelaten.

Lasten en baten programma (x 1.000):

Financiële gegevens	Begroting 2014 (na wijziging)	Rekening 2014	Vershil rekening en begroting
Lasten voor bestemming (excl. reservemutaties)	-15.621	-15.606	15
Baten voor bestemming (excl. reservemutaties)	1.298	1.637	339
Totaal saldo van baten en lasten	-14.323	-13.969	354
Toevoegingen aan reserves (lasten)	-1.063	-1.104	-41
Onttrekkingen aan reserves (baten)	16	16	0
Resultaat rekening baten en lasten	-15.370	-15.057	313

Incidentele posten (x 1.000):

Incidentele lasten	Begroting 2014 (na wijziging)	Rekening 2014	Verschil rekening en begroting
Afwikkelingskosten zwembad Buitenpost	263	0	263
Nutskosten voormalig onderwijslocaties (nog geen nieuwe bestemming)	10	24	-14
Projectbudget Klasseglas	22	22	0
Project Gezond In	5	0	5
Eenmalige verhoging budget sport- en spelmateriaal (vanwege controle en aanpak onveilige situaties buitensport)	16	21	-5
Storting in voorziening "open houden Zwembad De Kûpe"	1.050	1.050	0
Vrijval voorziening ter dekking tekorten NV Sportfondsen (vanwege afschrijving daarvan)	0	-164	164
Afschrijven leningen vanwege tekorten NV Sportfondsen	0	164	-164
Afrekening pachtgeskil	29	29	0
Bibliotheek - transitiekosten	24	24	0
Projectbudget Minsken meitsje in Doarp	16	16	0
Transitiekosten AWBZ	78	92	-14
Transitiekosten Jeugdzorg	115	115	0
Incidentele aanpassingen structureel budget Wmo vanwege verwachte verschuivingen in budgetbenutting:			
• woningaanpassingen	-335	-382	47
• opvang gevolgen afschaffen Wtcg en CER	60	0	60
• huishoudelijke hulp	-560	-524	-36
• vervoershulpmiddelen	50	73	-23
• vervoersvoorzieningen	-35	-39	4
• apparaatskosten	20	11	9
Toevoeging aan de reserve Wmo	1.063	1.104	-41
Totalen	1.891	1.636	255
Incidentele baten	Begroting 2014 (na wijziging)	Begroting 2014 (na wijziging)	Rekening 2014
Onttrekking uit reserve SOFA vanwege dekking voor Minsken meitsje in Doarp	16		
Opbrengst voormalig onderwijslocaties (bekostigd uit grondbedrijf)	0	136	136
Vrijval uit voorziening ter dekking (verwachte) tekorten NV Sportfondsen Buitenpost	0	40	40
Incidentele aanpassingen structureel budget vanwege verwachte verschuivingen in budgetbenutting (eigen bijdrage HH)	140	201	61
Inkomsten uit ziekengeld (drie medewerkers)	10	18	8
Detachering medewerker bij buurgemeente	19	21	2
Totalen	185	432	247

Verschillen (x 1.000):

Verschillen exclusief reservemutaties (in totaal saldo baten en lasten)	
Lasten:	
1. Educatie & Jeugdbeleid	-116
2. Zorg, Welzijn en Gezondheid	77
3. Sport en Cultuur	240

4. De Kruidhof	-45
5. Wmo individueel	-58
6. Uitvoeringskosten Samenleving	-84
Subtotaal lasten	15
Baten:	
7. Educatie & Jeugdbeleid	142
8. Zorg, Welzijn en Gezondheid	8
9. Sport en Cultuur	80
10. De Kruidhof	-10
11. Wmo individueel	99
12. Uitvoeringskosten Samenleving	20
Subtotaal baten	339
Saldo verschillen exclusief reservemutaties	354
Verschillen in reservemutaties	
Lasten:	
13. Wmo individueel	-41
Subtotaal lasten	-41
Baten:	
Geen	-
Subtotaal baten	0
Saldo verschillen reservemutaties	-41
Saldo verschillen inclusief reservemutaties	313

Verschillenanalyse

Toelichting verschillen	
1. <u>Educatie & Jeugdbeleid</u> - Wegens het buiten gebruik stellen van de OBS Twijzel en scholen in Gerkesklooster zijn de boekwaarden van deze gebouwen in één keer afgeschreven (125.000). De andere meerkosten betreffen niet geraamde nutskosten en heffingen, deze zijn veroorzaakt omdat we gebouwen niet direct konden afstoten (36.000). - De kosten voor het leerlingenvervoer zijn overschreden. Redenen: tariefstijgingen, een groter aanbod van leerlingen en meer specifiek individueel vervoer van bepaalde leerlingen. - De kosten voor het leerplicht systeem zijn ondergebracht bij Informatiebeheer, waardoor op deze functie per saldo minder is uitgegeven. - Hogere subsidie-uitgaven laten een overschrijding zien bij peuterspeelzalen. - De uitgaven voor Jeugdbeleid vielen lager uit dan begroot, doordat enerzijds de uitgaven voor de Jeugdgezondheidszorg in brede zin 2% meevielen (18.500) en er anderzijds een meevaller was van 24.000 op de uitgaven voor het CJG. De samenwerking met Tytsjerksteradiel, het niet doorgaan van een aantal preventieve activiteiten (gebrek aan belangstelling of organisatorisch niet op korte termijn uitvoerbaar) en minder kosten dan verwacht voor het gebruik van moderne media voor preventie jongeren waren daarvoor de belangrijkste redenen. - Het budget voor Voor- en vroegschoolse educatie en LEA activiteiten is onderbenut. Op activiteitsniveau werd minder uitgegeven vanwege de overgang naar een nieuwe beleidsperiode 2015-2019, waarin bezuinigingen gepland staan. Een aantal projecten is opgestart en wordt in 2015 voortgezet.	Saldo
	-116
2. <u>Zorg, Welzijn en Gezondheid</u> - De uitgaven in verband met de transitie c.q. implementatie van Wmo-AWBZ is duurder uitpakket dan begroot, doordat m.n. ziekte ons noopte extra externe krachten in te vliegen. - In 2014 is minder uitgegeven aan maatschappelijk werk, doordat m.n. de verlaging van de subsidie maatschappelijk werk niet is verwerkt in de raming (23.000), en door diverse kleinere meevallers op dit terrein (4.000). - De geraamde uitgaven voor de huisvesting van welzijnsaccommodaties werden onderschreden, door het ontbreken van de noodzaak om de geraamde budgetten voor klein onderhoud-aan te spreken, welk voordeel deels te niet werd gedaan door hogere uitgaven voor heffingen c.a. - Door een wijziging in de bevoorschotting van de Veiligheidsregio, de brandweer kwam er bij waardoor een andere verdeling van de overhead ontstond, viel het voorschot Openbare Gezondheidszorg lager uit dan begroot.	Saldo
	-15
	27
	23
	36

- Kleinere meevallers op het gezondheidsterrein.		6
	Saldo	77
3. <u>Sport en Cultuur</u>		
- Belangrijkste reden: het niet hoeven in zetten van een geraamd bedrag van voor afwikkeling van de samenwerking met NV Sportfondsen betreffende het zwembad Buitenpost.		263
- Om diverse redenen zijn er kleinere plussen als het gaat om het kunst-, taal- en cultuurbeleid (6.000) en de muziekschool (per saldo 5.500), door enerzijds minder subsidie-uitgaven en anderzijds meer onvoorzien uitgaven.		12
- Tegenover de plussen staan hogere noodzakelijke uitgaven dan geraamd voor onderhouds- en nutskosten voor de buiten- en binnensportaccommodaties (-29.500) en de aanschaf en reparatie van sport- en spelmateriaal (-5.000). Deze overschrijdingen zijn deels gerelateerd aan extra werkzaamheden als gevolg van het ongeval in Twijzel.		-35
	Saldo	240
4. <u>De Kruidhof</u>		
- De personele posten worden overschreden door de niet begrote UWV kosten van een oud medewerkster en extra uren van een collega vanwege ziekte.		-15
- De inkoopkosten van de winkel en kwekerij zijn overschreden. Reden: in de winkel en kwekerij werd in 2014 26.000 meer omgezet dan begroot, daardoor moest extra ingekocht worden.		-14
- Overschrijding organisatiekosten, kleine bedrag op een groot aantal kleinere posten.		-10
- Overschrijding huisvestingskosten, dit vooral door hogere nutskosten.		-6
	Saldo	-45
5. <u>Wmo individueel</u>		
- De uitvoeringskosten vielen lager uit dan verwacht, dit vooral door lagere indicatiekosten.		9
- De geraamde uitgaven in verband met het afschaffen Wtcg en CER bleven uit.		60
- Een aantal verschuivingen in de benutting van de verstrekkingen resulterend in per saldo een klein tekort.		-6
- Afschrijving aankoop hulpmiddelen: 1 ^e termijn (niet begroot)		-121
	Saldo	-58
6. <u>Uitvoeringskosten Samenleving</u>		
- Hoge uitgaven in verband met ziektevervangning.		-37
- Hogere loonkosten als gevolg van deels incidentele personele knelpunten.		-45
- diverse kleinere overschrijdingen.		-2
	Saldo	-84
7. <u>Educatie & Jeugdbeleid</u>		
- Voor de scholen in Twijzel en Gerkesklooster, die voor het onderwijs buiten gebruik zijn gesteld, is een vergoeding vanuit de bouwgrondexploitatie ontvangen.		136
- De afrekening schoolmaatschappelijk werk 2013 leverde een niet verwachte terugbetaling op.		2
- De ouderbijdrage voor het leerlingenvervoer viel hoger uit dan geraamd.		5
	Saldo	142
8. <u>Zorg, Welzijn en Gezondheid</u>		
- Een niet geraamde aflossing van de stichting begraafplaats Kootstertille.		3
- Een afrekening maatschappelijk werk 2012/2013, die resulteerde in een terugbetaling.		10
- Een niet gerealiseerde geraamde bate voor verhuur en pacht welzijnsaccommodaties door de huisvestings situatie in Gerkesklooster.		-5
	Saldo	8
9. <u>Sport en Cultuur</u>		
- Een vrijval uit de voorziening die was ingericht om de verwachte verliezen van NV sportfondsen te bekostigen. Doordat de laatste jaren zwarte cijfers werden geschreven was het niet noodzakelijk dit bedrag aan te wenden.		40
- Hogere huurinkomsten c.a. dan begroot bij de verhuur van de binnen- en buitensportaccommodaties.		22
- Een deel van de onderhoudskosten die de gemeente maakt wordt vergoed door gebruikers. In 2014 was deze vergoeding hoger dan begroot.		17
	Saldo	80
10. <u>De Kruidhof</u>		
- De Kruidhof heeft ruim 18.000 bezoekers gehad in 2014, dit betekende minder entreegelden dan begroot.		-12
- De geraamde bijdrage voor re-integratieactiviteiten is voor 50% gerealiseerd; het is niet gelukt meer inkomsten te genereren dan het bedrag dat ontvangen is van Achtkarspelen.		-25
- Een hogere omzet van de kwekerij en de winkel dan begroot.		26
- Een mindere opbrengst op de verhuur van het restaurant.		-10
- Diverse kleinere verschillen.		11
	Saldo	-10
11. <u>Wmo individueel</u>		
- De ontvangen eigen bijdrage viel hoger uit dan werd verwacht; de reden daarvoor is dat vanaf 2013 een extra deel van het vermogen wordt meegeteld bij de berekening van de eigen bijdrage en daar was in de begroting 2014 nog geen rekening mee gehouden.		53
- Hogere terugvorderingen in verband met onterechte verstrekkingen dan verwacht.		46
	Saldo	99
12. <u>Uitvoeringskosten Samenleving</u>		
- Het ontvangen ziekengeld was hoger was dan verwacht.		6

- Een niet begrote bijdrage van De Friesland Zorgverzekeraar ter ondersteuning van de gemeentelijke activiteiten het kader van Sport en Bewegen.	12
- Diverse kleinere voordeeltjes.	<u>2</u>
Saldo	20
13. <u>Wmo individueel (reserves)</u> De extra meevaller is cf. afspraak toegevoegd aan de reserve Wmo. Voor uitleg van de opbouw daarvan wordt verwezen naar punt 5 en 11 van deze verschillenanalyse	-41

Programma 2 – Werk, Inkomen en Zorg

Inleiding

In programma 2 werden de volgende maatschappelijke effecten nagestreefd:

1. Participatie – we willen het activerend karakter van de Wet Werk en Bijstand (Wwb) zo stevig mogelijk neerzetten en benutten.
2. Inkomensvoorziening – we willen de poortwachterrol aanscherpen om de (potentiële) cliënt actief te houden. Daarnaast zetten we in op het waarborgen van de rechtmatigheid van verstrekkingen.
3. Minimabeleid – we willen een actief minimabeleid creëren.
4. Schulddienstverlening – we willen de (arbeid)participatie bevorderen door trajecten schulddienstverlening te combineren met re-integratietrajecten (pilot), en een actiever inzetten op preventie.
5. Sociale Werkvoorziening – we zetten het transformatieproces van Caparis naar alleen 'beschut werken' voor de huidige SW-medewerkers door, en sturen gelijktijdig op krimpscenario en een positiever bedrijfsresultaat.

Welke doelen wilden we bereiken en welke hebben we bereikt?

1. Participatie

De afspraak was om:

- 46% van de klantgroep zelfredzaam binnen 6 maanden te laten uitstromen.
- 26% van de groep 'ondersteunen' uit te laten stromen naar werk of scholing en 36 % een stap te laten zetten op de participatieladder.
- 10% van de groep 'zorg' moest een stap op de participatieladder zetten.

Deze percentages waren gebaseerd op de resultaatafspraken die met De Wâlden zijn gemaakt en vastgelegd in het Jaarplan 2014.

In de loop van 2014 heeft het college geanticipeerd op de komst van de Participatie-wet en is het onderscheid tussen de doelgroepen komen te vervallen. Het College heeft vaste aantallen in plaats van percentages afgesproken met De Wâlden.

Daarom rapporteren we hier niet de percentages maar de daadwerkelijke aantallen.

Van de afgesproken 210 zijn 152 Wwb-gerechtigden uit Achtkarspelen en 141 uit Tytsjerksteradiel uitgestroomd naar betaald werk. Totaal 293 en dus ruimschoots meer dan het afgesproken resultaat. Van deze 152 zijn 45 Wwb-ers jonger dan 27 jaar en betreft het in 42 gevallen een gedeeltelijke uitstroom omdat de inkomsten niet voldoende waren om het recht op uitkering te beëindigen.

De totale uitstroom uit de WWB voor de gemeente Achtkarspelen is groter (220) omdat er ook sprake is van verhuizingen, fraudegevallen en Aow-gerechtigden.

2. Inkomensvoorziening

- Voor 2014 was het streven om 35% van alle meldingen om een uitkering niet tot een uitkering te laten leiden en hiermee een instroombeperking te realiseren. In 2014 werd een score van 38% bereikt.
- De fraudequote (aantal geconstateerde fraudegevallen met benadelingsbedrag als percentage van het gemiddeld klantenbestand) moest in 2014 minimaal 5% bedragen. Dit is gelukt met een score van 5,6%.
- De incasso via terugvordering en verhaal in 2014 had minimaal 3% van het budget Gebundelde Uitkering moeten bedragen. Dit doel is niet bereikt met een score van 1,87%. De reden hiervoor is dat het definitieve budget Gebundelde Uitkering in 2014 in vergelijking met 2013 met bijna een miljoen werd verhoogd, waardoor de baten terugvordering en verhaal meer dan proportioneel hadden moeten stijgen om het gewenste resultaat te behalen.
Beter had de incasso terugvordering en verhaal kunnen worden afgezet tegen het bedrag aan uitstaande vorderingen. Gerekend met deze methode was de score in 2013

17,1% (tegenover een landelijk gemiddelde van 8,4 % over datzelfde jaar). In 2014 was de score 13,9%. Landelijke cijfers over 2014 zijn nog niet bekend.

Ondanks het feit dat het doel niet is bereikt, moet wel worden vastgesteld dat de verhouding tussen het bedrag terugvordering en verhaal en het bedrag aan uitstaande vorderingen nog steeds onverminderd hoog is.

3. Minimabeleid

- Voor 2014 was het doel de voorzieningen op het eerder vastgestelde niveau te handhaven. Dit is gelukt.
- Armoedebestrijding, door naast de gemeentelijke regelingen ook particuliere initiatieven, zoals SUN, Voedselbank, Humanitas en SUSKA te betrekken en door middel van een jaarlijkse subsidie te ondersteunen, is versterkt. In 2014 hebben genoemde organisaties een gemeentelijke subsidie ontvangen, werkten zij nauw met de gemeente samen in de bestrijding van armoede en vormden zij samen met de gemeente een basis voor de verdere uitbouw van het armoedebeleid.
- De positie van kinderen uit gezinnen met een laag inkomen is versterkt door de aansluiting bij Leergeld. In het afgelopen jaar konden 163 kinderen uit de doelgroep worden geholpen.

4. Schulddienstverlening

- Er moesten 10 schulddienstverleningstrajecten in combinatie met een re-integratietraject in de vorm van een pilot worden gestart om de arbeidsparticipatie te bevorderen. Dat zijn uiteindelijk 15 geworden.
- Doel was om maandelijks 8 burgers actief te benaderen naar aanleiding van signalen van nutsbedrijven, woningcorporaties etc. In een speciaal project zijn dat 338 geworden, met daaraan gekoppeld 64 huisbezoeken.

5. Sociale Werkvoorziening

Voor 2014 was het doel vervolgstappen te zetten in het transformatieproces van Caparis naar alleen 'beschut werken' voor de huidige Sw-medewerkers en gelijktijdig sturen op krimpscenario en een positiever bedrijfsresultaat.

De vervolgstappen zijn zeker gezet. Er blijft natuurlijk het verschil tussen bedrijfsresultaat en subsidieresultaat. De gemeente draagt ongeveer € 3.000 per SE bij in het subsidieresultaat. De vorming van het Werkbedrijf is in 2014 gezamenlijk in de arbeidsmarktregio ter hand genomen.

Wat hebben we gedaan om de doelen te bereiken en wat gaan we evt. nog doen om de beoogde doelen te realiseren?

1. Participatie

- Op basis van de klantgroepindelingen zijn specifieke methodieken ontwikkeld om burgers in hun kracht te zetten, hen aan te spreken op de eigen verantwoordelijkheid en de zelfredzaamheid te bevorderen met als doel het activerend karakter te verhogen en het transformatieproces in te zetten. Bijvoorbeeld Zelf aan Zet en Klimmen op eigen Kracht. Deze methodes zijn een voorbeeld voor andere gemeenten.
- Door het oplopende percentage werkloosheid onder de jongeren is er stevig ingezet op deze groep. Provinciaal is er een Actieplan Jeugdwerkloosheid opgesteld met meerdere stakeholders, wat een groot palet aan mogelijkheden voor de jongeren biedt. Doel is om meer werkgelegenheid te creëren, jongeren beter op te leiden, de uitval op de scholen terug te dringen en de arbeidsmogelijkheden van jongeren te vergroten.
- De werkgeversbenadering is in 2013 en 2014 verder doorontwikkeld. Inmiddels heeft het werkgeversteam goed contact met veel werkgevers. Er is veel energie gestoken in onze contacten met werkgevers om werk, vacatures en werkervaringsplaatsen te vinden.
- De eindejaaractie van eind 2014 heeft er voor gezorgd dat 22 mensen extra een arbeidscontract van minimaal een half jaar hebben gekregen en dus geen (aanvullende) bijstand meer krijgen.

- In 2014 is DynYnset verder doorontwikkeld. Wij spreken de burgers aan op hun intrinsieke motivatie en vragen hen een kortdurende klus voor de samenleving uitvoeren. DynYnset is zo opgezet dat het instrument over de totale bevolking beschikbaar is en als vliegwiel kan fungeren voor de sociaal maatschappelijke agenda.
- De Participatiewet is aanleiding geweest om het verlenen van ontheffingen van de arbeids- en re-integratieplicht aan Wwb-ers te (her)beoordelen. Het past in onze visie op de Participatiewet om inwoners zo actief mogelijk te houden en aan te sluiten bij de mogelijkheden, kansen en talenten van de inwoners.

Ter informatie onderstaand overzicht met daarin het verloop percentage niet-werkende werkzoekenden.

*bron: De Basisset Regionale Arbeidsmarktinformatie. Een uitgave van de

Verloop percentage Niet-Werkende Werkzoekenden				
	Totaal		Jonger dan 27 jaar	
NWW %	dec-13	dec-14	dec-13	dec-14
Achtkarspelen	13,7	12,9	12,9	9,3
Dantumadiel	11,8	12,8	10,6	11,3
Kollumerland ca	12,1	11,7	10,9	11,9
Smallingerland	13,9	16,3	13,8	10,3
Tytsjerksteradiel	9,9	9,5	12,7	9,6
Fryslân	11,6	12,5	12,8	11,2
Nederland	9,7	10,6	11,3	10,1

afdeling Arbeidsmarktinformatie en -advies van UWV.

2. Inkomensvoorziening

- De poortwachtersrol is onveranderd streng gebleven. Dit uit zich in het consequent screenen van alle aanvragen naar de aanwezigheid van arbeidsmogelijkheden of voorliggende voorzieningen en het preventief onderzoeken van de rechtmatigheid. Ook het toepassen van een zoektijd alvorens een aanvraag kan worden ingenomen leidt tot beperking instroom.
- Naast de preventieve inspanningen werd ook achteraf (repressief) op fraudebestrijding ingestoken door fraudesignalen maximaal op te pakken.
- In 2014 werd begonnen met een intensievere debiteurenbewaking. Deze debiteurenbewaking heeft als gevolg van een overgang naar een ander automatiseringssysteem handmatig plaatsgevonden.

3. Minimabeleid

- In de aanloop naar een nieuw armoedebelid per 2015 werden in 2014 in bestaande regelingen geen wijzigingen meer aangebracht.
- De eerder genoemde organisaties, SUN, Voedselbank, Humanitas en SUSKA hebben op hun verzoek over 2014 een subsidie voor de door hen te ondernemen activiteiten ontvangen en zij leggen op hun beurt over genoemd jaar verantwoording af.

4. Schulddienstverlening

- Er zijn 15 schulddienstverleningstrajecten gezamenlijk met een re-integratietraject opgepakt, hiermee is de doelstelling ruimschoots gehaald. De samenwerking tussen beide afdelingen is hiermee geïntensiveerd.
- Aanvankelijk zijn alle schuldenaren met meerdere signalen schriftelijk benaderd. Hiervan nam 25% uit zichzelf contact op met schulddienstverlening. De overige 75% werd vervolgens door het team gebeld. Dit werd door veel schuldenaren als erg positief ervaren 'de gemeente heeft interesse in mij'. Uiteindelijk zijn er 338 signalen opgepakt en 64 huisbezoeken gedaan. Er is een programma ontwikkeld om de signalen te matchen en aan de hand hiervan gaan de schulddienstverleners indien nodig op huisbezoek.

5. Sociale Werkvoorziening

Het college richt zich in de programmabegroting op de transformatie en afbouw van Caparis naar alleen 'beschut werken' voor de huidige Sw-medewerkers en gelijktijdig op een positiever bedrijfsresultaat, dan wel het beperken van de verliezen. Dit zal ook een proces zijn wat de komende jaren door zal gaan. Er zijn zeker stappen gezet in 2014. Financieel heeft Caparis een zeer goed jaar gedraaid, waardoor Caparis weer over een buffer beschikt en de gemeente niet bij hoeft te dragen in de verliezen. Er blijft natuurlijk het verschil tussen bedrijfsresultaat en subsidieresultaat. De gemeente draagt ongeveer € 3.000 per SE bij in het subsidieresultaat.

Wat heeft het gekost?

In de onderstaande tabellen een cijfermatige en tekstuele toelichting op dit programma. De tabellen geven achtereenvolgens het volgende weer:

- de totale baten en lasten van dit programma, zowel voor de begroting (na wijziging) als voor de rekening.
- de incidentele baten en lasten van dit programma, zowel voor de begroting (na wijziging) als voor de rekening.
- een analyse van de belangrijkste verschillen in dit programma tussen begroting (na wijziging). Het afzonderlijk benoemen van diverse (kleine) mee- en tegenvallers is vanuit het oogpunt van leesbaarheid van de programmarekening achterwege gelaten.

Lasten en baten programma (x 1.000)

Financiële gegevens	Begroting 2014 (na wijziging)	Rekening 2014	Vershil rekening en begroting
Lasten voor bestemming (excl. reservemutaties)	-22.650	-22.853	-202
Baten voor bestemming (excl. reservemutaties)	19.561	20.265	704
Totaal saldo van baten en lasten	-3.090	-2.588	502
Toevoegingen aan reserves (lasten)	-523	-444	79
Onttrekkingen aan reserves (baten)	746	46	-700
Resultaat rekening baten en lasten	-2.867	-2.986	-119

Incidentele posten (x 1.000):

Incidentele lasten	Begroting 2014 (na wijziging)	Rekening 2014	Vershil rekening en begroting
Toevoeging aan reserve Re-integratie	258	254	4
Toevoeging aan reserve Inkomensvoorziening	264	170	94
Toevoeging aan reserve Waarborgfonds	0	11	-11
Diverse verstrekkingen eenmalig	15	13	2
Uitgaven waarborgfonds	0	4	-4
Bijdrage Inburgering	0	8	-8

Diverse kosten eenmalig	0	6	-6
UWV kosten voormalig personeel	0	7	-7
Salariskosten bovenformatief	0	75	-75
Verkoop verlof	0	10	-10
Projectmatige personeelskosten schulddienstverlening	40	31	9
Minimabeleid - "Tang-Spekman"	15	13	2
Minimabeleid - "Klijnsma-gelden"	164	34	130
Minimabeleid - koopkrachttegemeetkoming	108	92	16
Opvang asielzoekers	15	2	13
Totalen	879	730	149
Incidentele baten	Begroting 2014 (na wijziging)	Rekening 2014	Verschil rekening en begroting
Onttrekking aan reserve Waarborgfonds	40	43	3
Bijdrage vanwege samenwerking De Wâlden	0	43	43
Diverse inkomsten eenmalig	0	130	130
Detachering bovenformatief personeel	0	32	32
Boetes BUIG	0	5	5
Aflossingen verstrekte leningen (waarborgfond)	0	11	11
Bijdrage in het kader van samenwerking "Klijnsma"	0	4	4
Onttrekking aan reserve Re-integratie	250	0	-250
Onttrekking aan reserve Inburgering	15	2	-13
Onttrekking aan reserve Inkomensvoorziening	441	0	-441
Totalen	746	270	-476

Verschillen (x 1.000):

Verschillen exclusief reservemutaties (in totaal saldo baten en lasten)	
Lasten:	
1. Productgroep Participatie	226
2. Productgroep Inkomensvoorziening	-187
3. Productgroep Minimabeleid	-10
4. Productgroep Sociale werkvoorziening	-2
5. Productgroep Opvang asielzoekers	13
6. Productgroep Uitvoeringskosten Werk en Inkomen	-242
Subtotaal lasten	-202
Baten:	
7. Productgroep Participatie	39
8. Productgroep Inkomensvoorziening	358
9. Productgroep Minimabeleid	51
10. Productgroep Sociale werkvoorziening	26
11. Productgroep Opvang asielzoekers	2
12. Productgroep Uitvoeringskosten Werk en Inkomen	229
Subtotaal baten	704
Saldo verschillen exclusief reservemutaties	502
Verschillen in reservemutaties	
Lasten:	
13. Productgroep Participatie	4

14. Productgroep Inkomensvoorziening	93
15. Productgroep Minimabeleid	-11
16. Productgroep Opvang asielzoekers	-8
Subtotaal lasten	79
Baten:	
17. Productgroep Participatie	-250
18. Productgroep Inkomensvoorziening	-441
19. Productgroep Minimabeleid	4
20. Productgroep Opvang asielzoekers	-13
Subtotaal baten	-700
Saldo verschillen reservemutaties	-621
Saldo verschillen inclusief reservemutaties	-119

Verschillenanalyse

Toelichting verschillen	
1. Participatie De overschrijding (de meeneemregeling) op het budget is toegevoegd aan de reserve Re-integratie. (meeneemregeling 2013/2014 was € 208.000). Dit verklaart in belangrijke mate het positieve verschil.	226
2. Inkomensvoorziening De overschrijding wordt verklaard door een stijging van het aantal Wwb-ers, en meer uitgaven als gevolg van een stijging van het aantal Ioaw-ers. De verstrekte kredieten voor bedrijfskapitaal aan gevestigde zelfstandigen bleef ver achter bij de verwachting, terwijl de kredieten voor levensonderhoud wel hoger waren dan verwacht. De totale overschrijding op deze productgroep wordt meer dan volledig opgevangen door een hogere bate.	-187
3. Minimabeleid De overschrijding wordt verklaard door: - hogere bijzondere bijstandsverstrekkingen, m.n. voor kosten bewindvoering en verstrekkingen in de vorm van geldleningen voor woninginrichting (vooral vanwege de verhoogde toestroom van statushouders). - lagere uitvoeringskosten Schuldendienstverlening. - niet bestede Klijnsma-gelden. - overschrijding op budget Langdurigheidstoeslag/eenmalige koopkrachttegemoetkoming.	-188 30 130 18
Saldo	-10
4. Sociale werkvoorziening De overschrijding wordt verklaard door: - hogere doorstorting rijksbijdrage naar NEF door een groter aantal SE door verhuizingen. - Lagere doorstorting aan Caparis door een lager aantal SE. - lagere overige kosten.	-80 39 39
Saldo	-2
5. Opvang asielzoekers De uitgaven opvang asielzoekers zijn lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door de overgang van de financiële verantwoordelijkheid van de inburgeringstrajecten van gemeenten naar individuele inburgeraars. Er was rekening gehouden met mogelijk doorlopende inburgeringstrajecten in deze overgangperiode.	13
6. Uitvoeringskosten Werk en Inkomen De overschrijding wordt verklaard door: - extra inzet Kort Tijdelijk Personeel. - niet begrote bovenformatieve loonkosten. - hogere uitvoeringskosten BBZ/IOAZ. - een overschrijding op de uitvoeringskosten sociale recherche. - divers kleiner voordeel.	-180 -75 -55 40 28
Saldo	-242
7. Participatie De hogere bate wordt o.m. veroorzaakt door een hogere rijksbijdrage participatie en hogere ontvangsten COA gelden inzake maatschappelijke begeleiding waarvan een gedeelte naar 2015 wordt meegenomen (persoonsgebonden).	39
8. Inkomensvoorziening Het positieve saldo wordt verklaard door meer terugvorderings- en verhaalbaten, een aantal boetes en een groot aandeel verrekenende inkomsten (die als baat worden geboekt). De baten worden daarentegen weer vermindert door een lager vastgesteld declaratiedeel Bbz 2014, dan op voorhand ontvangen. Een verplichting aan het Ministerie ad € 91.713,50 is opgenomen.	358
9. Minimabeleid	

De meeropbrengst wordt grotendeels verklaard door:	
- hogere aflossingen dan verwacht op eerder verstrekte leenbijstand.	23
- niet geraamde aflossingen van leningen versterkte in het kader van het waarborgfonds.	11
- meer klanten dan verwacht in het budgetbeheer en daardoor een hogere eigen bijdrage	14
- een niet geraamde bijdrage van een buurgemeente in de kosten van een kort project.	4
Saldo	51
10. Sociale werkvoorziening De rijksbijdrage van de SW is hoger dan begroot, vanwege een extra Subsidie i.v.m. middelen voortvloeiend uit kabinetsbijdrage arbeidskosten.	26
11. Opvang asielzoekers De hogere bate wordt verklaard door de ontvangen COA gelden inzake een vergoeding voor de maatschappelijke begeleiding van de inburgeraar.	2
12. Uitvoeringskosten Werk en Inkomen De hogere baten worden vnl. veroorzaakt door:	
- een hogere loonkostenvergoeding van samenwerkingspartner Tytsjerksteradiel door veranderde klantverhoudingen.	47
- een niet geraamde vergoeding voor personeel dat door Achtkarspelen uitgeleend was.	40
- diverse kleinere voordelen.	13
- een positief resultaat op de jaarlijkse waardering debiteuren WWB/BBZ.	129
Saldo	229
13. Participatie De geraamde toevoeging aan de reserve Re-integratie vanwege een verwachte overschrijding was niet noodzakelijk (zie punt 17.). Daartegenover staat dat de voormalige meeneemregeling (ad. € 254.000) aan de reserve Re-integratie is toegevoegd omdat er geen bestedings- of terugbetalingsplicht geldt na 2014.	4
14. Inkomensvoorziening De toevoeging aan deze reserve is lager uitgevallen dan begroot, doordat het exploitatiesaldo positiever uitviel dan werd verwacht. Oorzaak: betere klantcijfers.	93
15. Minimabeleid De niet geraamde aflossingen van de in het kader van het waarborgfonds verstrekte leningen aan onze burgers zijn de reden voor deze terugstorting in de reserve Waarborgfonds. Vooraf zijn deze bedragen moeilijk in te schatten, vandaar het ontbreken van een raming.	-11
16. Productgroep Opvang asielzoekers.	-8
17. Participatie De geraamde onttrekking aan de reserve Re-integratie vanwege een verwacht tekort was niet noodzakelijk. Zie ook punt 13.	-250
18. Inkomensvoorziening De geraamde onttrekking aan de reserve Inkomensvoorziening vanwege een verwacht tekort was niet noodzakelijk. Zie ook punt 14.	-441
19. Minimabeleid De niet geraamde verstrekte leningen aan onze burgers, dit in het kader van het waarborgfonds, zijn de reden voor de extra onttrekking aan de reserve Waarborgfonds. Vooraf zijn deze bedragen moeilijk in te schatten, vandaar het ontbreken van een raming.	4
20. Opvang asielzoekers Vooraf was verwacht dat in het kader van de financiering van een tweejarig project (2014 en 2015) in 2014 een onttrekking van 15.000 aan de reserve Inburgering noodzakelijk was. Naar nu blijkt was de onttrekking in 2014 maar beperkt noodzakelijk. Vandaar de lagere onttrekking dan geraamd en de verklaring van het verschil.	-13

Programma 3 - Veiligheid

Inleiding

In programma 3 werden de volgende maatschappelijke effecten nagestreefd:

1. De inwoners voelen zich veilig, vertrouwd en met elkaar verbonden in onze gemeenten.
2. Elke inwoner neemt zijn verantwoordelijkheid om de veiligheid en leefbaarheid te verbeteren c.q. te waarborgen.
3. De overheid treedt op als de veiligheid in het geding komt.

Welke doelen wilden we bereiken en welke hebben we bereikt?

1. Integrale veiligheid

Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel hebben gezamenlijk een uitvoeringsplan voor 2014 geschreven. In 2014 is prioriteit gegeven aan het veiligheidsthema "objectieve veiligheid/veel voorkomende criminaliteit". Hieronder vallen onder andere huiselijk geweld, woninginbraken en geweldsdelicten.

2. Nationale politie

De veranderingen in de politieorganisatie raken ook onze gemeente. Waar Achtkarspelen in het verleden werd bediend vanuit bureau Dokkum wordt dat vanaf heden gedaan vanuit bureau Burgum.

3. Brandweer

Per 1 januari 2014 is de brandweer geregionaliseerd. De afzonderlijke gemeentelijke brandweerkorpsen zijn overgeheveld naar Veiligheidsregio Fryslân.

4. Crisisbeheersing

In 2013 is er een beperkte actualisatie geweest van het regionaal crisisplan. Dit is begin 2014 geïmplementeerd.
Trainen van nieuwe wethouders.

Wat hebben we gedaan om de doelen te bereiken en wat gaan we evt. nog doen om de beoogde doelen te realiseren?

1. Integrale veiligheid

Er is gestart met een aantal projecten, die nog steeds doorlopen in 2015. In beide gemeenten is aandacht geweest voor woninginbraken.

Vanuit het project "Geweld is niet oké" is het deelproject "Hoe is 't mei de holle" nieuw leven ingeblazen. Op de sociale media wordt vooral de jongere doelgroep gewezen op zaken gerelateerd aan alcohol, drugs en geweld.

Door diverse omstandigheden, waaronder een aantal grote incidenten in beide gemeenten (waaronder brand Burgum en Gerkesklooster en ongeval Twijzel), is het niet gelukt alle zaken op te pakken. Het uitvoeringsprogramma 2014 zal daarom doorlopen in 2015.

2. Nationale politie

Tweewekelijks is er overleg met de politie over lopende lokale zaken. Verder wordt de lokale driehoek geconsulteerd bij onder andere de toekomstige huisvesting van de politie. De lijnen met de groepschefs en wijkagenten zijn kort. Dit heeft onder andere geresulteerd in een goede voorbereiding van de jaarwisseling. Ook is er goed contact met de wijkagenten, waardoor zaken integraal worden opgepakt. Een voorbeeld hiervan is de aanpak van een jongerengroep in Surhuisterveen.

3. Brandweer

Via de Gemeenschappelijke Regeling heeft de gemeente nog de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op bijvoorbeeld het beleid of de financiën aangaande de brandweerbepaling. Deze invloed is echter wel beperkter, aangezien alle Friese gemeenten deelnemen en de meerderheid van stemmen geldt.

Het eerste jaar in het bestaan van Brandweer Fryslân stond volledig in het teken van het op orde brengen van de basis. Van belang was bijvoorbeeld het uniformeren van verschillende plannen en procedures, het uniformeren van vakbekwaamheid en materieelbeheer.

4. Crisisbeheersing

Begin 2014 zijn de wijzigingen in de crisisorganisatie doorgevoerd. Dit ging met name om wijzigingen van functies en het actualiseren van de deelplannen. In mei en juli 2014 werd onze gemeente opgeschrikt door twee grootschalige incidenten, het ongeval in Twijzel en de brand in Gerkesklooster. De crisisorganisatie is hierbij gealarmeerd en ingezet. Beide incidenten hebben grote impact gehad voor de betrokkenen.

In 2014 is het gehele college getraind op het gebied van crisisbeheersing.

Wat heeft het gekost?

In de onderstaande tabellen een cijfermatige en tekstuele toelichting op dit programma.

De tabellen geven achtereenvolgens het volgende weer:

- de totale baten en lasten van dit programma, zowel voor de begroting (na wijziging) als voor de rekening.
- de incidentele baten en lasten van dit programma, zowel voor de begroting (na wijziging) als voor de rekening.
- een analyse van de belangrijkste verschillen in dit programma tussen begroting (na wijziging). Het afzonderlijk benoemen van diverse (kleine) mee- en tegenvallers is vanuit het oogpunt van leesbaarheid van de programmarekening achterwege gelaten.

Lasten en baten programma (x 1.000)

Financiële gegevens	Begroting 2014 (na wijziging)	Rekening 2014	Vershil rekening en begroting
Lasten voor bestemming (excl. reservemutaties)	-1.200	-1.277	-77
Baten voor bestemming (excl. reservemutaties)	30	66	36
Totaal saldo van baten en lasten	-1.170	-1.211	-41
Toevoegingen aan reserves (lasten)	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	0	0	0
Resultaat rekening baten en lasten	-1.170	-1.211	-41

Incidentele posten (x 1.000):

In programma 3 Veiligheid zijn en waren geen incidentele posten opgenomen.

Verschillen (x 1.000):

Verschillen exclusief reservemutaties (in totaal saldo baten en lasten)	
Lasten:	
1. Brandweer	-20
2. Integrale veiligheid	-3
3. Crisisbeheersing	-54
Subtotaal lasten	-77
Baten:	
4. Brandweer	16
5. Integrale veiligheid	20
6. Crisisbeheersing	0

Subtotaal baten	36
Saldo verschillen exclusief reservemutaties	-41
Verschillen in reservemutaties	
Lasten:	
7.	
Subtotaal lasten	
Baten:	
8.	
Subtotaal baten	
Saldo verschillen reservemutaties	0
Saldo verschillen inclusief reservemutaties	-41

Verschillenanalyse

Toelichting verschillen	
1. <u>Brandweer</u>	
- Eindheffing geweest voor het district Noordoost Fryslân.	-26
- Bijdrage veiligheidsregio in de opleidingskosten.	10
- Lagere bijdrage aan de veiligheidsregio.	18
- Overname vastrecht van de brandkranen.	<u>-22</u>
Saldo	-20
2. <u>Integrale veiligheid</u>	
- Hogere kosten voor tijdelijke vervanging van personeel.	-21
- Per saldo lagere bijdragen en subsidies.	<u>18</u>
Saldo	-3
3. <u>Crisisbeheersing</u>	
- Meerkosten als gevolg van de incidenten in Twijzel en Gerkesklooster.	-45
- Hogere bijdrage aan de veiligheidsregio.	-26
- Overige kosten crisisbeheersing.	<u>17</u>
Saldo	-54
4. <u>Brandweer</u>	
Bijdrage veiligheidsregio voor de rookgasafvoer-installaties en huur kazernes.	16
De huur voor de stalling van de brandweerauto's is opgenomen in programma 4 Leefomgeving.	
5. <u>Integrale veiligheid</u>	
Inkomsten uit ziekingelden voor personeel.	20

Programma 4 – Leefomgeving

Inleiding

Het programma Leefomgeving bevat onderdelen die vallen binnen de cyclische onderhoudswerkzaamheden die nodig zijn om een goede leefomgeving binnen de gemeente te creëren en in stand te houden. Alles wat vanuit de ontwikkelvisie gerealiseerd is, en wordt, heeft onderhoud nodig. Een groot deel van dit programma betreft dan ook onderhoudsbudgetten voor wegen, gebouwen, groen en diverse andere infrastructurele producten. Het uitgangspunt bij het onderhoud van kapitaalgoederen als wegen, gebouwen en riolering is het voldoen aan onze zorgplicht als beheerder, waarbij uitgegaan wordt van een beheer- en onderhoudssituatie op basisniveau (gericht op instandhouding van de kapitaalgoederen). Ook behouden en versterken we waar mogelijk het unieke landschap en groen in de gemeente.

In programma 4 werden de volgende maatschappelijke effecten nagestreefd:

1. Wegen - een duurzame, schone en veilige leefomgeving creëren en in stand houden.
2. Groen – het behouden en zo mogelijk versterken van het unieke landschap en groen in de gemeente.
3. Riolering - het ons op een adequate manier ontdoen van afvalwater en het beperken van wateroverlast.
4. Afval - een duurzame en efficiënte inzameling en verwerking.

Welke doelen wilden we bereiken en welke hebben we bereikt?

1. Wegen

Het reguliere wegenonderhoud is gebaseerd op de rapportage "Vooruitblik en review 2011-2015 (wegbeheer Gemeente Achtkarspelen)". Hierin is een meerjarenplanning opgenomen voor zowel het groot wegenonderhoud als de rioolvervangingen.

Het inlopen van het achterstallig wegenonderhoud wordt vanaf 2013 getemporeerd en uitgesmeerd over een periode van 15 jaar in plaats van 10 jaar (gerekend vanaf 1-1-2011), wat neerkomt op het terugbrengen van het achterstallig wegenonderhoud met 6,67% per jaar.

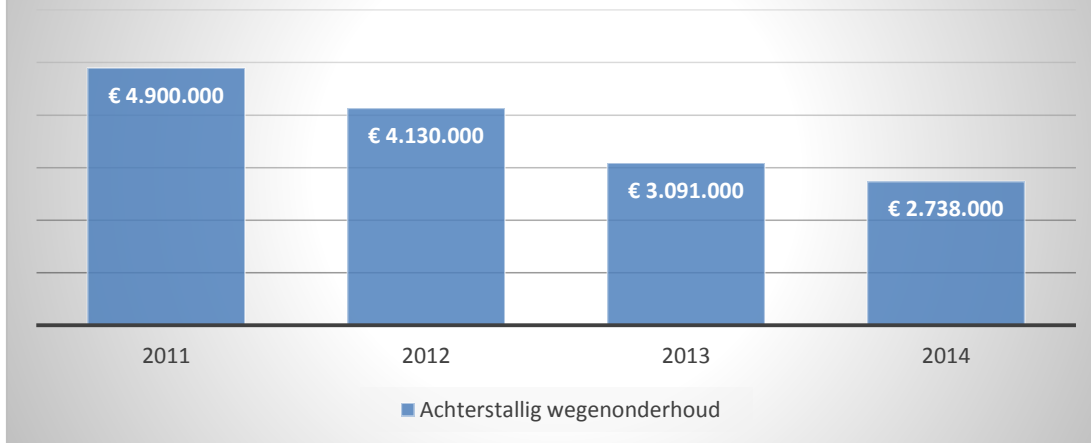
Eind 2014 zouden we 26,67% (4 x 6,67%) moeten zijn ingelopen op het achterstallig wegenonderhoud ten opzicht van peildatum 1 januari 2011 (€ 4.900.000).

Het achterstallig wegenonderhoud bedraagt eind 2014 € 2.738.000, dat komt neer op een verlaging van 44,1% ten opzichte van peildatum. Dit is meer dan de ten doel gestelde 26,67% en hiermee lopen we voor op de doelstelling. Deze 'voorsprong' is al grotendeels gerealiseerd in de jaren 2011 en 2012. Verder is sprake van een na-ijleffect van onderhoudswerken die zijn 'bekostigd' uit budgetten van eerdere boekjaren.

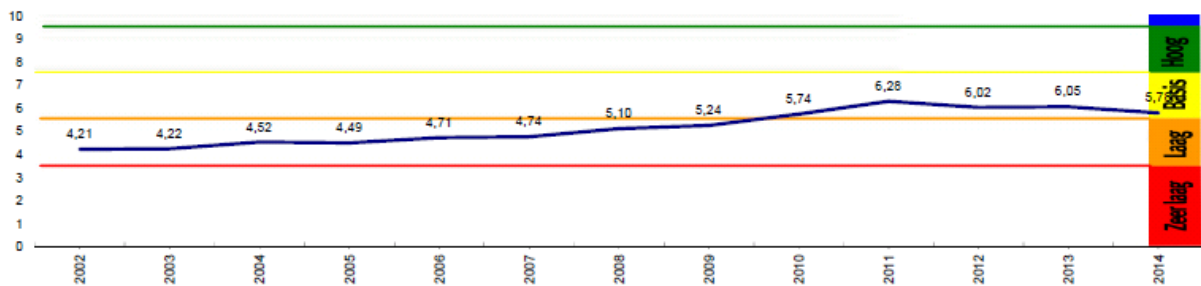
De verlaging van het achterstallig wegenonderhoud van eind 2013 naar eind 2014 bedraagt 7,2%. We zien dat het inlopen van het achterstallig wegenonderhoud minder snel gaat. In 2011 was dat 15,7%, in 2012 11,8%, in 2013 9,4% en in 2014 7,2%.

De verwachting is dat, nu er minder geld beschikbaar is gesteld, het inlopen van het achterstallige wegenonderhoud minder snel zal gaan. We hebben al een behoorlijke buffer opgebouwd waardoor de termijn van 15 jaar niet in gevaar komt. De provincie heeft echter aangegeven moeite te hebben met de termijn van 15 jaar en vast te willen houden aan een termijn van 10 jaar gerekend vanaf peildatum 1-1-2011. Hoe we hier mee om willen gaan wordt meegenomen in de nog op te stellen notitie "Vooruitblik en review 2016–2020 wegbeheer in de gemeente Achtkarspelen".

Achterstallig wegenonderhoud

Ondanks het feit dat we voorlopen op het inlopen van het achterstallig wegenonderhoud neemt de gemiddelde kwaliteit van de wegen wel af. Een nadere toelichting hierop staat in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen.

Gemiddelde kwaliteit wegen uitgedrukt in rapportcijfer

2. Groen

De kwaliteit van de openbare ruimte is van invloed op de kwaliteit van de leefomgeving en de aantrekkelijkheid van de gemeente. Het groenonderhoud is daarvan een belangrijk bestanddeel. Het streven van het college was om een functionele onderhoud- en beheersituatie afgestemd op de maatschappelijke situatie te realiseren. Ook het behoud en de versterking van het unieke landschap en groen had prioriteit.

Naast de eerdere bezuinigingstaakstellingen moest er ook invulling worden gegeven aan een aanvullende bezuiniging van 5% op het uitbestede werk aan derden. Zie het gestelde bij de financiële recapitulatie.

Ondanks de inspanningen is er ook een aantal zaken die een kostenverhogend effect hebben gehad waardoor het beschikbare budget niet toereikend was.

3. Riolering

De taken en verplichtingen die de gemeente heeft op het gebied van riolering, zijn van oudsher vastgelegd in de Wet milieubeheer. Daarnaast is per 1 januari 2008 de Wet Gemeentelijke watertaken van kracht. Binnen deze kaders zijn beperkte beleidskeuzes mogelijk. Deze zijn door de raad vastgesteld in het verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) 2010-2014. Het GRP richt zich, naast het operationeel beheer, op de invulling van de nieuwe watertaken en het voorkomen van wateroverlast. Veel van de doelstellingen uit het GRP zijn gerealiseerd, maar we merken ook dat niet de gehele workload uitgevoerd kan worden. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door de relatief beperkte capaciteit in fte.

Daarnaast speelt in de waterketen de discussie over 'minder meerkosten'. De Friese gemeenten, Wetterskip Fryslân, Vitens en provincie Fryslân hebben de gezamenlijke ambitie onderschreven om in gezamenlijkheid de kosten in de waterketen voor de inwoners van Fryslân te beperken. Let wel: het gaat hier dus niet om een bezuiniging maar een beperking van de stijging van de kosten en de daaraan gekoppelde rioolheffing. Hiervoor hebben de portefeuillehouders Water in 2010 een handtekening onder het Fries Bestuursakkoord Waterketen (FBWK) gezet. Sindsdien is de opgave nader uitgewerkt tot een potentieel van 'minder meerkosten' dat oploopt tot €12 miljoen per jaar voor alle waterketenpartijen in Fryslân gezamenlijk, te realiseren vanaf 2020. De portefeuillehouders Water hebben afgesproken om zich hier met een inspanningsverplichting aan te committeren.

Verder wil het college meer inwoners en leerlingen bewust maken van het belang van schoon water.

4. Afval

Afvalinzameling en –verwerking is kostendekkend. De tendens dat afvalstoffen steeds vaker kunnen worden hergebruikt of benut als grondstof blijft een belangrijke ontwikkeling. Enerzijds vanwege duurzaamheidsaspecten maar ook biedt het vermarkten van afval financiële mogelijkheden. Daarnaast worden verwerkingstechnieken steeds beter. Deze factoren kunnen leiden tot lagere kosten.

In het Raamakkoord verpakkingen zijn afspraken gemaakt tussen het bedrijfsleven en de overheid over het aanpakken van zwerfafval. Hiervoor is de komende jaren jaarlijks € 20 miljoen beschikbaar. Dit bedrag wordt over de gemeenten verdeeld; voor Achtkarspelen gaat het jaarlijks om een bedrag van € 33.000.

Dit geld moet ingezet worden voor de extra aanpak van zwerfafval. In 2014 zijn de kaders voor de inzet hiervan nader bepaald.

Wat hebben we gedaan om de doelen te bereiken en wat gaan we evt. nog doen om de beoogde doelen te realiseren?

1. Wegen

In 2014 zijn o.a. de volgende onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd aan de wegen:

- Herinrichting Voorstraat en It West te Buitenpost.
- Herinrichting Verlaatsterweg, Friese Streek, Het Breed en Hoendiep NZ te Gerkesklooster-Stroobos.
- Reconstructie Groningerstraat (gedeeltelijk) en Koop Kuipersweg te Surhuisterveen.
- Reconstructie Nije Buorren en Bouwe Harkemastrjitte te Harkema.
- Reconstructie Lustenburg te Surhuizum.
- Reconstructie Achtkant en de Spil te Buitenpost.
- Herstraten De Hoefslag en Troelstraloane te Buitenpost.
- Herstraten Prof. Wassenbergstrjitte en Bindert Japikstrjitte te Buitenpost.
- Herstraten Prins Willemstrjitte te Kootstertille.
- Herstraten Slotstrjitte en Dr. Van Kammenstrjitte te Surhuisterveen.

Het uitvoeren van het wegenonderhoud op basisniveau en het inlopen van het achterstallige wegenonderhoud wordt gecontinueerd, dit conform het gemeentelijk wegbeheer zoals dat is vastgelegd in de rapportage "Vooruitblik en review 2011-2015 (wegbeheer Gemeente Achtkarspelen)". Eind 2014 is gestart met het opstellen van een nieuwe review en vooruitblik 2016–2020.

2. Groen

In 2014 zijn verschillende maatregelen getroffen en voorstellen gedaan om de bezuinigingstaakstelling te realiseren. Het gaat daarbij om zaken als minder maaien en snoeien, perken omvormen naar soberdere varianten en meer extensief beheer. Een aantal zaken hebben een kostenverhogend effect gehad. De zware najaarsstorm van 2013 heeft ook in 2014 nog tot extra kosten geleid. Het onderhandelingsresultaat met Caparis viel tegen en de verhoging van de leges zorgde ook voor meer kosten. De komende jaren verwachten we dat de bezuinigingen nopen tot het verder naar beneden toe bijstellen van de doelen op het gebied van groenonderhoud.

Het behoud en de versterking van het unieke landschap en groen in de gemeente (en zijn omgeving) heeft onze aandacht. Daarvoor is, waar mogelijk, aangesloten bij en geparticipeerd in de ontwikkelingen binnen het Nationaal Landschap De Noardlike Fryske Wâlden en aansluiting gezocht bij ontwikkelingen in ANNO verband. Ook biedt het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied het ruimtelijk instrumentarium tegen ongewenste kap.

Het groenonderhoud is net als voorgaande jaren voor het merendeel uitgevoerd door Caparis. Onderzocht wordt of de MOA (Maatschappelijke Onderneming Achtkarspelen) de komende jaren ook een rol kan spelen in het onderhoud van het openbaar groen en tegen welke kosten.

3. Riolering

In 2014 zijn o.a. de volgende rioolvervangingen en aanleg van regenwaterstructuren gerealiseerd:

- Rioolvervanging Groningerstraat (deels) en Koop Kuipersweg te Surhuisterveen.
- Rioolvervanging Nije Buorren, Bouwe Harkemastrjitte te Harkema.
- Rioolvervanging en aanleg regenwaterstructuur de Spil Buitenpost.
- Rioolvervanging Lustenburg te Surhuizum.
- Aanleg regenwaterstructuren Hoefslag en Troelstralaan te Buitenpost.

Eind 2014 is gestart met de voorbereidingen om te komen tot een nieuw GRP.

Om het belang van schoon water en goede riolering onder de aandacht te brengen is in samenwerking met de verschillende natuur- en milieueducatie (NME) centra in Noordoost Fryslân een project gestart over de werking van het riool. In 2014 is een lesprogramma inclusief gastlessen en excursies, opgesteld dat vanaf 2015 beschikbaar is voor het basisonderwijs. Het doel is dat de kinderen kennis maken met het riool. Ze gaan op zoek naar de wereld achter het afvoerputje en de regenpijp. Ze gaan op verkenning uit naar een verborgen stuk van hun eigen leefomgeving.

4. Afval

Doelstelling vanuit het Landelijk Afval Beheerplan (LAP) voor een weinig verstedelijkt gebied, zoals Achtkarspelen, is een gerealiseerde bronscheiding van 51% in 2006 naar 60% in 2015. De gegevens met betrekking tot het ingezamelde van 2014 laten een scheidingspercentage van 66,3% zien. Hiermee wordt aan de LAP2 (Landelijk Afvalbeheer Plan 2) doelstelling voor 2015 voldaan.

Zowel in het voorjaar als het najaar heeft er een sorteeraanlyse plaatsgevonden van het restafval. Bij alle fracties zijn kleine schommelingen te zien maar gemiddeld gezien is het resultaat gelijk aan vorige analyses. Dit is ook terug te zien in het gerealiseerde bronscheidingspercentage, dit was vorig jaar 66,9%.

Landelijk is een zwerfafvalvergoeding beschikbaar gekomen voor alle gemeenten. De komende jaren kan deze worden ingezet voor nieuwe acties om zwerfafval te voorkomen en te verminderen. Hierbij richten we ons hoofdzakelijk op burgerparticipatie. We hechten waarde aan voldoende draagvlak bij de bevolking bij het ontwikkelen van dergelijke activiteiten. Er zijn contacten met onder andere plaatselijke belangen hierover.

NME-Achtkarspelen heeft verschillende activiteiten georganiseerd, o.a. het eerder genoemde rioleringproject. In 2014 is gestart met programmatische samenwerking met de

ANNO gemeenten. Op 27 juni 2014 is een intentieverklaring ondertekend door bestuurders van de zes ANNO gemeenten om intensief te gaan samenwerken.

Wat heeft het gekost?

In de onderstaande tabellen een cijfermatige en tekstuele toelichting op dit programma. De tabellen geven achtereenvolgens het volgende weer:

- de totale baten en lasten van dit programma, zowel voor de begroting (na wijziging) als voor de rekening.
- de incidentele baten en lasten van dit programma, zowel voor de begroting (na wijziging) als voor de rekening.
- een analyse van de belangrijkste verschillen in dit programma tussen begroting (na wijziging). Het afzonderlijk benoemen van diverse (kleine) mee- en tegenvallers is vanuit het oogpunt van leesbaarheid van de programmarekening achterwege gelaten.

Lasten en baten programma (x 1.000)

Financiële gegevens	Begroting 2014 (na wijziging)	Rekening 2014	Vershil rekening en begroting
Lasten voor bestemming (excl. reservemutaties)	-14.184	-14.290	-106
Baten voor bestemming (excl. reservemutaties)	6.776	6.913	136
Totaal saldo van baten en lasten	-7.452	-7.421	30
Toevoegingen aan reserves (lasten)	-225	45	180
Onttrekkingen aan reserves (baten)	1.874	1.487	-388
Resultaat rekening baten en lasten	-5.758	-5.934	-177

Incidentele posten (x 1.000):

Incidentele lasten	Begroting 2014 (na wijziging)	Rekening 2014	Vershil rekening en begroting
Eenmalig budget wegonderhoud	255	255	0
Interne verrekening ivm Traverse Surhuisterveen	250	250	0
Overige salariskosten (ambtsjubilea)	3	3	0
Voorstraat	1.017	1.070	-53
Omgeving Kruidhof	45	45	0
Uitbreiding parkeervoorziening stationsgebied	103	103	0
Energie uit hout	3	3	0
Recreatieve voorzieningen rond de Swadde	27	23	4
Bodemdaling	9	9	0
Toevoeging reserve tariefegalisatie riolering	164	0	164
Totaal	1.876	1.761	115
Incidentele baten	Begroting 2014 (na wijziging)	Rekening 2014	Vershil rekening en begroting
Onttrekking reserve inhaalslag groot wegonderhoud	181	179	-2
Voordeel uit de Rondweg	209	209	0
Voorstraat	0	53	53
Openbaar groen, schadevergoedingen	14	14	0
Recreatieve voorzieningen rond de Swadde	27	23	-4
Bodemdaling	9	9	0
Onttrekking reserve tariefegalisatie riolering	1.520	1.189	-331
Totaal	1.960	1.676	-284

Verschillen (x 1.000):

Verschillen exclusief reservemutaties (in totaal saldo baten en lasten)	
Lasten:	
1. Groen	-45
2. Wegen	-43
3. Gebouwen	-3
4. Afval	-9
5. Riolering	-6
6. Uitvoeringskosten	0
Subtotaal lasten	-106
Baten:	
7. Groen	-2
8. Wegen	56
9. Gebouwen	47
10. Afval	51
11. Riolering	-13
12. Uitvoeringskosten	-3
Subtotaal baten	136
Saldo verschillen exclusief reservemutaties	30
Verschillen in reservemutaties	
Lasten:	
13. Groen	0
14. Afval	16
15. Riolering	164
Subtotaal lasten	180
Baten:	
16. Groen	-18
17. Wegen	-2
18. Afval	-36
19. Riolering	-331
Subtotaal baten	-387
Saldo verschillen reservemutaties	-207
Saldo verschillen inclusief reservemutaties	-177

Verschillenanalyse

Toelichting verschillen	
1. <u>Groen</u>	
- In de begrotingswijziging van december is al een overschrijding gemeld in verband met stormschade, deze inschatting bleek echter te laag. Daarnaast is begonnen met de versoering van stukken groen die relatief eenvoudig opgepakt konden worden en veel opleverden. Hierbij is tijdens de najaarsreconstructies meer gerealiseerd dan verwacht wat het andere deel van de overschrijding veroorzaakt.	-67
- Een voordeel op de posten onderhoud monumenten, onderhoud molens en archeologie.	16
- Minder onderhoud aan speelterreinen nodig dan begroot. Hierdoor wordt bij punt 16 18.000 minder onttrokken aan de reserve vervanging speelterreinen.	18
- Bij de recreatieve voorzieningen was meer onderhoud nodig dan begroot.	12
Saldo	-45
2. <u>Wegen</u>	
- Op het project Herinrichting Voorstraat Buitenpost is zowel aan de uitgavenkant als de inkomstenkant een overschrijding van 53.000. Reden: er komt meer subsidie binnen dan	-45

begroot. Tegenover deze subsidie staat echter wel werk en kosten die niet waren begroot. Zie ook punt 8. Er is € 8.000 voordeel op de overige budgetten van wegen. - Overschrijding door teveel in rekening gebrachte netbeheerkosten. In 2015 volgt correctie. - Kleinere voordelen op de budgetten gladheidsbestrijding, zwerfdieren en onderhoud toeristische rijwielpaden. Saldo	-16 18 -43
3. <u>Gebouwen</u> - Niet begrote kosten door werkzaamheden die de gemeente verricht aan gebouwen van derden, zoals bibliotheken, dorpshuizen, e.d. Deze kosten worden in rekening gebracht en zijn een voordeel aan de inkomstenkant. Zie punt 9. - Op het budget onderhoud van gemeentelijke gebouwen is een lichte onderschrijding, doordat een aantal onderhoudsmaatregelen lichter uitvielen dan was ingeschat. - Diverse kleine over- en onderschrijdingen. Saldo	-20 15 <u>2</u> -3
8. <u>Wegen</u> - Op het project Herinrichting Voorstraat Buitenpost is zowel aan de uitgavenkant als de inkomstenkant een overschrijding van 54.000. Dit komt doordat er meer subsidie binnen komt dan was begroot. Tegenover deze subsidie staat echter wel werk en kosten die niet waren begroot. Zie ook punt 2. - Dit betreft diverse kleine voordelen op inkomsten. Saldo	53 <u>3</u> 56
9. <u>Gemeentelijke gebouwen</u> - Het voordelige verschil bestaat uit inkomsten die de gemeente ontvangt voor de verhuur van een deel van de buitendienstgebouwen aan de brandweer. - inkomsten op werkzaamheden, die de gemeente verricht heeft aan gebouwen van derden, zoals bibliotheken, dorpshuizen, e.d. zie punt 3. - Diverse kleine voordelen op inkomsten. Saldo	25 20 <u>2</u> 47
10. <u>Afval</u> - In de begrotingswijziging van december is al een voordeel op de inkomsten van kunststoffen gemeld, het verschil is echter nog groter dan verwacht. - Er is een voordeel op de inkomst van Lutkepost. Hiervoor zijn kosten gemaakt aan de lastenkant. Zie punt 4. - Door tijdelijke leegstaande woningen is er minder afvalvalstoffenheffing geïnd dan begroot. - Diverse kleine nadelen op de inkomsten. Saldo	45 30 -20 -4 51
11. <u>Riolering</u> Minder rioolheffing geïnd dan begroot. Reden: tijdelijke leegstand van woningen.	-13
14. <u>Afval</u> Betreft reserve tariefegalisatie reiniging. In de begrotingswijziging van december is gemeld dat een bedrag van € 16.000 wordt toegevoegd aan de reserve. Dit bedrag is aan de lastenkant begroot, maar wordt verrekend met de batenkant. Zie punt 18.	16
15. <u>Riolering</u> Betreft reserve tariefegalisatie riolering. In de begrotingswijziging van december is gemeld dat een bedrag van € 164.000 wordt toegevoegd aan de reserve. Per saldo wordt er echter een bedrag onttrokken aan de reserve. Zie punt 19.	164
16. <u>Groen</u> Dit betreft de reserve vervanging speeltoestellen. Er is minder uitgegeven dan begroot en daarom minder uit de reserve onttrokken.	-18
18. <u>Afval</u> Betreft onttrekking aan de reserve tariefegalisatie reiniging. Dit bedrag en het bedrag onder punt 14 is het verschil tussen de begrote en de werkelijke onttrekking aan de reserve tariefegalisatie reiniging. Zie punt 14.	-36
19. <u>Riolering</u> Betreft onttrekking aan de reserve tariefegalisatie riolering. Dit bedrag en het bedrag onder punt 15 is het verschil tussen de begrote en de werkelijke onttrekking aan de reserve tariefegalisatie riolering. Zie punt 15.	-331

Programma 5 - Ontwikkeling

Inleiding

In programma 5 stonden de thema's wonen, werken, recreatie en duurzame samenleving centraal. De nadruk lag op een toekomstgericht beleid, waarin de effecten van de voorspelde krimp werden opgevangen en waarbij actief werd ingezet op de aanwezige kansen.

De volgende maatschappelijke effecten werden nagestreefd:

1. Wonen: we dragen zorg voor een toereikend, duurzaam, kwalitatief goed en op de behoefte afgestemd woningaanbod.
2. Werken: we versterken de economische positie van Achtkarspelen en daarmee behouden we de werkgelegenheid, en laten deze waar mogelijk groeien.
3. Recreatie en Toerisme: we versterken de recreatieve en toeristische sector.
4. Duurzame samenleving: we dragen zorg voor een veilige, leefbare en duurzame samenleving.
5. Ruimtelijke Ordening en Vergunningverlening: de ruimtelijke kwaliteiten van de gemeente worden beschermd en waar mogelijk versterkt. Kansen en ontwikkelingsmogelijkheden voor inwoners en bedrijven worden via efficiënt georganiseerde procedures mogelijk gemaakt.

Welke doelen wilden we bereiken en welke hebben we bereikt?

1. Wonen

Met de vaststelling van de Woonvisie en de woningbouwprogrammering is de basis gelegd voor het toekomstig beleid waarin het zorg dragen voor een toereikend, duurzaam, kwalitatief goed en op de behoefte afgestemd woningaanbod centraal staat.

2. Werken

Hoewel de economie in 2014 licht is aangetrokken vertaalt dit zich nog niet door in de werkgelegenheidscijfers van onze gemeente. Op de jaarlijkse peildatum van 1 april 2014 telde Achtkarspelen 6.897 fulltime banen. In de periode april 2013 tot april 2014 is sprake van een daling van 166 banen, een daling van 2,4%.

Vanuit de gemeente zijn in 2014 – zowel op gemeentelijke als regionale schaal - de nodige activiteiten in gang gezet om de economische positie van de gemeente te versterken.

3. Recreatie en toerisme

De gemeente heeft in 2014 diverse initiatieven gestimuleerd en ondersteunt om de recreatieve en toeristische sector te versterken. Een belangrijke rol voor de versterking van de sector is weggelegd voor de in 2014 opgerichte stichting Regio Marketing Toerisme (RMT).

4. Duurzame samenleving

2014 was voor duurzaamheid een overgangsjaar. Het oude beleid liep af en het nieuwe beleid werd vormgegeven. Uitvoering van duurzaamheidsbeleid vond plaats in de vorm van nog lopende projecten en projecten uit de ANNO-duurzaam agenda.

5. Ruimtelijke Ordening en vergunningverlening

Met de vaststelling van het bestemmingsplan buitengebied in 2014 beschikt de gemeente over actuele bestemmingsplannen. Aan initiatieven kon vaak zonder of via eenvoudige procedures medewerking worden verleend. De ook in 2014 doorgezette trend van deregulering van wet- en regelgeving draagt bij aan een sneller proces van vergunningverlening.

Wat hebben we gedaan om de doelen te bereiken en wat gaan we evt. nog doen om de beoogde doelen te realiseren?

1. Wonen

In 2014 is de Woonvisie vastgesteld met daarin de gemeentelijke ambities. Samen met het eind 2014 gepresenteerde (en begin 2015 vastgestelde) woningbouwprogramma vormt dit de basis voor het toekomstig beleid. Aan de ambities uit de visie - in de visie vertaald in concrete plannen - zal de komende jaren uitvoering worden gegeven.

In 2014 zijn – verspreid over de gemeente – 38 woningen gebouwd of herbouwd waarvoor door de gemeente vergunning is verleend. Het aantal afgevoerde woningen (herstructurering/functiewijziging/herbouw) bedraagt 18. De netto toename van de woningvoorraad bedraagt hierdoor 20 woningen.

De aanpak van verpaupering vraagt een lange adem en continu aandacht. In 2014 is – op basis van een persoonlijke aanpak - wederom op een aantal locaties een verbetering gerealiseerd. Jaarlijks wordt de raad over de voortgang gerapporteerd.

In 2013 is een beleids- en uitvoeringsplan op het gebied van potentiële gemeentelijke monumenten aan de raad voorgelegd. In 2014 is uitwerking aan dit plan gegeven. Er is getracht draagvlak te creëren voor deelname aan dit project. Eigenaren van in aanmerking komende panden kunnen immers op vrijwillige basis mee doen door hun pand op de gemeentelijke monumentenlijst te laten zetten. Er zijn twee informatieavonden georganiseerd voor belangstellenden. Tevens is gesproken met plaatselijk belangen en de stichting Oud Achtkarspelen. Ambitie is om gemeentelijke beeldbepalende, karakteristieke en historische zaken en landschappen aan te wijzen die plaatsgebonden geschiedenis vertolken en de plaatselijke cultuur zichtbaar maken.

Voor de aankoop van bestaande woningen door starters op de woningmarkt zijn in 2014 13 startersleningen verstrekt. Per 1 januari 2015 is de regeling stopgezet.

De duurzaamheidslening is in 2014 ingezet om in combinatie met het project 'duorum dwaande mei wenjen' particulieren te verleiden om duurzaam in de woning te investeren. In 2014 zijn 24 duurzaamheidsleningen verstrekt.

2. Werken

In het kader van de agenda netwerk noordoost (ANNO) is er gewerkt aan diverse projecten die voor de gemeente en de regio van belang zijn.

- Op het dossier planontwikkeling Buitenpost zijn inmiddels concrete plannen voor de stationszone en de centrumontwikkeling gepresenteerd. De herinrichting van de Voorstraat is afgerond en voor de Kruidhof is een toekomstvisie opgesteld.
- In het dossier Skûlenboarch-Westkern heeft in 2014 het gezamenlijk met Tytsjerksteradiel opgestelde bestemmingsplan voor de zandwinning, ontsluitingsweg en recreatiestrand de procedure doorlopen. Ook is onder regie van de provincie gestart met het Provinciaal Inpassingplan (PIP).
- Dossiers waarvan de besluitvorming door loopt tot in 2015 zijn de opwaardering van De Skieding en de mogelijke uitbreiding van het bedrijventerrein Lauwerskwartier in Surhuisterveen.

Voor startende ondernemers is er in het voorjaar weer een pre-startersavond georganiseerd en in het najaar een serie avonden binnen de cyclus 'Dwaande met je bedrijf' met iedere avond een ander thema. Meer dan 100 mensen hebben (regionaal gezien, voor de gemeente waren dit ca. 25) gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. Tijdens deze avonden is extra aandacht geweest voor de vorming van netwerken, zowel digitaal als fysiek.

Arbeidsmarkt en onderwijs hebben onder meer in het project Bouwen aan Ambitie 3; Zorg en Welzijn samen gewerkt. Er zijn twee bijeenkomsten georganiseerd door de werkgroep arbeidsmarkt en onderwijs om kennis over te dragen en netwerkvorming te stimuleren binnen de drie O's.

De werkgeversbenadering is verder uitgerold en hierbij zijn de accountmanagers bedrijven nadrukkelijk betrokken. Waar mogelijk is de link gezocht van Economische Zaken naar Sociale Zaken en in contacten is hier aandacht aan besteed. Voor meer informatie wordt verwezen naar programma 2 - kopje Participatie.

Er zijn vrijwel wekelijks bedrijfsbezoeken afgelegd door collegeleden en de accountmanagers. Tijdens deze bezoeken werd aandacht besteed aan onderwerpen als huisvesting, werkgelegenheid en de relatie met de gemeente. Door hier op in te spelen heeft de gemeente snel in kunnen spelen op de actuele wensen van deze bedrijven.

Ook is de relatie met het bestaande bedrijfsleven bestendig door (structureel) overleg met de verschillende bedrijvenverenigingen in de gemeente. In 2014 is er ook een overleg geweest met de besturen van alle bedrijvenverenigingen binnen de gemeente. Naast kennisoverdracht is netwerkvorming een belangrijk element in dergelijke bijeenkomsten.

In 2014 is weer een nieuw koploperproject opgestart om het duurzaam ondernemen onder ondernemers te stimuleren. Aan het project doen 9 ondernemers uit de gemeente mee. Dit project wordt in 2015 afgerond.

Het project van de aanleg van een backbone van glasvezel door de hele gemeente is bijgesteld tot een project voor de aanleg van glasvezel in alleen Surhuisterveen. Het is niet waar in eerste instantie op is ingezet maar de grootste knelpunten voor ondernemend Achtkarspelen worden nu wel opgelost. Het project is eind 2014 overgenomen door lokale ondernemers die hun nek hier nu voor uitsteken. De aanleg start in 2e kwartaal 2015. De gemeente blijft zich inzetten voor een gemeentebrede oplossing.

In 2014 heeft de gemeenteraad besloten om de besluitvorming over het bestemmingsplan voor de 2^e fase Lauwerskwartier aan te houden. Eerst moet er meer duidelijkheid komen over de noodzakelijkheid. In 2014 is een provinciaal onderzoek gestart naar de toekomstige behoefte aan nieuw bedrijventerrein. Zodra bekend is wat de gevolgen van dit onderzoek zijn voor het bestemmingsplan zal de raad worden geïnformeerd.

Het aanbestedingsbeleid wordt in regionaal verband opgepakt. De regionale werkgroep is hier samen met de ONOF mee bezig. Achtkarspelen zet in op zoveel als mogelijk lokaal aanbesteden.

3. Recreatie en toerisme

Eind 2013 hebben de zes gemeenten van Noordoost Fryslân (Dongeradeel, Dantumadiel, Ferwerderadiel, Achtkarspelen, Kollumerland c.a. en Tytsjerksteradiel) besloten om de verantwoordelijkheid voor regiomarketing van de recreatieve sector bij de toeristische ondernemers neer te leggen. De gekozen vorm hiervoor is een overkoepelende stichting, bestaande uit toeristische samenwerkingsverbanden, platfora en netwerken. De Stichting Regio Marketing Toerisme (RMT) bestaat sinds 19 maart 2014. Het doel van Stichting RMT is de regio Noordoost Friesland met al haar kwaliteiten op de kaart te zetten (marketing) en de gasten in het gebied van goede informatie voorzien (gastheerschap).

Het bestemmingsplan Skûlenboarch-Westkern voor de zandwinning, aanleg ontsluitingsweg en het recreatiestrand is op 20 november 2014 vastgesteld. Daarnaast is er in 2014 een overeenkomst gesloten met VOF Heechsân over de realisatie van het strand. In 2015 zal de realisatie plaatsvinden.

In 2014 zijn de volgende lokale initiatieven ondersteund:

- Er is meegefinancierd aan het project van de Spitkeet te Harkema voor de bouw van een houten materiaalberging en de aanschaf van een touchscreen table.
- Het project van het realiseren van recreatieve voorzieningen in en nabij De Swadde te Twijzelerheide is afgerond.
- Er is meegefinancierd aan het bramenfestijn 'Brommels!'.

- Samen met de toeristische ondernemers is het Recreatierondje Achtkarspelen op paasmaandag georganiseerd. Daarnaast is er een overzichtsfolder met hen ontwikkeld.
- Voor het project Informatiebanken Noardlike Fryske Wâlden, waarbij op 11 verschillende locaties in het gebied picknickbanken zijn geplaatst, is een fietsroutekaart ontwikkeld.

4. Duurzame samenleving

In Netwerk Noordoost verband is uitvoering gegeven aan de regionale duurzaamheidsvisie en bijhorend uitvoeringsplan. Thema's hierin zijn: Duurzame woningbouw, Duurzame energie, Duurzame mobiliteit, Duurzaam ondernemen. Binnen deze thema's zijn kansrijke doelstellingen geformuleerd en vertaald naar concrete projecten met een meerwaarde voor de regio.

Duorsum Dwaande mei wenjen is een project gericht op energiebesparing in de bestaande particuliere woningbouw van voor 1985. Een driejarig project met een voorlichtingsronde langs dorpen, een korting op een energieadvies en een subsidie op labelverbetering en communicatie over de duurzaamheidslening. Ook waren lokale consortia betrokken. De activiteiten zijn eind 2014 afgerond. In 2014 zijn 78 energierapporten gemaakt en zijn 46 subsidies labelverbetering uitgekeerd.

In 2014 is het derde koploperproject Duurzaam ondernemen gestart. Zie ook programma 2.

Met de ONOF en de Stichting Synnovem is in ANNO verband de campagne 'Maak geld met energie' gelanceerd. Gebaseerd op drie pijlers: toekomst fossiele energie, verbeterde techniek en fiscale voordelen.

Er zijn diverse gelegenheden aangegrepen om te communiceren over duurzaamheid. Bijvoorbeeld tijdens het Woonoffensief, deelname aan de Millenniumloop IJlst met Tytsjerksteradiel, op de fiets naar het werk actie 'Op 'e trapers'. Maar ook bij verschillende NME-activiteiten zoals duurzame voorleesdag en Himmelwike.

Er is geadviseerd over grootschalige toepassing van zonnepanelen en er is een bijeenkomst georganiseerd over duurzame zorgwoningbouw (ANNO)

Het college heeft eind 2014 het nieuwe duurzaamheidsbeleid gepresenteerd.

5. Ruimtelijke Ordening en vergunningverlening

Met de vaststelling van het bestemmingsplan 'Buitengebied' beschikt de gemeente over actuele bestemmingsplannen. Met het oog op de komst van de nieuwe Omgevingswet is in 2014 nog niet daadwerkelijk gestart met een 'nieuwe' actualiseringsronde maar is gewerkt aan een plan van aanpak implementatie Omgevingswet.

Door de Omgevingswet wordt het makkelijker om ruimtelijke projecten te starten, regels op het gebied van omgevingsrecht worden gebundeld en vereenvoudigd, er is meer ruimte voor maatwerk en er zijn minder regels. Procedures ten aanzien van vergunningverlening zullen worden bekort en vereenvoudigd. In de loop van 2015 zal een plan van aanpak worden gepresenteerd om er voor te zorgen dat de gemeente op 1 januari 2018 klaar is voor deze ingrijpende wetswijziging en de kansen die deze wet voor onze burgers, bedrijven en bezoekers biedt.

In 2014 is de aandacht vooral uitgegaan naar een aantal belangrijke procedures voor ontwikkellocaties en diverse concrete aanvragen. In het jaarverslag Wro wordt hierover gerapporteerd.

Op 1 januari 2013 is het gezamenlijke team Toezicht & Handhaving van de gemeenten Tytsjerksteradiel en Achtkarspelen gestart en dit heeft zich in 2014 doorontwikkeld. Het college stelt jaarlijks de prioriteiten vast in een uitvoeringsprogramma.

In het kader van de uitvoering van de raadsnotie "Minder regels meer service" kan worden opgemerkt dat er landelijke nog steeds sprake is van een steeds verdergaand dereguleringsproces. Zo doet ook de private bouwplantoets haar intrede. Intern zijn de WABO en APV-procedures zo veel als mogelijk vereenvoudigd.

Wat heeft het gekost?

In de onderstaande tabellen een cijfermatige en tekstuele toelichting op dit programma. De tabellen geven achtereenvolgens het volgende weer:

- de totale baten en lasten van dit programma, zowel voor de begroting (na wijziging) als voor de rekening.
- de incidentele baten en lasten van dit programma, zowel voor de begroting (na wijziging) als voor de rekening.
- een analyse van de belangrijkste verschillen in dit programma tussen begroting (na wijziging). Het afzonderlijk benoemen van diverse (kleine) mee- en tegenvallers is vanuit het oogpunt van leesbaarheid van de programmarekening achterwege gelaten.

Lasten en baten programma (x 1.000)

Financiële gegevens	Begroting 2014 (na wijziging)	Rekening 2014	Vershil rekening en begroting
Lasten voor bestemming (excl. reservemutaties)	-3.866	-6.538	-2.672
Baten voor bestemming (excl. reservemutaties)	2.043	4.258	2.215
Totaal saldo van baten en lasten	-1.823	-2.280	-457
Toevoegingen aan reserves (lasten)	-579	-504	75
Onttrekkingen aan reserves (baten)	720	718	-2
Resultaat rekening baten en lasten	-1.682	-2.066	-384

Incidentele posten (x 1.000):

Incidentele lasten	Begroting 2014 (na wijziging)	Rekening 2014	Vershil rekening en begroting
Sociaal Economisch Masterplan	50	36	14
Regiomarketing	10	22	-12
Bevordering toerisme	47	45	2
Uitvoering woonvisie	5	3	2
Opstellen woonvisie	7	1	6
Overige salariskosten (ambtsjubilea)	8	9	-1
Ambitieproject leren en werken	2	2	0
Ambitieproject NOF digitaal	8	8	0
Ambitieproject NOF ondernemersnetwerken	11	11	0
Informatiepunten Noardlike Fryske Wâlden	10	10	0
Duorsam dwaende meiwjen	29	29	0
Toevoegingen reserve winstafdracht grondexploitatie	479	404	75
Toevoeging reserve monumenten en aanpak verpaupering	100	100	0
Totaal	766	680	86
Incidentele baten	Begroting 2014 (na wijziging)	Rekening 2014	Vershil rekening en begroting
Afstoten grondstroken	30	45	15
Opbrengsten bouwgrondexploitatie	469	426	-43
Onttrekkingen reserve winstafdracht grondexploitatie	302	302	0
Ambitieproject Leren en Werken	2	2	0
Uitvoering woonvisie	10	12	2

Informatiepunten Noardlike Fryske Wâlden	0	5	5
Onttrekking reserve OFA	391	390	-1
Onttrekking reserve regiomarketing	10	10	0
Totalen	1.214	1.192	-22

Verschillen (x 1.000):

Verschillen exclusief reservemutaties (in totaal saldo baten en lasten)	
Lasten:	
1. Verkeer en vervoer	-10
2. Economische zaken en toerisme	1
3. Locatieontwikkeling	-2.711
4. Bouwen en wonen	133
5. Ruimtelijk beleid	6
6. Duurzame ontwikkeling	-63
7. Uitvoeringskosten	-28
Subtotaal lasten	-2.672
Baten:	
8. Verkeer en vervoer	6
9. Economische zaken en toerisme	-2
10. Locatieontwikkeling	2.135
11. Bouwen en wonen	-6
12. Ruimtelijk beleid	20
13. Duurzame ontwikkeling	65
14. Uitvoeringskosten	-3
Subtotaal baten	2.215
Saldo verschillen exclusief reservemutaties	-457
Verschillen in reservemutaties	
Lasten:	
15. Locatieontwikkeling	75
Subtotaal lasten	75
Baten:	
16. Uitvoeringskosten	-2
Subtotaal baten	-2
Saldo verschillen reservemutaties	73
Saldo verschillen inclusief reservemutaties	-384

Verschillenanalyse

Toelichting verschillen	
1. <u>Verkeer en vervoer</u>	
- De overschrijding wordt veroorzaakt door eenmalige kosten op het budget Duurzaam veilig.	-4
- Er is een overschrijding op het budget voorlichtingskosten bij verkeersmaatregelen te land, deze overschrijding wordt aan de batenkant gecompenseerd door een eenmalige bijdrage van de provincie.	-6
Saldo	-10
3. <u>Locatie-ontwikkeling</u>	
Het grondbedrijf fungeert als apart onderdeel in de Algemene Dienst. Het grondbedrijf heeft daarvoor een aparte jaarrekening. Baten en lasten worden niet geraamd in de gemeentebegroting, wel worden de werkelijke baten en lasten in de jaarrekening opgenomen, waardoor er een groot verschil is tussen lasten en baten voor bestemming op begrotingsbasis versus rekeningbasis.	
- Totale lasten geboekt in het grondbedrijf	-2.091
- Er is een bedrag toegevoegd aan de voorziening grondexploitatie voor de complexen waar een verlies op wordt verwacht. Een nadere toelichting staat in de paragraaf grondbeleid	-536

- Er is een overschrijding op de budgetten OZB en waterschapslasten	-11
- Rente over de boekwaarde van het grondbedrijf	-37
- Doorberekende afschrijving door afboeking verkochte erfpachtgronden	-22
- Kostentoekening in verband met werkzaamheden voor het afstoten van gronden	-21
- Stelpost verhoging kavelprijzen	-9
- Kosten voor oppervlaktestructuur, er zijn kosten doorgeschoven naar 2015, waardoor in 2014 een voordeel ontstaat.	<u>16</u>
Saldo	-2.711
4. <u>Bouwen en Wonen</u>	
- Er is een voordeel op uitbestede werkzaamheden doordat er voor minder bouwaanvragen extern advies is gevraagd dan begroot. (constructieve veiligheid, geluid en brandveiligheid)	40
- Er zijn minder (man)uren besteed aan de Wabo-taken die besteed moeten worden aan de ex provinciebedrijven. Oorzaak hiervan is de langer durende opstartfase van de Fumo.	53
- Er zijn minder uren besteed aan verpauperde panden en monumenten dan begroot, dit komt doordat het aanbod minder was dan verwacht.	14
- Er is een eenmalig voordeel op de systeemkosten van het WABO systeem door boeking op het juiste jaar.	16
- Het overige deel zijn diverse kleine verschillen	<u>10</u>
Saldo	133
6. <u>Duurzame ontwikkeling</u>	
- Overschrijding op het budget duurzaamheid doordat er aan de batenkant een extra inkomst is van € 23.000 die met de overlopende posten is meegenomen naar 2015. Zie ook punt 13.	-23
- Overschrijding op de personele kosten.	<u>-40</u>
Saldo	-63
7. <u>Uitvoeringskosten</u>	
- Door eenmalige kosten is er een kleine overschrijding op het team Ontwikkeling.	-3
- De overschrijding wordt veroorzaakt door eenmalige boekingen op het totaalbudget van team infra en is dus niet structureel.	-14
- De overschrijding wordt veroorzaakt door eenmalige boekingen op het totaalbudget van team toezicht en handhaving en is dus niet structureel.	<u>-11</u>
Saldo	-28
10. <u>Locatie-ontwikkeling</u>	
- Totale baten geboekt in de bouwgrondexploitatie, zie uitleg punt 3.	1.358
- Boekwaarde grondbedrijf is verhoogd met saldo van de baten en lasten in het grondbedrijf.	733
- De uitname van de winst uit het grondbedrijf was € 75.000 lager dan begroot. Dit wordt nader toegelicht in de paragraaf Grondbeleid. Daartegenover staat de opbrengst van een eerder in erfpacht gegeven grond. In de programmabegroting 2014 is voorgesteld om gronden die in de structuurvisie geen ontwikkelperspectief hebben af te stoten. De opbrengst hiervan was hoger dan begroot.	15
- Dit betreft rente over de gronden die in erfpacht zijn uitgegeven.	68
- Dit betreft incidenteel ontvangen nutskosten en een incidentele ontvangst bij oppervlaktestructuur.	<u>4</u>
Saldo	2.135
12. <u>Ruimtelijk beleid</u>	
- Er is een voordeel op woonruimtelijke voorzieningen/geldleningen. Hiervan wordt € 13.750 veroorzaakt doordat een in het verleden door ons verstrekte lening aan WoonFriesland contractueel in september zou worden afgelost, maar is verlengd met 10 jaar. De rente over de periode 1-9 t/m 31-12 was niet begroot. Daarnaast hebben we € 4.688 ontvangen omdat we in 2014 een door de SWA aangetrokken geldlening hebben geborgd.	18
- Overige eenmalige baten	<u>2</u>
Saldo	20
13. <u>Duurzame ontwikkeling</u>	
- Door een bijdrage van de provincie op het koploperproject is er een voordeel aan de batenkant van het budget Duurzaamheid. Dit bedrag is meegenomen in de overlopende posten. Zie ook de lasten bij punt 6.	23
- Er is een eenmalige inkomst van € 25.000 van de servicebureau de Friese wouden. De GR Friese Wouden is beëindigd en overgegaan in de GR Fumo. Voor de zomer 2015 wordt er afgerekend. Dit is een eerste uitbetaling.	25
- Er is een eenmalig voordeel door detachering van personeel aan een buurgemeente.	7
- Dit betreft ontvangen dwangsommen.	<u>10</u>
Saldo	65
15. <u>Locatie-ontwikkeling</u>	
- Dit betreft de toevoeging van de winstafdracht van het grondbedrijf aan de reserve GREX. Zoals bij punt 10 genoemd was de winstafdracht € 75.000 lager dan begroot.	<u>75</u>
Saldo	75

Programma 6 – Dienstverlening

Inleiding

Programma 6 gaat over Dienstverlening en bestaat uit de onderdelen KCC (Klant Contact Centrum), Informatiebeheer en Bestuur.

Welke doelen wilden we bereiken en welke hebben we bereikt?

1. KCC

Inwoners hebben vertrouwen in onze dienstverlening. We willen ons daarin presenteren met een excellente dienstverlening waarbij de integrale klantvraag centraal staat. Of het nu balie, telefonie of internet is, de inwoner moet in staat zijn bij ieder kanaal dezelfde kwaliteit van diensten te vragen.

2. Informatiebeheer

- De basisgegevens zijn afkomstig uit een bekende bron en de kwaliteit is hierdoor gegarandeerd.
- Toename van de elektronische dienstverlening.
- Betere handhaving, opsporing en fraudebestrijding en administratieve lastenverlichting.

3. Bestuur

Een open en transparante wijze van besturen, gekenmerkt door een grote mate van toegankelijkheid in combinatie met een correcte uitvoering van overheidstaken.

Wat hebben we gedaan om de doelen te bereiken en wat gaan we evt. nog doen om de beoogde doelen te realiseren?

1. KCC

- Voorgenomen is om onze dienstverlening te beginnen vanuit de vraag van de klant en niet vanuit het geen we hem te bieden hebben. Het vertrouwen van onze inwoners in onze dienstverlening is in 2014 onverminderd groot gebleken. Er zijn nauwelijks klachten binnen gekomen over onze dienstverlening. Ook de mysterie-guest onderzoeken uit 2014 gaven aan dat we met Dienstverlening op de goede weg zitten. Daar waar signalen zijn ontvangen over verbetering, hebben we deze ter harte genomen. Deze verbeteringen worden zichtbaar binnen het Sociale Domein. De telefonische bereikbaarheid was goed. 95% van het aantal telefoontjes werd direct opgenomen. De digitale dienstverlening heeft stil gestaan.
- Voorgenomen is om ons meer te richten op digitale dienstverlening. In 2014 zijn de vorderingen op het gebied van digitale dienstverlening van interne aard geweest. Zo zijn de websites van beide gemeenten omgebouwd van aanbod naar vraaggericht. Het werk is in 2014 geweest, de uitrol ervan heeft in 2015 plaats gevonden.
- Voorgenomen is om de klantcontacten steeds meer op afspraak te houden. In 2014 bleek dat de afspraken die werden gemaakt over het algemeen goed werden nagekomen. In 2014 werd steeds meer de druk ervaren van het klantcontact binnen het Sociaal Domein.
- Voorgenomen is om het afhandelingsniveau van onze dienstverlening te verhogen. Op het gebied van het sociaal domein is de telefonische dienstverlening kwetsbaar gebleken. Teveel moest worden doorverbonden of er moest een aparte afspraak voor worden gemaakt. In 2015 is daarom gestart met een kwaliteitsimpuls binnen het KCC om zonder doorverbinden de klantvraag waar mogelijk direct te kunnen beantwoorden. De eerste ervaringen hiertoe zijn ronduit positief.

2. Informatiebeheer

- Zorgen voor een verbetering van de kwaliteit, de volledigheid en betrouwbaarheid van de basisgegevens.
- Realiseren van een eenmalige opslag en meervoudig gebruik van basisgegevens voor de dienstverlening en digitalisering.

Voor het enkelvoudig opslaan en meervoudig gebruiken van basisgegevens over bijv. personen, gebouwen, etc. kent Nederland een stelsel van Basisregistraties. Het gebruiken van deze basisregistraties is verplicht. Voor een aantal daarvan is de gemeente de bronhouder die de wettelijke plicht heeft om er voor te zorgen dat de in de landelijke databases (de zgn. landelijke voorzieningen) de juiste gegevens zijn opgeslagen. Op basis van deze verplichting voeren we het dagelijks beheer van de basisregistraties Personen en Adressen en Gebouwen. Daarbij dragen we zorg voor actuele en betrouwbare gegevens en verspreiden die aan interne en externe gebruikers. De koppelingen tussen de diverse basisregistraties worden bewaakt op juistheid, volledigheid en actualiteit door het uitvoeren van bestandscontroles.

- Het aansluiten van de basisregistratie Wet Onroerende Zaken op de landelijke voorziening LV-WOZ.
Omdat de WOZ een landelijke basisregistratie wordt heeft de gemeente de wettelijke verplichting om de eigen WOZ-registratie aan te sluiten op de nieuwe Landelijke Voorziening-WOZ. Dit had in 2014 moeten plaatsvinden maar is uitgesteld vanwege vertragingen in het programma op landelijk niveau. De voorbereidende activiteiten voor de aansluiting van de basisregistratie WOZ op de LV-WOZ worden waar mogelijk al meegenomen in de bedrijfsvoering. Wij zorgen er voor dat we er tijdig klaar voor zijn voor wat betreft het kunnen leveren van de juiste gegevens, het inregelen van de werkprocessen en de technische infrastructuur.
- Het opbouwen en beheren van de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT).
Deze basisregistratie is een topografische basiskaart die de huidige GBKN gaat vervangen. De gemeente is wettelijk één van de bronhouders van de BGT en moet een belangrijk aandeel leveren voor de opbouw van deze nieuwe basisregistratie. In 2014 is hier hard aan gewerkt en in 2015 wordt dit project afgerond en zal de daadwerkelijke aansluiting op de LV-BGT worden gedaan. In de projectomgeving is intern al aansluiting gezocht met toekomstige interne afnemers van grootchalige topografie. Daardoor is er intern in toenemende mate al sprake van gecentraliseerd beheer en bijhouden waardoor invulling wordt gegeven aan enkelvoudig opslaan en beheren en meervoudig verstrekken en gebruiken.
- Invoering basisregistratie Personen.
De invoering van de basisregistratie Personen, oorspronkelijk gepland voor 2014, ook wel de modernisering van het huidige GBA genoemd, is op landelijk niveau uitgesteld. Het beschikbaar gestelde budget van € 80.000 is daarom als overlopende post meegenomen naar 2015. Voorbereidende activiteiten daarvoor die in 2014 gedaan konden worden zijn uitgevoerd.
- a. ICT voorzieningen bieden die het veilig en betrouwbaar uitwisselen van informatie met burgers, ondernemers en ketenpartners mogelijk maken.
Voor de harmonisatie en actualisatie van het applicatielandschap is samen met Tytsjerksteradiel een programma ICT ingesteld om sturing en leiding te geven aan alle ICT-ontwikkelingen. In dit programma is in 2014 gewerkt aan de gezamenlijke inkoop en invoering van voorzieningen die het gebruikers mogelijk moet maken om overal goed en op dezelfde manier te kunnen werken.
- b. Een betrouwbaar en actueel archief te voeren, zowel analoog als digitaal.
Naast de reguliere archiefwerkzaamheden is het volgende gedaan:
  - Beschrijven archiefblok van 20 jaar en publicatie conform de daarvoor geldende regels van de archiefwet.
  - Door een rapportage aan de provinciale archiefinspectie is verantwoording afgelegd over onze archivering.
  - Digitalisering van de bedrijfsvoering door de invoering van een nieuw zaakstelsel.

3. Bestuur

- Voornemen was de raad van gedegen informatie te voorzien. Naast de reguliere informatievoorziening is in 2014 gestart met de informatiecarrousel. Vorm en inhoud is in samenspraak met de raad tot stand gekomen en is nog in ontwikkeling.
- Voornemen was om de gemeentelijke taken af te stemmen op de krappe financiële middelen. De raad is in positie gebracht om integrale keuzes te maken. Hiertoe is een

begrotingstool ontwikkeld. Verder zijn er in de bedrijfsvoering bezuinigingen gepland en doorgevoerd.

- Voornemen was om het proces van de samenwerking met Tytsjerksteradiel te bespoedigen. Dit hebben we deels bereikt. Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.
- Voornemen was de burgerparticipatie optimaal te benutten bij planontwikkeling. De ontwikkelingen van de voorgaande jaren zijn in 2014 voortgezet. Voor verdere informatie wordt verwezen naar programma 5.
- Voornemen was om na te gaan voor welke gemeentelijke taken er voldoende draagvlak is bij inwoners en plaatselijke belangen. Hierbij zo ver mogelijk rekening houden met aangedragen initiatieven. Het bereiken van dit doel moet nog nader worden geoptimaliseerd.
- Voornemen was te zorgen voor een breed gedragen eigen verantwoordelijkheid bij alle betrokkenen tijdens de uitvoering van gemeentelijke plannen. Dit is vooral gebeurd bij de transitie van het Sociale Domein. Voor verdere informatie hierover wordt verwezen naar programma 2.
- Voornemen was om, gelet op de beperkte gemeentelijke middelen, na te gaan welke taken binnen de dorpen door inwoners zelf kunnen worden gerealiseerd.

Wat heeft het gekost?

In de onderstaande tabellen een cijfermatige en tekstuele toelichting op dit programma. De tabellen geven achtereenvolgens het volgende weer:

- de totale baten en lasten van dit programma, zowel voor de begroting (na wijziging) als voor de rekening.
- de incidentele baten en lasten van dit programma, zowel voor de begroting (na wijziging) als voor de rekening.
- een analyse van de belangrijkste verschillen in dit programma tussen begroting (na wijziging). Het afzonderlijk benoemen van diverse (kleine) mee- en tegenvallers is vanuit het oogpunt van leesbaarheid van de programmarekening achterwege gelaten.

Lasten en baten programma (x 1.000)

Financiële gegevens	Begroting 2014 (na wijziging)	Rekening 2014	Vershil rekening en begroting
Lasten voor bestemming (excl. reservemutaties)	-10.293	-10.178	115
Baten voor bestemming (excl. reservemutaties)	636	812	176
Totaal saldo van baten en lasten	-9.657	-9.366	291
Toevoegingen aan reserves (lasten)	0	-123	-123
Onttrekkingen aan reserves (baten)	120	123	3
Resultaat rekening baten en lasten	-9.537	-9.366	171

Incidentele posten (x 1.000):

Incidentele lasten	Begroting 2014 (na wijziging)	Rekening 2014	Vershil rekening en begroting
Overige salariskosten (ambtsjubilea)	5	5	0
Eenmalige kosten verkiezingen	6	13	-7
Invoering BRP	80	0	80
Eenmalige kosten basisregistraties	50	55	-5
Eenmalige kosten samenwerking	50	68	-18
Tijdelijke salariskosten rekenkamer	34	34	0
Begrotingstool	10	10	0
ICT-middelen (rekeningresultaat 2013)	66	66	0
Perceptiekosten precariobelasting	1	1	0

Totalen	302	252	50
Incidentele baten	Begroting 2014 (na wijziging)	Rekening 2014	Vershil rekening en begroting
Huren politie gemeentekantoor	10	10	0
Totaal	10	10	0

Verschillen (x 1.000):

Verschillen exclusief reservemutaties (in totaal saldo baten en lasten)	
Lasten:	
1. KCC	-3
2. Informatiebeheer	9
3. Bestuur	-63
4. Bedrijfsvoering	172
Subtotaal lasten	115
Baten:	
5. KCC	104
6. Informatiebeheer	5
7. Bestuur	-1
8. Bedrijfsvoering	68
Subtotaal baten	176
Saldo verschillen exclusief reservemutaties	291
Verschillen in reservemutaties	
Lasten:	
9. Reserve flankerend beleid	-123
Subtotaal lasten	-123
Baten:	
10. Reserve flankerend beleid	3
Subtotaal baten	3
Saldo verschillen reservemutaties	-120
Saldo verschillen inclusief reservemutaties	171

Verschillenanalyse

Toelichting verschillen	
1. <u>KCC</u>	
- Hogere afdracht rijksleges	-52
- Minder aanschaf aan voorraad reisdocumenten en rijbewijzen	16
- Efficiëntere inzet personeel heeft geleid tot een onderschrijding. (In de begroting 2015 is het budget aangepast aan deze mate van efficiency.).	33
Saldo	-3
2. <u>Informatiebeheer</u>	
Voor de basisregistraties is een incidenteel voordeel behaald op de taxatiekosten	9
3. <u>Bestuur</u>	
- De organisatiebrede taakstelling is in 2014 gerealiseerd, maar binnen verschillende programma's in mindering gebracht op de personele budgetten.	-100
- Er zijn meer kosten gemaakt in het kader van de samenwerking dan begroot	-18
- Efficiënter inzet van het management heeft geleid tot een voordeel	63
- Niet geraamde begeleidingskosten van de voormalig wethouders	-39
- Lagere salariskosten van het college	40
- Hogere afdracht pensioenpremies door wisseling van de colleges	-16
- Lagere presentiekosten voor de bezwarencommissie	7
Saldo	-63
4. <u>Bedrijfsvoering</u>	
- Efficiënter inzet van personeel facilitaire dienstverlening.	36
- De raming voor gasverbruik gemeentehuis is structureel te laag.	-20

- De telefoonkosten waren lager en zijn in de begroting 2015 aangepast.	15
- Een voordeel op personele kosten binnen het product P&O.	18
- Incidentele hogere inhuur van personeel werd gecompenseerd door mindere kosten wegens reis- en verblijfskosten, werving en selectie en wegens organisatie brede opleiding. In de begroting 2015 is hier rekening mee gehouden.	0
- Saldo overige personeelskosten (gestort in reserve flankerend beleid).	<u>123</u>
Saldo	172
5. <u>KCC</u>	
- Hogere opbrengst aan leges (vooral reisdocumenten) Zie ook de toelichting bij de lasten.	34
- Inkomsten uit ziekengelden	34
- Rijksvergoeding voor gehouden opleidingen KCC	26
- Een saldo-voordeel op overige baten	<u>10</u>
Saldo	104
6. <u>Informatiebeheer</u>	
Ontvangen ziekengeld.	5
7. <u>Bestuur</u>	
- Lagere gemeentelijke baten voor projecten van de oude rekenkamer in Noordoost Fryslân	-14
- Overige inkomsten per saldo	<u>13</u>
Saldo	-1
8. <u>Bedrijfsvoering</u>	
- Eenmalige terug ontvangst van de belastingdienst aan premies en compensabele btw.	64
- Overige inkomsten per saldo.	<u>4</u>
Saldo	68
9. <u>Reserve flankerend beleid</u>	
Saldo aan overige personeelskosten is in de reserve flankerend beleid gestort. Zie ook de toelichting bij de lasten.	-123
10. <u>Reserve flankerend beleid</u>	
Extra uitname bovenop de eerder geraamde (120.000) door een geringe overschrijding van de personele kosten.	3

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Wat heeft het gekost?

In de onderstaande tabellen een cijfermatige en tekstuele toelichting op dit programma.

De tabellen geven achtereenvolgens het volgende weer:

- de totale baten en lasten van dit programma, zowel voor de begroting (na wijziging) als voor de rekening.
- de incidentele baten en lasten van dit programma, zowel voor de begroting (na wijziging) als voor de rekening.
- een analyse van de belangrijkste verschillen in dit programma tussen begroting (na wijziging). Het afzonderlijk benoemen van diverse (kleine) mee- en tegenvallers is vanuit het oogpunt van leesbaarheid van de programmarekening achterwege gelaten.

Lasten en baten programma (x 1.000)

Financiële gegevens	Begroting 2014 (na wijziging)	Rekening 2014	Verschil rekening en begroting
Lasten voor bestemming (excl. reservemutaties)	-628	-25	603
Baten voor bestemming (excl. reservemutaties)	35.324	35.298	-26
Totaal saldo van baten en lasten	34.695	35.273	577
Toevoegingen aan reserves (lasten)	-2.448	-2.448	0
Onttrekkingen aan reserves (baten)	4.136	4.136	0
Resultaat rekening baten en lasten	36.383	36.961	577

Incidentele posten (x 1.000):

Incidentele lasten	Begroting 2014 (na wijziging)	Rekening 2014	Verschil rekening en begroting
1.			
2.			
3.			
Totalen			
Incidentele baten	Begroting 2014 (na wijziging)	Rekening 2014	Verschil rekening en begroting
1.			
2.			
3.			
Totalen			

Verschillen (x 1.000):

Verschillen exclusief reservemutaties (in totaal saldo baten en lasten)	
Lasten:	
1. Belastinginkomsten	-8
2. Algemene uitkering	0
3. Deelnemingen	0
4. Financieringsfunctie	0
5. Overige baten en lasten	611
Subtotaal lasten	603
Baten:	
6. Belastinginkomsten	-38

7. Algemene uitkering	20
8. Inkomsten uit deelname	-23
9. Financieringsfunctie	15
10. Overige baten en lasten	0
Subtotaal baten	-26
Saldo verschillen exclusief reservemutaties	577
Verschillen in reservemutaties	
Lasten:	
11. Reserves	0
Subtotaal lasten	0
Baten:	
12. Reserves	0
Subtotaal baten	0
Saldo verschillen reservemutaties	0
Saldo verschillen inclusief reservemutaties	577

Verschillenanalyse

Toelichting verschillen	
1. Belastinginkomsten Het saldo aan kwijtscheldingen.	-8
5. Overige baten en lasten Het begrotingssaldo.	611
6. Belastinginkomsten De OZB voor niet woningen en de areaalontwikkeling is achtergebleven bij de raming.	-38
7. Algemene uitkering Saldo betreft nagekomen ontvangsten uit vorige dienstjaren.	20
8. Inkomsten uit deelname De dividend uitkeringen waren enigszins lager dan het voorgaande jaar.	-23
9. Financieringsfunctie Het saldo van de renteontwikkeling is gunstig ten opzichte van de verwachte rentepercentages.	15

FINANCIËEL OVERZICHT - Overzicht van baten en lasten

		begroting 2014 (na wijziging)			rekening 2014		
		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma's							
1	Samenleving	1.298.486	15.620.791	-14.322.305	1.637.487	15.605.910	-13.968.420
2	Werk, Inkomen & Zorg	19.560.609	22.650.263	-3.089.654	20.264.577	22.852.346	-2.587.770
3	Veiligheid	30.000	1.200.067	-1.170.067	65.975	1.277.078	-1.211.102
4	Leefomgeving	6.776.384	14.183.751	-7.407.367	6.913.378	14.289.580	-7.376.202
5	Ontwikkeling	2.042.592	3.865.928	-1.823.336	4.257.894	6.538.498	-2.280.604
6	Dienstverlening	635.820	10.292.698	-9.656.878	811.545	10.177.822	-9.366.277
	Dekkingsmiddelen	35.323.440	17.160	35.306.280	35.297.836	24.726	35.273.110
	Onvoorzien	0	610.539	-610.539	0	0	0
Resultaat voor bestemming		65.667.331	68.441.197	-2.773.866	69.248.692	70.765.960	-1.517.265
Mutaties reserves (toevoegingen/onttrekkingen):							
1	Samenleving	15.561	1.063.008	-1.047.447	15.561	1.104.327	-1.088.766
2	Werk, Inkomen & Zorg	745.514	522.621	222.893	45.763	443.934	-398.171
3	Veiligheid	0	0	0	0	0	0
4	Leefomgeving	1.874.393	224.839	1.649.554	1.486.576	44.916	1.441.660
5	Ontwikkeling	719.706	579.000	140.706	718.219	503.780	214.439
6	Dienstverlening	119.641	0	119.641	122.677	122.677	0
	Concern brede reserves	4.136.145	2.447.626	1.688.519	4.136.145	2.447.626	1.688.519
Subtotaal mutaties reserves		7.610.960	4.837.094	2.773.866	6.524.940	4.667.260	1.857.681
Resultaat na bestemming		73.278.291	73.278.291	0	75.773.632	75.433.217	340.415

DEEL 2

PARAGRAFEN

A. Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf bevat informatie en voorstellen over de gemeentelijke belastingen en heffingen en de belastingdruk voor de inwoners van de gemeente. Lokale heffingen zijn een belangrijk onderdeel van het gemeentelijk beleid en vormen een belangrijk onderdeel van de totale inkomsten van de gemeente.

Is in 2014 alles gelopen zoals wij verwacht hadden?

Lokale lastenontwikkeling

Eén van de belangrijkste doelstellingen van de gemeenteraad is om een beheerste ontwikkeling van de lokale lasten te realiseren. Met de vaststelling van de tarieven is de raad ook in 2014 in deze opzet geslaagd. De ontwikkeling van de lokale lasten per inwoner laat dit zien.

Lokale lasten 2013: € 707

Lokale lasten 2014: € 718

Tarievenbeleid: transparantie en specifieke kostenonderbouwing

Het Tarievenboek is ontwikkeld en maakt vast onderdeel uit bij de beraadslagingen over de begroting voor het komende jaar. In 2014 zijn de tarieven voor reisdocumenten, rijbewijzen, huwelijk en geregistreerd partnerschap toegevoegd aan het Tarievenboek.

Bouwleges

Ook de bouwleges zijn nader uitgewerkt in het Tarievenboek. De tarieven voor bouwleges zijn in 2014 met 1,5% verhoogd conform de begroting. De begrootte opbrengst is niet gerealiseerd. De afwijking van 10% is verklaard in de verschillenanalyse.

Precariobelasting nutsbedrijven

Binnen de territoriale grenzen van de gemeente Achtkarspelen liggen verschillende netwerken van kabels, leidingen, buizen, draden en dergelijke. Het gaat vooral om gas-, elektriciteits- en waterleidingnetwerken van de netbeheerders. Om deze netwerken te belasten is in 2014 de verordening vastgesteld op de heffing en inning van precariobelasting voor Nutsbedrijven.

Kosten oninbaarheid

Door de crisis is de raming voor oninbaarheid in de begroting substantieel verhoogd naar € 27.000. Dit was bij lange na niet voldoende. De werkelijke kosten bedroegen € 61.000. Hiertoe behoorde ook een afboeking van een belastingschuld van een bedrijf, waar in de raming geen rekening mee wordt gehouden.

Gelet op de analyse, is de begroting voor 2015 aangepast naar € 32.000.

Kosten "No cure, No pay'-bureau's"

Door de toevlucht van de burger naar zogenaamde "No cure, no pay bureau's" om het WOZ-bezwaar op te pakken, was de gemeente genoodzaakt de raming voor proceskosten en juridische ondersteuning met € 40.000 te verhogen.

De campagne "maak echt gratis bezwaar" heeft het beoogde effect gehad. In 2014 is het aantal bezwaren met ongeveer de helft afgenomen. Reden waarom in de begroting 2015 besloten is het tarief OZB met 0,5% te verlagen.

De raming is echter overschreden door de hogere proceskosten die het gevolg zijn geweest van het hoger beroep van bezwaren uit 2012.

Kwijtscheldingen

Ook de raming van de kwijtschelding is fors: € 275.000. En net zoals bij de oninbaarheid van aanslagen bleek ook deze raming niet voldoende om in de mate van kwijtschelding te voorzien. De raming is met € 40.000 overschreden. In de begroting 2015 is hier rekening mee gehouden.

Inkomsten belastingen en heffingen – begroot versus werkelijk

	begroting	rekening	verschil
OZB	4.952.185	4.913.793	-38.392
Afvalstoffenheffing	2.709.733	2.689.356	-20.377
Reinigingsheffingen	120.000	103.108	-16.892
Rioolheffingen	2.133.380	2.119.038	-14.342
Forensenbelasting	5.000	4.821	-179
Reclamebelasting	45.000	45.865	865
Haven- en opslaggeld	15.000	20.408	5.408
Marktgeden	6.600	5.161	-1.439
Bouwleges	241.501	223.192	-18.309
Leges overige vergunningen	10.500	15.231	4.731
Leges partiële herziening bestemmingsplannen	14.440	8.505	-5.935
Leges kapvergunningen	12.888	13.334	446
Leges burgerzaken	367.000	401.377	34.377
Totale	10.633.227	10.563.189	-70.038

Monitoring lokale lasten

De lokale lasten druk heeft zich in 2014 prima verhouden tot die van 2013. Het gevoerde evenwichtige belastingbeleid is goed terug te zien ten opzichte van andere gemeenten. Het instituut COELO monitort deze gegevens en zet alle gemeenten in volgorde van lokale lastendruk, op een rijtje. De eerste is de goedkoopste, hoe hoger de lokale lasten hoe lager op die ranglijst.

In 2013 nam Achtkarspelen positie nummer 223 in, in 2014 was dit nummer 186.

B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Hieronder wordt per onderwerp omschreven in hoeverre een risico zich heeft voorgedaan ten opzichte van het beschrevene in de programmabegroting 2014, en wat de invloed is op het weerstandsvermogen.

Risico's

Gemeenschappelijke regelingen en gesubsidieerde instellingen

Het was niet nodig om in 2014 voor een GR of gesubsidieerde instelling middelen vrij te maken uit het weerstandsvermogen.

Sociale werkvoorziening

De gemeentelijke bijdrage aan het subsidieresultaat is binnen de begroting gebleven. Het bedrijfsresultaat van de NV Caparis over 2014 is €4,3 miljoen positief (voorlopig op basis van de 4^e kwartaalrapportage). Er heeft geen afwaardering van de gebouwen plaats gevonden. Het was niet nodig om middelen te onttrekken aan het weerstandsvermogen.

Inkomensvoorziening

Het risico van een tekort op het budget BUIG heeft zich niet voorgedaan. De rekening wordt afgesloten met een positief saldo van € 170.731.

Voor 2015 is voor dit onderwerp geen weerstandsvermogen opgenomen, daar in 2014 de verplichting "terugbetaling 2012" is vrijgefallen en is toegevoegd aan de bestemmingsreserve Inkomensvoorziening.

Verder heeft een risicoanalyse plaatsgevonden ten aanzien van het verwachte gemiddeld aantal klanten in 2015 vermenigvuldigd met de prijs per uitkering. Hieruit komt naar voren dat we geen overschrijding verwachten, en anders is er de achterliggende bestemmingreserve. Hier wordt het rekeningresultaat 2014 nog aan toegevoegd.

Wmo – bestaand

De noodzaak om het weerstandsvermogen aan te spreken was niet aanwezig in 2014.

In 2013 hebben we als gemeente proberen in te spelen op de wijzigingen die voor wat betreft Hulp bij het Huishouden (HH) op ons afkwamen.

Dat is ons redelijk goed gelukt. We kunnen het gemeentelijk beleid in 2014 uitvoeren met de beschikbaar gestelde middelen. We houden zelfs over.

Eind 2014 heeft de gemeenteraad besloten het maximum van de reserve Wmo los te laten.

Daardoor is een dusdanige reserve ontstaan dat de verwachting is dat bij continuering van het ingezette beleid risico's kunnen worden opgevangen binnen deze reserve. Vandaar dat de Wmo-bestaand niet als risico is opgevoerd in de begroting 2015.

Kapitaallasten bouwgrondexploitaties

Het oplopen van de looptijd van complexen, en daarmee de rentelast over het al geïnvesteerde kapitaal, heeft ook dit jaar voor de nodige risico's gezorgd. De risico's konden worden afgeboekt op een algemeen complex binnen de bouwgrondexploitatie zodat geen verder beroep hoefde te worden gedaan op het weerstandsvermogen. De komende jaren blijft het risico wegens de slechte economische tijden nog bestaan.

Gegarandeerde geldleningen

Voor een groot aantal leningen van woningbouwcorporaties en sportverenigingen staat de gemeente garant wanneer de betreffende instantie nalatig is de lening af te lossen. De gemeente is dan aansprakelijk voor de afhandeling van de betreffende lening. In 2014 is er geen aansprakelijkheidstelling geweest. Jaarlijks wordt het totale leningenbestand opgenomen in het risico-overzicht.

Decentralisaties

In 2014 was het niet noodzakelijk deze reserve voor dit onderwerp aan te wenden. 2014 was het jaar van implementatie en de daarmee verband houdende kosten konden worden opgevangen in de exploitatie. De ingangsdatum van de decentralisaties is 1 januari 2015 geworden.

Uitgangspunt voor dat jaar is "het te doen met de beschikbare middelen".

In de loop van 2015 moet duidelijk worden of dit haalbaar is. Op het moment van schrijven van dit jaarverslag zijn er nog geen aanwijzingen dat dit niet haalbaar is.

Brand accommodaties

De risico's van de voortzetting van de dienstverlening na een brand in gemeentelijke gebouwen is afgedekt in de risicoparagraaf. In 2014 is er gelukkig geen brand geweest, zodat geen beroep op de reserve weerstandsvormogen nodig was.

Dividendverlaging ENECO

Het Methodebesluit Tariefregulering Netbeheerders is in 2014 herzien. Voor 2014 heeft dit nog geen gevolgen voor de dividend uitkering. Het verschil met het geraamde dividend van 200.000 is marginaal. In 2014 ontvangen we 20,62 per aandeel in totaal € 195.354.

In hoeverre de hiervoor genoemde regeling gevolgen heeft voor de dividend uitkering in 2015 is moeilijk in te schatten. De risico berekening kan vooreerst voor 2015 in stand worden gehouden.

Regionalisering brandweer

De regionalisering van de brandweer heeft per 1 januari 2014 zijn beslag gekregen.

De bijdragen aan de veiligheidsregio zijn in de begroting opgenomen. Inmiddels is ook de kazerne in Drogeham overgedragen en zijn de bijdragen hiervoor bekend. Voor de kazernes in Buitenpost en Surhuisterveen ontvangen we een huur vergoeding. Omdat voortaan jaarlijks met de veiligheidsregio wordt afgerekend, zijn de bijdragen in beeld.

De hogere kosten zijn opgenomen in de begroting 2015, het risico is daarom niet meer meegenomen in het weerstandsvormogen.

Overige onvoorziene risico's

In 2014 hebben zich geen gebeurtenissen voor gedaan waarvoor een extra beroep moest worden gedaan op de reserve weerstandsvormogen. Daar de kans op onvoorziene risico's aanwezig blijft moet er ook voor de komende jaren structureel hiervoor een bedrag worden opgenomen.

Bovenstaande wordt hierbij samengevat in een tabel, waarbij een vergelijking is gemaakt tussen begroting en rekening.

Weerstandscapaciteit (x € 1.000)	Begroting
Gemeenschappelijke regelingen en gesubsidieerde instellingen	500
Sociale werkvoorziening	400
Inkomensvoorziening	360
Wmo	585
Kapitaallasten bouwgrondexploitatie	75
Gegarandeerde geldleningen	282
Decentralisaties	700
Brand accommodaties	140
Dividendverlaging ENECO	100
Regionalisering brandweer	80
Overige onvoorziene risico's	1.000
Totaal	4.222

Wijziging risico's 2015

Voor het weerstandsvermogen wordt het jaarverslag ook gebruikt om een periodieke inschatting te maken of er nog voldoende weerstandscapaciteit is. Om dit te beoordelen zijn de risico's zoals benoemd in de programmabegroting 2015 nog eens tegen het licht gehouden en waar nodig geactualiseerd.

Planschadeclaim

In 2012 heeft het college besloten een planschadeclaim 'in natura' te compenseren door medewerking te verlenen aan een planologische wijziging waardoor de ontstane schade teniet wordt gedaan. Mocht door omstandigheden buiten de macht van de aanvrager van de planschade deze planologische wijziging niet gerealiseerd kunnen worden, dan zal het planschadebedrag (ca. € 150.000) alsnog betaald dienen te worden. De kans dat dit bedrag betaald moet worden wordt geschat op 25 %. Het bedrag is niet meegenomen in de begroting en zal daarom worden opgenomen in het weerstandsvermogen.

Weerstandsvermogen 2015

In vergelijking met de ingeschatte risico's moeten we nagaan wat er werkelijk aan weerstandsvermogen beschikbaar is. Bij het weerstandsvermogen gaan we uit van incidentele dekking. Mocht een risico zich voordoen en een structureel karakter hebben, dan vangen we de gevolgen eerst eenmalig op via het incidentele weerstandsvermogen. Vervolgens zoeken we via de kadernota een structurele oplossing.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de algemene reserve en de reserve weerstandsvermogen. Deze reserve is in het leven geroepen om financiële tegenvallers, die voortvloeien uit de risico's die genoemd zijn in de paragraaf weerstandsvermogen, op te kunnen vangen.

Kanttekening hierbij is dat het beeld van het vermogen wordt vertekend door de stille reserves. Het gaat dan om activa waarvan de werkelijke waarde hoger is dan de boekwaarde. Zoals de aandelen ENECO en de gemeentegebouwen. De werkelijke waarde van de stille reserve is moeilijk te bepalen, en wordt dan ook niet meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen 2015 is als volgt:

Incidenteel weerstandsvermogen	(x € 1.000)			
	2014	2015	2016	2017
Algemene reserve	2.411	2.472	2.202	1.814
Reserve weerstandsvermogen	4.869	4.869	4.869	4.869
Incidenteel saldo van de begroting	0	0	0	0
Totaal incidenteel weerstandsvermogen	7.280	7.341	7.071	6.683

Zoals vermeld in de programmabegroting 2015 is het totaalbedrag van de risico's € 3,9 mln. Door bovengenoemde wijzigingen wordt dit risico € 37.500 hoger en wordt het € 4 mln. Hoe hoger het weerstandsvermogen is ten opzichte van de verwachte risico's, des te meer zekerheid er kan worden geboden. Hierbij delen we het beschikbare weerstandsvermogen voor 2015 door het totaal verwachte benodigde bedrag aan weerstandsvermogen. Wanneer de uitkomst van deze som meer dan 1,0 bedraagt, is het weerstandsvermogen vermoedelijk voldoende om de gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Is de uitkomst meer dan 2,0 dan is de risicodekking ruimschoots aanwezig.

Na wijziging van de risico's is het ratio 1,71 in 2015.

Door een dalende algemene reserve loopt het ratio van 2016 tot en met 2018 af tot 1,56. Het ratio zal iets stijgen als het jaarrekeningresultaat na bestemming aan de algemene reserve zal worden toegevoegd.

Ondanks het dalende ratio lijkt het weerstandsvermogen voldoende bestand om eventueel optredende risico's op te kunnen vangen.

C. Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Met de kosten van onderhoud van kapitaalgoederen is vaak een substantieel deel van de begroting gemoeid. Deze onderhoudskosten zijn terug te vinden in meerdere programma's. Om een volledig beeld van alle onderhoudskosten aan kapitaalgoederen te verkrijgen is in deze paragraaf een dwarsdoorsnede van de gehele begroting gemaakt. Hiermee ontstaat een helder en compleet beeld, wat van belang is voor een goed inzicht in de financiële positie. De kapitaalgoederen zijn opgesplitst in wegen (waaronder ook bruggen), riolering, water, groen en gebouwen.

De gemeente wil op duurzame wijze de aanwezige infrastructurele voorzieningen in stand houden. Het gaat hierbij zowel om bovengrondse voorzieningen als om ondergrondse. Het onderhoud moet ertoe leiden dat de gebouwen en infrastructurele voorzieningen voldoen aan de functionaleisen die hieraan gesteld zijn en worden. Sleutelwoorden zijn: veilig, schoon en heel, tegen zo laag mogelijke kosten.

De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud van de openbare ruimte. Dit betekent ook dat zij, wanneer hierin iets gebeurt, moet kunnen aantonen dat zij alles heeft gedaan dat in haar vermogen lag om gevaar te voorkomen. Dit geldt voor alle aspecten van de openbare ruimte en speelt vooral wanneer het vermoeden bestaat dat de gemeente in haar onderhoudstaak is tekort geschoten.

Hebben we in 2014 gevolg kunnen geven aan het beleid dat wij voor ogen hadden?

Wegen

Het beleidskader voor het kapitaalgoed wegen is de laatste jaren een belangrijk bespreekpunt geweest. De gemeenteraad heeft ervoor gekozen (25 november 2010) dat alle wegen binnen de gemeente het kwaliteitsniveau 'basis' dienen te hebben. Er is dus duidelijk niet gekozen voor een gedifferentieerd kwaliteitsniveau. Daarnaast is er gekozen om het aanwezige achterstallig wegenonderhoud gefaseerd in te lopen. In eerste instantie in 10 jaar gerekend vanaf 2010, wat later aangepast is naar een temporisering in 15 jaar. De hiervoor benodigde financiële middelen zijn door het genoemde raadsbesluit beschikbaar gesteld en opgenomen in de meerjarenbegroting. Hierbij is sprake van een jaarlijks structureel bedrag om het basisniveau te behouden en een jaarlijks bedrag voor het wegwerken van de aanwezige achterstand in wegenonderhoud.

De basis voor goed wegbeheer ligt bij een adequaat wegbeheersysteem. Beheerpakketten geven ons inzicht in de soort, de hoeveelheid en de kwaliteit van het wegennet zoals de onderhoudsbehoefte op korte en lange termijn en integrale managementinformatie die nodig zijn voor besluitvorming.

De kwaliteit van de wegen wordt elk jaar beoordeeld en geïnspecteerd. Hierbij worden eventuele schadebeelden beschreven. Deze inspectiecijfers worden in het beheerpakket ingevoerd en leiden al dan niet tot een te plegen onderhoudsmaatregel in een bepaald planjaar. De combinatie van een eenheidsprijs per m² voor de onderhoudsmaatregel met de oppervlakte van het betreffende wegvak leidt tot een benodigd budget.

In de notitie "Vooruitblik en review 2011-2015 (wegbeheer Gemeente Achtkarspelen)" is een meerjarenplanning opgenomen voor zowel het groot wegenonderhoud als de rioolvervangingen en is deze vertaald op een geografische ondergrond. Bij de Programabegroting 2012-2015 heeft de gemeenteraad besloten per 2013 € 100.000 te bezuinigen op wegenonderhoud, waarbij met de raad is afgesproken om over de wijze van invulling van deze bezuinigingstaakstelling nadere voorstellen te doen. Op basis van voornoemde notitie als toetsingskader, heeft het college de gemeenteraad voorgesteld om deze bezuiniging, en een extra € 60.000 aan bezuiniging, door te voeren. Dit mede doordat, vooral

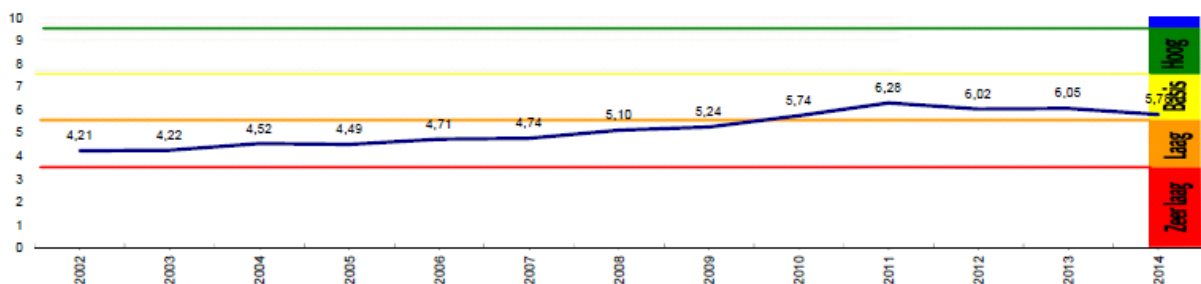
door de economische malaise in de bouw, bij aanbesteding veelal meevallers in de prijsvorming worden geïncasseerd. De verwachting is, weliswaar met het nodige voorbehoud, dat deze situatie nog enige tijd voortduurt.

In 2011 is besloten om een temporisering aan te brengen in het inlopen van het achterstallig onderhoud. De termijn voor het inlopen van het achterstallig wegonderhoud is verlengd naar 15 jaar gerekend vanaf peildatum 1-1-2011. Concreet betekent dit dat we per jaar 6,67 % per jaar moeten inlopen op het achterstallig wegonderhoud ten opzichte van het peiljaar. Dit houdt in dat we eind 2014 26,67% zouden moeten zijn ingelopen op het achterstallig wegonderhoud.

Het achterstallig wegonderhoud bedraagt eind 2014 € 2.738.000, wat neerkomt op een verlaging van 44,1% ten opzichte van de peildatum. Dit is aanzienlijk meer dan de ten doel gestelde 26,67% en hiermee lopen we voor op de doelstelling. Dit wordt vooral veroorzaakt door de jaren 2011 en 2012, omdat we toen nog ten doel hadden gesteld om 10% in te lopen ten opzichte van het peiljaar. Daarnaast is sprake van een naijl-effect van onderhoudswerken die zijn uitgevoerd maar bekostigt zijn uit budgetten van eerdere boekjaren.

Ook zien we al dat het inlopen van het achterstallig wegonderhoud al minder snel gaat. In 2011 was dat 15,7%, in 2012 11,8%, in 2013 9,4% en in 2014 7,2%. De verwachting is dat, nu er minder geld beschikbaar is gesteld, het inlopen van het achterstallige wegonderhoud minder snel zal gaan. Echter hebben we al een behoorlijke buffer opgebouwd waardoor de termijn van 15 jaar niet in gevaar komt. Echter heeft de Provincie aangegeven moeite te hebben met de termijn van 15 jaar en vast te willen houden aan een termijn van 10 jaar gerekend vanaf peildatum 1-1-2011. Hoe we hier mee om willen gaan zal meegenomen in de nog op te stellen notitie "Vooruitblik en review 2016 – 2020 wegbeheer in de gemeente Achtkarspelen".

Ondanks het feit dat we voorlopen op het inlopen van het achterstallig wegonderhoud is er wel sprake van een afname van de gemiddelde kwaliteit van de wegen.

Gemiddelde kwaliteit wegen uitgedrukt in rapportcijfer

Dat de gemiddelde kwaliteit van de wegen afneemt kan deels worden verklaard doordat het budget voor wegonderhoud (zowel levensduurverlengend als niet levensduur-verlengend) de afgelopen jaren een aantal keren naar beneden toe is bijgesteld. Daarnaast wordt het steeds lastiger om 'werk-met-werk' te maken met bijvoorbeeld rioolvervangingen ten aanzien van de wegen die nog achterstallig wegonderhoud hebben. De meeste win-win situaties zijn de afgelopen jaren al benut en niet overal ligt riolering. Ook het feit dat we de afgelopen jaren twee strengere winters (2012/2013 en 2013/2014) hebben gehad, kan ertoe hebben geleid dat er nieuwe schadebeelden zijn ontstaan en/of dat bestaande schadebeelden zijn verergerd.

Er zijn in 2014 behoorlijk wat onderhoudswerkzaamheden aan de gemeentelijke wegen uitgevoerd. Zo zijn o.a. de volgende wegen aangepakt:

- Herinrichting Voorstraat en It West te Buitenpost.
- Herinrichting Verlaatsterweg, Friese Streek, Het Breed en Hoendiep NZ te Gerkesklooster-Stroobos.
- Reconstructie Groningerstraat (gedeeltelijk) en Koop Kuipersweg te Surhuisterveen.
- Reconstructie Nije Buorren en Bouwe Harkemastrjitte te Harkema.
- Reconstructie Lustenburg te Surhuizum.
- Reconstructie Achtkant en De Spil te Buitenpost.

- Herstraten De Hoefslag en Troelstraloane te Buitenpost.
- Herstraten Prof. Wassenbergstrjitte en Bindert Japikstrjitte te Buitenpost
- Herstraten Prins Willemstrjitte te Kootstertille.
- Herstraten Slotstrjitte, Dr. Van Kammenstrjitte te Surhuisterveen.

Concreet waren in de begroting 2014 voor groot wegenonderhoud de volgende posten opgenomen:

Groot wegenonderhoud niet levensduur verlengend € 298.574

Inhaalslag groot wegenonderhoud niet levensduur verlengend € 116.000

Groot wegenonderhoud levensduur verlengend, RAWEB 2014 € 699.000

Inhaalslag groot wegenonderhoud levensduur verlengend € 148.615

Dit is een totaal van € 1.262.189. Hiervan wordt het wegenonderhoud niet levensduur verlengend meegenomen in de exploitatie. De onderste twee posten, levensduur verlengend wegenonderhoud, zijn investeringskredieten. Deze posten komen een jaar na afronding van de laatste werkzaamheden van de investering terug in de exploitatie als kapitaallasten. De kapitaallasten staan nu twee jaar na het investeringskrediet in de meerjarenbegroting.

Waterbouwkundige werken

De gemeente heeft niet een beheerplan voor waterbouwkundige werken, omdat in de gemeente weinig waterbouwkundige werken zijn en het benodigde onderhoud hiervoor relatief laag is. De benodigde inspanning om een goed beeld te krijgen van de onderhoudstoestand staat in onze beleving niet in verhouding tot de te maken kosten voor onderhoud. Het is veel efficiënter om een bepaald percentage van de investeringswaarde van de waterbouwkundige werken per jaar te reserveren voor onderhoud. Eventuele gebreken en noodzakelijk onderhoud wordt door de medewerkers van de afdeling Beheer gesignaleerd. Verder is het niet altijd mogelijk om de onderhoudstoestand goed te bepalen; denk hierbij aan duikers die grotendeels of volledig onder water liggen.

Actueel is het feit dat het Wetterskip Fryslân het beheer en onderhoud van een aantal duikers en bruggen wil overdragen aan de aanliggende eigenaren. Dit kunnen particulieren zijn maar in veel gevallen betreft dit ook de gemeente. Het Wetterskip wil hun beleid uniformeren in de Provincie en heeft in dat verband een nieuwe legger kunstwerken vastgesteld en ter inzage gelegd. Dit nieuwe beleid van het Wetterskip is gepubliceerd en als gemeente Achtkarspelen hebben wij, tezamen met Tytsjerksteradiel, hiertegen een zienswijze ingediend aangezien er geen financiële compensatie tegenover staat. Dit punt is door het Wetterskip terzijde gelegd, waardoor alleen nog maar bezwaar ingediend kan worden. Pro forma is dat ook gedaan. Het Wetterskip heeft alsnog het initiatief genomen om te kijken of er een oplossing mogelijk was. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in de afspraak dat de betreffende duikers (88 voor gemeente Achtkarspelen) pas per 1-1-2025 over gaan naar de gemeente Achtkarspelen zodat de gemeente tijd genoeg heeft om hier middelen voor vrij te maken in de meerjarenbegroting. Tot die tijd blijven deze duikers in beheer en onderhoud bij het Wetterskip.

Riolering

Gemeenten moeten op grond van de Wet milieubeheer beschikken over een actueel gemeentelijk rioleringsplan (GRP). De gemeenteraad stelt daartoe telkens voor een daarbij te bepalen periode een dergelijk plan vast. Op 3 februari 2011 heeft de gemeenteraad het (v)GRP 2010-2014 vastgesteld. In het plan is aangegeven hoe invulling wordt gegeven aan de van oudsher geldende zorgplicht voor de inzameling en het transport van afvalwater. Daarbij is ook een tijdstip aangeduid waarop/waarbinnen onderhoud/vervanging van voorzieningen moet plaatsvinden. De bijbehorende beheercyclus wordt ingevuld middels een kostendekkingsplan en het beschikbaar stellen van deze gelden via de kadernota('s).

Daarbij heeft het (v)GRP, voor wat betreft de nieuwe watertaken, een onderzoeks-karakter. In de komende planperiode wordt onderzocht welke beleidsmaatregelen en acties concreet nodig zijn om de nieuwe zorgplichten in te vullen. Vervolgens worden deze aan de raad voorgelegd. Een ander speerpunt in dit GRP is het voorkomen van wateroverlast en het inspelen op

toekomstige klimaatontwikkelingen. Hiervoor is een regenwaterstructuurplan opgesteld waarin een drietal varianten is uitgewerkt. De gemeenteraad heeft bij de vaststelling van het (v)GRP 2010-2014 gekozen voor de variant wenselijk.

Voor de onderbouwing van de maatregelen die genoemd worden in het GRP wordt gebruik gemaakt van een rioolbeheersysteem. Hierin worden de areaalgegevens van de riolering bijgehouden. Daarnaast geeft het beheersysteem inzicht in de kwaliteit van de riolering en de daarbij behorende onderhoudsbehoefte op korte en langere termijn.

In 2014 hebben er verscheidene rioolvervangingen plaatsgevonden. Zo zijn o.a. de volgende rioleringen aangepakt:

- Rioolveranging Groningerstraat (gedeeltelijk) en Koop Kuipersweg te Surhuisterveen.
- Rioolveranging Nije Buorren en Bouwe Harkemastrjitte te Harkema.
- Rioolveranging en aanleg regenwaterstructuur de Spil Buitenpost.
- Rioolveranging Lustenburg te Surhuizum.
- Aanleg regenwaterstructuren De Hoefslag en Troelstralaan te Buitenpost.

De maatregelen van de gewenste variant uit het regenwaterstructuurplan zijn gericht op het voorkomen van schade door wateroverlast van bestaande knelpunten. De maatregelen van de gewenste variant uit het regenwaterstructuurplan leveren een bijdrage aan het robuust maken van het rioolstelsel. Het afkoppelen van regenwater levert een bijdrage aan duurzaam rioolbeheer. Het afgekoppelde regenwater hoeft niet naar de zuivering te worden gepompt en gezuiverd. De maatregel levert daardoor ook een bijdrage aan een duurzaam rioolbeheer.

Zoals in de regenwaterstructuur is aangegeven zal voor wat betreft het afkoppelen zoveel als mogelijk worden aangesloten bij de geplande rioolvervangingen. Zo is in 2014 verhard en dakoppervlak afgekoppeld in de volgende projecten:

• Aanleg regenwaterriool De Spil Buitenpost	2.260 m ²
• Aanleg regenwaterriool De Hoefslag en Troelstralaan Buitenpost	2.520 m ²
• Zwembadterrein Badlaan Surhuisterveen	1.080 m ²
• Bedrijfspannend voormalig De Bruin Surhuisterveen	<u>5.100 m²</u> +
	10.960 m²

Water

Het gemeentelijk waterplan, in 2009 vastgesteld, geeft inzicht in verantwoordelijkheden en bevordert de regionale samenwerking en integrale benadering van de waterketen. Ook is een watervisie opgenomen die richtinggevend is voor de beleidsontwikkeling van de komende jaren tot 2030 voor de thema's veiligheid, voldoende water, schoon water, afvalwater en zuivering, beheer en onderhoud, gebruik en beleving en samenwerking en organisatie.

VNG, UvW, IPO, VeWin en Rijk hebben met het ondertekenen van het Nationaal Bestuursakkoord Water de ambitie uitgesproken om in gezamenlijkheid de kosten in de waterketen voor de inwoners van Nederland te beperken. Ook de Friese gemeenten, Wetterskip Fryslân, Vitens en provincie Fryslân hebben deze gezamenlijke ambitie onderschreven. Hiervoor hebben de portefeuillehouders Water in 2010 een handtekening onder het Fries Bestuursakkoord Waterketen (FBWK) gezet.

Eén van de doelstellingen in dit akkoord is het bevorderen van samenwerking in de waterketen. Dit richt zich op verschillende thema's binnen de waterketen. In 2011 zijn verschillende themagroepen hiermee gestart. Parallel hieraan start het Wetterskip met optimalisatiestudies binnen zuiveringskringen. Binnen zo'n studie wordt gezocht naar optimalisaties en mogelijke kostenbesparingen binnen een zuiveringskring. Daarnaast wordt ook het thema duurzaamheid hierin meegenomen.

De opgave die vóór ligt is om de kosten in de afvalwaterketen te beperken, met als resultaat een gematigde lastenontwikkeling (riool- en zuiveringsheffing) voor de burger. Dat is waar het Bestuursakkoord Waterketen over gaat.

Sinds het ondertekenen van het FBWK is deze opgave om de kosten in de waterketen te beperken nader uitgewerkt tot een bedrag dat oploopt tot € 12 miljoen (minder meerkosten) per jaar voor alle waterketenpartijen in Fryslân gezamenlijk, te realiseren vanaf 2020. De portefeuillehouders Water hebben afgesproken om zich hier met een inspanningsverplichting aan te committeren.

Groen

Voor het groenonderhoud wordt gewerkt met een groenbeheerplan (GBI). Hierdoor heeft de gemeente, zowel in de plan- als beheerfase, inzicht in de kosten van het beheer en onderhoud van het openbare groen. Op basis van deze informatie worden de jaarlijkse onderhoudsbudgetten vastgesteld.

Voor het onderhoud van plantsoenen en siergazon wordt werkvoorzieningsschap Caparis ingehuurd. Er komen belangrijke maatschappelijke veranderingen in het sociaal domein op de gemeente af, waaronder veranderingen in de WSW. Ook door bezuinigingen komt de groenvoorziening onder druk te staan. De afgelopen en komende jaren zijn er forse bezuinigingsdoelstellingen, dit zal zijn weerslag hebben op het onderhoudsniveau van het groen. Eerder al is vanwege een bezuiniging minder maaiwerk door Caparis uitgevoerd. Dit jaar zijn er aanvullende maatregelen getroffen om de bezuinigingsdoelstelling te halen. Het gaat dan naast het minder maaien ook om minder snoeien en meer extensief beheer. Ook in woonwijken is wederom, bij reconstructies, steeds gekozen voor de meest sobere variant. De zware najaarsstorm van 2013 heeft tot veel schade geleid dat in 2014 nog voor extra noodzakelijk onderhoudswerk zorgde.

In het rekenkameronderzoek met betrekking tot de kapitaalgoederen wordt de aanbeveling gedaan om een evaluatie over de algemene kwaliteit van het groenbeheer in relatie tot de daarmee verbonden kosten te houden.

Speelruimte

De gemeente heeft een speelruimteplan vastgesteld. Dit plan bevat het beleid voor planning, aanleg en behoud van buitenspeelruimte voor kinderen. Om aan de wettelijke onderhoudstaak te kunnen voldoen, beoordelen inspecteurs de speelplaatsen ter plaatse aan de hand van de eisen die in het Attractiebesluit zijn gesteld en redigeren logboeken en inspectiegegevens.

Inmiddels is ervoor gekozen om geen nieuwe speelplaatsen meer aan te leggen. Wel worden middelen gereserveerd om bestaande speelterreinen in stand te houden en om deze te kunnen vervangen als ze afgeschreven zijn. Daarnaast zijn de afschrijvingstermijnen van de speelterreinen wat verlengd. Op basis van de aanwezige speelterreinen in de gemeente is een meerjarenvervangingsplanning gemaakt voor de speelterreinen. De reserve die hiervoor beschikbaar is en de jaarlijkse voeding hiervan is voldoende om deze vervangingsplanning uit te kunnen voeren.

Gebouwen

Er is een actuele onderhoudsplanning voor gemeentelijke (openbare) gebouwen. Hierdoor hebben we een goed beeld van de staat van onderhoud van deze gebouwen. Voor een gedeelte van de gemeentelijke gebouwen gebeurt dit via een door de raad vastgesteld IHP voor bijvoorbeeld binnensportaccommodaties, welzijnsaccommodaties en schoolgebouwen. Voor de overige gemeentelijke gebouwen, waar de gemeente verantwoordelijk voor is, zijn inventarisaties en inspecties uitgevoerd. Op basis van de ingevoerde inspectiegegevens zijn meerjarenonderhoudplanningen opgesteld (MOP's). Deze overzichten bieden een inzicht in de te verwachten onderhoudswerkzaamheden met bijbehorende benodigde budgetten voor de komende jaren. De beschikbaar gestelde budgetten zijn voldoende om het noodzakelijke onderhoud te kunnen uitvoeren.

Onderhoudskosten per kapitaalgoed 2014 – begroting versus rekening

In onderstaande tabel de begrote en werkelijke lasten in 2014, en aansluitend een toelichting van de eventuele verschillen.

Kapitaalgoed	Begroting	Rekening	Vershil
Wegen (functie 210)	6.672.554	6.720.489	-47.934
Riolering (functie 722)	1.742.724	1.725.551	17.173
Water (functie 221)	24.646	23.931	715
Groen (product 4103)	1.565.621	1.632.977	-67.359
Speelruimte (functie 580)	92.102	86.209	5.893
Gebouwen (diverse producten)	728.909	713.954	14.955
Totaal	10.826.556	10.903.111	-76.557

Wegen

De overschrijding wordt met name veroorzaakt doordat voor het project Herinrichting Voorstraat Buitenpost een niet begrote subsidie is ontvangen. Tegenover deze subsidie staat extra werk en kosten die ook niet waren begroot. Aan de inkomstenkant is derhalve een voordeel.

Riolering

De onderschrijding op riolering wordt veroorzaakt door lagere kosten op onderhoud dan begroot en de posten voor het maken van het nieuwe GRP. Hier is eind 2014 mee begonnen.

Groen

De overschrijding wordt veroorzaakt door de stormschade van 2013. In de begrotingswijziging van december is al een overschrijding gemeld, deze inschatting bleek echter te laag. Daarnaast is begonnen met de versobering van stukken groen die relatief eenvoudig opgepakt konden worden en veel opleverden. Hierbij is tijdens de najaarsreconstructies meer gerealiseerd dan verwacht wat het andere deel van de overschrijding veroorzaakt.

Gebouwen

Op het budget onderhoud van gemeentelijke gebouwen is een onderschrijding. Dit valt te verklaren doordat een aantal onderhoudsmaatregelen lichter uitvielen dan was ingeschat.

D. Financiering

Inleiding

Bij financiering gaat het erom dat steeds tijdig de financiële middelen aanwezig zijn om de uitgaven die uit de gemeentelijke activiteiten voortvloeien te kunnen doen. In deze paragraaf zijn de belangrijkste aspecten die samenhangen met financiering in 2014 nader toegelicht.

Treasurybeleid

Naast de landelijke wetgeving op treasurygebied ligt het gemeentelijk treasurybeleid vast in het treasurystatuut. Hierin zijn onder andere de verantwoordelijkheden ten aanzien van de treasuryfunctie, de uitvoering hiervan en het risicobeheer opgenomen. De regels in dit statuut bepalen daarmee de manier waarop de treasuryfunctie vorm krijgt. In 2014 is de treasuryfunctie binnen deze regels uitgevoerd.

Onder andere door de landelijke invoering van het verplichte schatkistbankieren was het statuut niet meer actueel. In samenwerking met de gemeente Tytsjerksteradiel is het statuut daarom geactualiseerd en begin 2015 vastgesteld. De beleidsinhoudelijke invulling is dezelfde gebleven, maar we voldoen nu wel weer aan landelijke wetgeving.

Schatkistbankieren

In het begrotingakkoord 2013 is afgesproken dat alle provincies, gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen hun overtollige tegoeden moeten aanhouden in de Nederlandse schatkist. Dit zogenaamde "schatkistbankieren" heeft een verlagend effect op de Nederlandse EMU-schuld. Om efficiencyredenen is het daarbij toegestaan een relatief gering bedrag aan overtollige middelen buiten de schatkist aan te houden. Dit bedrag, het zogenaamde drempelbedrag, bedraagt voor onze gemeente in 2014 € 476.000 (0,75% van het begrotingstotaal). Het drempelbedrag is gebaseerd op het gemiddelde per kwartaal. Het gemiddelde tegoed van de gemeente voor alle dagen in het kwartaal mag niet hoger zijn dan de drempel.

Onderstaande tabel toont het gemiddelde tegoed over de vier kwartalen:

Gemiddeld tegoed	Bedrag
Kwartaal 1	€ 194.000
Kwartaal 2	€ 235.000
Kwartaal 3	€ 271.000
Kwartaal 4	€ 164.000

Door kortdurende pieken in de tegoeden van de gemeente bij de Bank Nederlandse Gemeenten tijdig af te romen naar de schatkist is het gemiddeld tegoed ruim binnen de drempel gebleven. De duur van het aanhouden van tegoeden in de schatkist varieerde van één dag tot enkele weken.

Renterisico

Grote schommelingen in de stand van de rente voor financieringen kunnen een negatieve invloed hebben op de totale rente die de gemeente betaalt voor opgenomen krediet. Daarom bepaalt de wet Fido dat gemeenten aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm moeten voldoen.

Kasgeldlimiet

Om tijdelijke tekorten op de lopende rekening aan te vullen trekt de gemeente kortlopende geldleningen aan. Dit mag tot aan een bepaald maximum, de kasgeldlimiet. Deze limiet beperkt dus het renterisico op financieringen voor de korte termijn.

Berekening kasgeldlimiet (x € 1 miljoen)	2014
Begrotingstotaal per 1 januari	62,9
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,5%
Kasgeldlimiet	5,3

Uit de tabel blijkt dat de gemeente in 2014 maximaal € 5,3 miljoen aan kortlopende geldleningen mocht aantrekken. Deze middelen werden aangetrokken in de vorm van kasgeldleningen bij de huisbankier van de gemeente, de BNG. De kasgeldlimiet is daarbij alleen in het eerste kwartaal overschreden met € 8,4 miljoen. Door de kortlopende schuld om te zetten naar een langlopende, werd in de overige kwartalen wel weer aan de limiet voldaan. Wettelijk is bepaald dat pas bij een overschrijding langer dan twee kwartalen de gemeente bij de toezichthouder moet aangeven hoe de gemeente in de toekomst wel weer aan de kasgeldlimiet kan voldoen. Daarvan was geen sprake, zodat is voldaan aan de bepalingen van de wet Fido over de kasgeldlimiet.

Renterisiconorm

De renterisiconorm beperkt het renterisico op financieringen voor de lange termijn. Deze norm bepaalt dat het totaal van de aflossingen en het bedrag waarop een rente-herziening van toepassing is in ieder jaar niet meer mag zijn dan 20% van het begrotingstotaal. In onderstaande tabel is de renterisiconorm voor 2014 weergegeven.

Berekening renterisiconorm (x € 1 miljoen)	2014
Begrotingstotaal per 1 januari	62,9
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%
Renterisiconorm	12,6
Renterisico op de vaste schuld per 1 januari	5,1
Ruimte onder renterisiconorm	7,5

Uit de tabel blijkt dat de gemeente ruimschoots aan de norm heeft voldaan. Voortzetting van het huidige beleid bij het aantrekken van langlopende leningen (gespreide aflossingsverplichtingen in de tijd) zorgt er voor dat ook in de toekomst aan deze norm wordt voldaan.

Kredietrisico

Op uitzettingen bij derden en gegarandeerde geldleningen liep de gemeente in 2014 het risico dat bij niet betaling door de geldnemer de gemeente het verlies moet dragen, dan wel betalingsverplichtingen heeft ten opzichte van de bank.

De tabel hieronder geeft een overzicht van verstrekte leningen en garanties in het kader van de publieke taak:

Omschrijving	2013	2014
Leningen		
WoonFriesland	7.998.037	7.822.118
Overige langlopende geldleningen	981.426	1.215.800
Totaal	8.979.463	9.037.918
Garanties		
Particulier woningbezit	2.716.662	2.324.466
Verenigingen c.a.	2.787.291	2.540.192
Stichting Woningbouw Achtkarspelen	26.000.000	25.500.000
Totaal	31.503.953	30.364.658

In 2014 hebben zich uit de risico's die voortvloeien uit bovengenoemde portefeuille geen verliezen voorgedaan. Wel had een voetbalvereniging waarvoor de gemeente garant staat vanaf 2013 een financieel moeilijke periode. Het bestuur van de vereniging heeft de juiste maatregelen genomen om die situatie te verbeteren. Het ingezette herstel zette zich ook in 2014 voort.

Ontwikkeling rentetarieven en financieringsbehoefte

De ontwikkeling van de financieringspositie bepaalt hoeveel de gemeente moet lenen en dus hoe de toekomstige leningenportefeuille (vreemd vermogen) eruit ziet. Uiteraard is het zaak deze leningen tegen zo gunstig mogelijke rentetarieven aan te trekken.

Bij het vaststellen van de programmabegroting 2014 was de verwachting dat de economische conjunctuur in 2014 licht zou aantrekken, waardoor de rentetarieven mogelijk iets zouden oplopen. Bij de kortlopende leningen kwam deze verwachting deels uit. In het eerste halfjaar stegen de tarieven licht van 0,25% naar 0,35%, waarna in de tweede helft echter weer een daling inzette. Door deze zeer lage rentepercentages was het ook in 2014 erg voordelig om de financieringsbehoefte met kortlopende geldleningen in te vullen. De tarieven voor langlopende leningen zijn in 2014 niet gestegen maar juist gedaald van ruim 3% naar 1,5% ultimo 2014 voor lening met een looptijd van 20 jaar.

Ook in 2014 was er sprake van tekorten op de lopende rekening van de gemeente door meer uitgaven dan inkomsten, aflossingen op leningen en uitvoering van investeringen. Vanwege de lage rente op kortlopende financieringen zijn deze tekorten zoveel mogelijk met kortlopende leningen aangezuiverd. Vanwege de kasgeldlimiet moest in het eerste kwartaal de kortlopende schuld deels worden omgezet in een langlopende. Daarvoor is een lening aangetrokken van € 12 miljoen tegen een rente van 2,7% met een looptijd van 20 jaar.

Dit zorgde wel voor een toename van de vaste schuld van de gemeente. Alhoewel elk jaar de nodige aflossingen op de vaste schuld plaatsvinden, compenseert dit al een aantal jaren niet meer de toename wegens nieuwe leningen. Door de lage rentetarieven leidt dit gelukkig niet tot grote stijging van de rentelasten, maar als de rentetarieven zouden stijgen, gebeurt dat natuurlijk wel. Het is daarom van belang te streven naar een evenwichtige uitgaven- en inkomstenstroom.

Overzicht totale leningenportefeuille

Ultimo 2014 bedraagt de langlopende schuld van de gemeente € 43,9 miljoen. De tabel hieronder toont de samenstelling daarvan. Een deel van de leningen heeft de gemeente doorgeleend aan WoonFriesland, waarvan de gemeente de rente- en aflossingsbetalingen terugontvangt. Volgens het huidige beleid verstrekt de gemeente geen geldleningen meer aan woningbouwinstellingen, maar wordt hun eigen invulling van de financierings-behoefte ondersteund via het verstrekken van directe of indirecte garanties. De leningenportefeuille ten behoeve WoonFriesland zal daardoor in 2030 wegens algehele aflossing zijn vervallen.

Opgenomen leningen (x € 1 miljoen)	Stand 1-1 2014	Nieuwe leningen	Aflossingen	Stand 31-12-2014
Gemeente Achtkarspelen	37,2	12,0	5,3	43,9
waarvan doorgeleend aan WoonFriesland	8,0	0,0	0,2	7,8
Netto gemeente Achtkarspelen	29,2	12,0	5,1	36,1

E. Bedrijfsvoering

Samenwerking

We hebben in 2014 een paar stappen op de samenwerkingsagenda gezet:

- het opstellen van een gemeenschappelijke regeling voor het op te richten openbaar lichaam per 1 januari 2014;
- het opstellen van een sociaal plan en een sociaal statuut.
- het fungeren van een AB (beide colleges vormen het algemeen bestuur) en een DB (de beide burgemeesters als portefeuillehouders) voor het Openbaar Lichaam;

De volgende geplande stappen zijn in 2014 al in meer of mindere mate voorbereid en worden in 2015 uitgevoerd.

- het komen tot één set arbeidsvoorwaarden (binnen de financiële kaders) voor de beide dragende organisaties en de 'werkmaatschappij'. Op weg daarheen worden stappen gezet om opvallende verschillen tussen de beide dragende organisaties weg te nemen;
- het regelen van een in eerste instantie voorlopige financiële structuur voor de samenwerkingsorganisatie.
- het onderbrengen van de onderdelen in de samenwerkingsorganisatie;
- via een stapsgewijs samenwerkingsproces onderwerpen uit de in het kader van de samenwerking gevormde werkgroepen aan de lijst toevoegen en uitwerken;
- het opstellen van en werken met een begroting voor de samenwerkingsorganisatie

Personeelsbeleid

- Om de flexibiliteit en mobiliteit van medewerkers verder te stimuleren is in 2014 het mobiliteitsbureau 'Slagwerk' opgericht. Deze wordt in 2015 operationeel en staat medewerkers bij in het aanspreken en inzetten van hun potentieel. Hiermee krijgt het mobiliteitsbeleid binnen de gemeente een heel concreet karakter. Het biedt medewerkers mooie kansen om te groeien. Daarnaast kan worden bespaard op dure inhuur en wordt uitbreiding van formatie zo veel mogelijk beperkt. Slagwerk is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel.
- In het kader van Het Nieuwe Werken wordt het medewerkers mogelijk gemaakt om steeds flexibeler te werken. Dit brengt met zich mee dat medewerkers meer regelruimte krijgen in de organisatie van hun werk. Van leidinggevenden vraagt dit dat zij meer sturen op de te behalen resultaten in plaats van op aanwezigheid.

Planning en Control

- Het coalitieakkoord voor de nieuwe raadsperiode is tijdens de begroting samenstelling vertaald en een groot aantal projecten. Bij de project omschrijvingen is aangegeven wanneer de verschillende speerpunten van beleid gedurende de periode van 4 jaar aan de orde komen en worden uitgevoerd.
- In 2014 zijn we gestart met de week van de programmabegroting. Dit werd zeer positief ervaren. Voor 2015 is deze succesformule daarom uitgebreid met de week van het jaarverslag en de week van de kadernota. Hiermee wordt collectief aan de verschillende bestanddelen van de planning en controle cyclus gewerkt. De ervaring is dat het hiermee als een gezamenlijk product van iedereen wordt gezien. Er wordt intensief in een korte periode een product geleverd waar met voldoening aan is gewerkt.
- Om de raad van actuele informatie te kunnen voorzien is de informatiecarrusel geïntroduceerd. Voor het komende jaar wordt hierbij nadrukkelijk door de raad aangegeven welke onderwerpen in de carrusel worden behandeld en waarvoor een presentatie wordt verlangd. Daarnaast zal de raad zo veel mogelijk tussentijds worden geïnformeerd. Aanvullend hierop zijn alle budgetten eind 2014 doorgenomen en zijn de grote afwijkingen in een wijziging aan de raad voorgelegd. Voor het jaarverslag is hiermee het nodige voorwerk gedaan en kan de analyse meer op hoofdlijnen worden beschreven. De raad heeft hierbij aangegeven graag eerder een doorkijk van het voorlopig resultaat te ontvangen.

Basisregistraties

De basisregistraties zijn een onderdeel van het Nationaal Uitvoerings Programma (NUP) dat gemeenten verplicht om een samenhangend stelsel van basisregistraties en voorzieningen voor (elektronische) dienstverlening in te voeren.

Centraal thema hierbij is het beheren en bijhouden van diverse basisregistraties en het verstrekken van basisgegevens aan interne en externe klanten.

De basisregistraties BAG en GBA zijn operationeel en er zijn al diverse voor het stelsel noodzakelijke koppelingen gerealiseerd. De opbouw en aansluiting van andere basisregistraties (BGT, WOZ is in voorbereiding).

Automatisering en Informatiebeveiliging

Door diverse incidenten op het gebied van de veiligheid van informatiesystemen die we allemaal gebruiken in het maatschappelijk verkeer, is informatiebeveiliging een belangrijk maatschappelijk thema.

De beveiliging van gemeentelijke ICT systemen en informatie is een eigen verantwoordelijkheid van gemeenten. De landelijke overheid heeft besloten dat gemeenten jaarlijks moeten aantonen dat zij voldoen aan diverse veiligheid voorschriften. Dit moet aan de hand van onafhankelijke audits worden aangetoond. Dit betekent dat informatiebeveiliging een hogere prioriteit heeft gekregen binnen onze bedrijfsvoering. Op landelijk niveau wordt dit gefaciliteerd door (verplicht) instrumentarium beschikbaar te stellen waar gemeenten mee moeten gaan werken om hun informatiebeheer veilig en vertrouwd te laten plaatsvinden.

Archief en DIV

De inrichting en uitvoering van informatie- en archiefbeheer is o.a. gebaseerd op de Archiefwet van 1995. De activiteiten van DIV betreffen naast de traditionele archivering in toenemende mate ook het afhandelen van digitale Informatiestromen. De gemeente zorgt voor de tijdige invoering en het beheer van voorzieningen die deze ontwikkeling op het gebied van digitalisering van informatiestromen ondersteunen. Concrete activiteiten waar in 2014, naast het reguliere archiefbeheer, hard aan is gewerkt zijn:

- het digitaliseren van werkprocessen.
- de invoer van het COSA document management systeem.
- werknemers wegwijs maken binnen COSA.
- beschrijven/ontsluiten statisch archief blok 1998 t/m 2004.
- (voorbereiding van) de digitalisering van het postkanaal.
- project opschonen bouwvergunningen/omgevingsvergunning 2006-2011.

F. Verbonden partijen

Inleiding

Bij de realisering van beleidvoornemens is het vaak noodzakelijk bepaalde relaties met derden aan te gaan. In een aantal gevallen zijn dergelijke relaties uitgegroeid tot een zodanige vorm dat de gemeente zeggenschap en financiële belangen in die derde partij heeft gekregen. In dat geval is er sprake van een zogenaamde verbonden partij.

Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. Het doel van deze paragraaf is om de gemeenteraad en burgers inzicht te verschaffen in beleidsmatige en financiële betrokkenheid van de gemeente Achtkarspelen inzake door derden uit te voeren processen waarvoor de gemeente verantwoordelijk is.

Wat is een verbonden partij

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk **en** een financieel belang heeft.

Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap kan uitoefenen via een bestuurszetel, dan wel via stemrecht.

Van een financieel belang is sprake wanneer aan de verbonden partij een bedrag ter beschikking is gesteld, dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat. Ook is er sprake van een financieel belang wanneer een zekerheid is gegeven, waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Per 1 januari 2014 worden ook in deze paragraaf meegenomen instellingen die van onze gemeente een subsidie ontvangen, en waar een bestuurder of ambtenaar namens de gemeente zitting heeft in het bestuur van die instelling.

Financiële analyse

In dit jaarverslag wordt voor alle gemeenschappelijke regelingen een analyse uitgevoerd van de financiële stand van zaken van de gemeenschappelijke regeling en het risico daarin voor de gemeente Achtkarspelen.

Mocht het feit zich voordoen dat een gemeenschappelijke regeling:

- a. een negatief eigen vermogen heeft, of;
- b. niet heeft voldaan aan een vooraf afgesproken minimum eigen vermogen (bijstortverplichting);

dan wordt in dit verslag een voorstel gedaan – bij toelichting - over de door de gemeente Achtkarspelen te treffen voorziening voor haar bijdrage hierin.

Overzicht verbonden partijen (VP)

De gemeente Achtkarspelen had in 2014 met de volgende verbonden partijen een relatie:

REGULIERE GEMEENSCHAPPELIJKE REGELINGEN

1.

Naam en vestigingsplaats VP	Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden
Is onze visie op de VP, in relatie tot de doelstellingen die opgenomen zijn in onze begroting, gerealiseerd ?	Ja. De veiligheidsregio helpt de kwaliteit, continuïteit en effectiviteit van de hulpverleningsorganisaties te vergroten.
Is ons beleidvoornemen omtrent de VP gerealiseerd ?	Ja. de wettelijke taken zijn uitgevoerd.
Welk openbaar belang is in 2014 door de VP behartigd ?	Met het uitvoeren van de taken worden de kansen op een goede gezondheid en veiligheid vergroot.
Belang gemeente in VP	De gemeente heeft geen belang in de Veiligheidsregio. De gemeente neemt deel in het AB. Jaarlijks ontvangt de Veiligheidsregio een bijdrage in het nadelig saldo. 01-01-14: begroting € 1.753.000 31-12-14: verwacht € 1.749.000

Eigen vermogen VP	01-01-14: € nnb 31-12-14: € nnb
Vreemd vermogen VP	01-01-14: € nnb 31-12-14: € nnb
Resultaat 2014 VP	De jaarrekening 2014 is nog niet binnen, wordt verwacht medio 2015. Uit de VRF 8 maandrapportage (nov. 2014) valt op te maken dat het verwachte resultaat 2014 een positief bedrag is van € 3.895.000.
Toelichting	In het algemeen bestuur (AB) van 19 maart wordt een besluit genomen over de bestemming van het resultaat 2014. Zomer 2015 is hierover meer bekend.

2.

Naam en vestigingsplaats VP	Sociale Werkvoorziening Fryslân (incl. Caparis NV) te Drachten
Is onze visie op de VP, in relatie tot de doelstellingen die opgenomen zijn in onze begroting, gerealiseerd ?	Ja, de eerste stappen van afbouw van Caparis zijn in gang gezet.
Is ons beleidsvoornemen omtrent de VP gerealiseerd ?	Ja, zie visie.
Welk openbaar belang is in 2014 door de VP behartigd ?	Zoveel mogelijk mensen die voor de Wsw geïndiceerd zijn, op een zorgvuldige wijze werk te bieden en doelgericht te werken aan de ontwikkeling van deze mensen in hun arbeidssituatie.
Belang gemeente in VP	01-01-14: aandelenkapitaal 10,1% 31-12-14: aandelenkapitaal 10,1%
Eigen vermogen VP	01-01-14: € 1.341.000 (NV cf.4 ^e kwartaalrap.) 31-12-14: € 5.669.000 (NV cf.4 ^e kwartaalrap.)
Vreemd vermogen VP	01-01-14: € 18.711.000 (NV cf.4 ^e kwartaalrap.) 31-12-14: € 15.008.000 (NV cf.4 ^e kwartaalrap.)
Resultaat 2014 VP	€ 4.328.000 (verwacht NV cf. 4 ^e kwartaalrap.)
Toelichting	De jaarcijfers 2014 van GR Fryslân zijn nog niet bekend en dus niet verwerkt in bovenstaande. De rijksbijdrage dekt niet de volledige loonkosten en gemeenten draaien op voor de meerkosten. Voor 2014 voorzagen wij een tekort in het subsidieresultaat van ± 505.000. Het is (voorlopig) een tekort van 403.000 geworden. Dit is in 2014 reeds verwerkt via een begrotingswijziging. In de gemeentebegroting werd daarnaast een tekort in het exploitatieresultaat van 45.000. voorzien. Dit was de gemeentelijke bijdrage in de verwachte verliezen van Caparis NV. Caparis heeft financieel gezien, zoals al eerder aan de Raad is gemeld, een zeer goed jaar gedraaid. Uitgaande van de 4 ^e kwartaalrapportage 2014 verwacht Caparis een winst van 4.328.000. Een gemeentelijke bijdrage in de verliezen is daardoor niet nodig. Caparis heeft geen dividend uitgekeerd aan de gemeenten. Voor 2015 verwacht Caparis opnieuw winst te maken en mogelijk dividend uit te keren. Let wel: de gemeente draagt nog steeds bij in het subsidietekort, dus per saldo blijft de gemeente bijdragen aan de uitvoering

	van de WSW. Hierin is in de meerjarenramingen ook voorzien.

3.

Naam en vestigingplaats VP	OMRIN (Afvalsturing Friesland + Fryslân Miljeu) te Leeuwarden
Visie VP – gerealiseerd ?	Omrin is een toonaangevende publieke partij actief in de gehele afvalketen van inzameling tot en met verwerking, inclusief advisering en afzet van deelstromen en het beheer van de openbare ruimte. Hierbij zijn duurzaamheid en zo laag mogelijke maatschappelijke kosten leidende principes. Omrin is van en voor de overheid; commerciële activiteiten dienen ter ondersteuning van publieke taken". Deze visie is vertaald in de volgende missie: Omrin wil toonaangevend zijn in inzameling, terugwinning van grondstoffen en productie van duurzame energie."
Beleidsvoornemens VP gerealiseerd ?	Ja
Behartigd openbaar belang door VP in 2014	Inzameling en verwerking van afval
Wijzigingen gedurende 2014 van belang gemeente in VP	Ja. Binnen Fryslân Miljeu zijn in 2014 3 nieuwe aandeelhouders toetreden; Ameland, De Marne en Eemsmond. Hierdoor is het aandeel van Achtkarspelen gewijzigd van 7,8% naar 7%.
Eigen vermogen VP	01-01-13: € 41.634.000 (afvalsturing) 01-01-13: €4.537.000 (fryslân miljeu) 31-12-13: € 43.764.000 (afvalsturing) 31-12-13: €4.953.000 (fryslân miljeu)
Vreemd vermogen VP	01-01-13: € 155.386.000 (afvalsturing) 01-01-13: € 146.580.000 (fryslân miljeu) 31-12-13: € 146.580.000 (afvalsturing) 31-12-13: € 9.378.000 (fryslân miljeu)
Resultaat 2013 VP	€ 2.255.000 (afvalsturing) € 661.000 (fryslân miljeu)
Toelichting	

4.

Naam en vestigingplaats VP	Servicebureau De Friese Wouden te Drachten
Is onze visie op de VP, in relatie tot de doelstellingen die opgenomen zijn in onze begroting, gerealiseerd ?	De Gemeenschappelijke regeling voor deze VP is per 1-1-2014 beëindigd. De definitieve eindafrekening vindt voor de zomer 2015 plaats.
Is ons beleidsvoornemen omtrent de VP gerealiseerd ?	Door samenvoeging met de GR Fumo is het beleidsvoornemen gerealiseerd. De structurele kosten zijn toegevoegd aan de begrotingspost voor de bekostiging van de FUMO
Welk openbaar belang is in 2014 door de VP behartigd ?	Opheffing van de GR.
Belang gemeente in VP	01-01-14: 31-12-14: (verwacht)
Eigen vermogen VP	01-01-14: € Nihil (wordt beëindigd en per deelnemer afgerekend) 31-12-14: €

Vreemd vermogen VP	01-01-14: € 31-12-14: €
Resultaat 2014 VP	n.v.t.
Toelichting	

5.

Naam en vestigingplaats VP	Welstandscommissie Hûs en Hiem te Leeuwarden
Is onze visie op de VP, in relatie tot de doelstellingen die opgenomen zijn in onze begroting, gerealiseerd ?	Ja, de kosten worden verrekend met de vergunning-aanvrager
Is ons beleidsvoornemen omtrent de VP gerealiseerd ?	Ja, doelstelling van de GR is het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van bouwkundige en landschappelijke schoonheid in de provincie Fryslân en daarnaast de advisering inzake monumentenzorg.
Welk openbaar belang is in 2014 door de VP behartigd ?	Het in stand houden van een onafhankelijk orgaan voor welstandstoezicht
Belang gemeente in VP	01-01-14: 31-12-14: (verwacht)
Eigen vermogen VP	01-01-14: € 31-12-14: €
Vreemd vermogen VP	01-01-14: € 31-12-14: €
Resultaat 2014 VP	Een positief resultaat van € 54.000. Dit is een vestzak-broekzak verhaal. De kosten voor Hûs en Hiem worden via de leges verhaald op de aanvrager van de Omgevingsvergunning.
Toelichting	De komst van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO) en het verminderen van de werkzaamheden door de economische crisis heeft Hûs en Hiem in 2010 doen besluiten de personele bezetting van de welstandscommissie in te krimpen. De GR loopt in deze tijd financieel risico. Als het werk, vooral het aantal bouwgerelateerde werkzaamheden, nog veel verder terug loopt en er door de recessie nog minder andere opdrachten binnen komen, heeft dat zijn weerslag op de inkomsten. Daar komt bij dat deelnemende gemeenten door wijzigingen in hun welstandsnota meer zaken zelf gaan doen. Hierdoor en door gebieden welstandsvrij te verklaren, loopt Hûs en Hiem veel werk mis. De directie heeft verslag gedaan van deze omstandigheden. In het AB wordt over een passende oplossing gediscussieerd. Het risico van een personele overcapaciteit is voorlopig aanwezig.

6.

Naam en vestigingplaats VP	Noordoost Friese Aanpak (NOFA) te Buitenpost
Is onze visie op de VP, in relatie tot de doelstellingen die opgenomen zijn in onze begroting, gerealiseerd ?	De GR is destijds opgericht als juridische structuur voor een verdergaande samenwerking op strategisch en beleidsmatig niveau en de bedrijfsvoering tussen en van de vier gemeenten. Voortschrijdend inzicht heeft er toe geleid dat deze samenwerking in omvang en intensiteit steeds verder teruggedrongen is, wat er uiteindelijk in resulteerde dat vanaf 2014 de

	gemeenschappelijke regeling een "lege" GR is geworden. De vier deelnemende gemeenten hebben daarom besloten deze GR per 31 december 2014 op te heffen.
Is ons beleidsvoornemen omtrent de VP gerealiseerd ?	Door het varen van een andere koers op het gebied van de gemeentelijk samenwerking, is de GR Nofa in 2014 opgeheven. In de afgelopen twee jaar is Nofa alleen gebruikt voor subsidies en gezamenlijke kosten in het kader van het project Vital Rural Area.
Welk openbaar belang is in 2014 door de VP behartigd ?	Geen
Belang gemeente in VP	01-01-14: geen 31-12-14: geen
Eigen vermogen VP	01-01-14: € 101.000 31-12-14: € 0
Vreemd vermogen VP	01-01-14: € 0 31-12-14: € 0
Resultaat 2014 VP	-/- € 4.589
Toelichting	Het liquidatiesaldo van Nofa bedroeg € 96.000. Dit bedrag is aan de gemeente Dantumadiel overgeboekt als penvoerende gemeente voor de verdere afwikkeling van het project VRA. Resterende middelen na de VRA-afrekening worden verdeeld onder de deelnemende gemeenten volgens de inwoneraantalverdeling.

7.

Naam en vestigingsplaats VP	NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) te Den Haag
Is onze visie op de VP, in relatie tot de doelstellingen die opgenomen zijn in onze begroting, gerealiseerd ?	De BNG is een solide financiële dienstverlener, die door een hoge kredietwaardigheidsrating in staat is tegen gunstige condities financieringsvormen aan te bieden. In dit opzicht zijn de doelstellingen voor 2014 gerealiseerd.
Is ons beleidsvoornemen omtrent de VP gerealiseerd ?	Gelet op de wijze waarop BNG Bank het openbaar belang behartigt is het aandelenbezit in BNG Bank een duurzame belegging. Er zijn geen voornemens het gemeentelijk aandelenbezit te wijzigen.
Welk openbaar belang is in 2014 door de VP behartigd ?	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.

Belang gemeente in VP	01-01-14: € 219.278 31-12-14: € 219.278
Eigen vermogen VP	01-01-14: € 3.430 miljoen 31-12-14: € 3.582 miljoen
Vreemd vermogen VP	01-01-14: € 127.721 miljoen 31-12-14: € 149.891 miljoen
Resultaat 2014 VP	€ 126 miljoen
Toelichting	

8.

Naam en vestigingplaats VP	ENECO te Rotterdam
Is onze visie op de VP, in relatie tot de doelstellingen die opgenomen zijn in onze begroting, gerealiseerd ?	Een energieleverancier is mede afhankelijk van de weersomstandigheden. Door de hogere temperatuur is er minder gas geleverd. De dividend uitkering is hiermee enigszins lager.
Is ons beleidsvoornemen omtrent de VP gerealiseerd ?	Ja, ENECO heeft aan de verwachtingen als energieleverancier voldaan. Het gevoerde beleid is conform de uitgangspunten waar een energieleverancier voor staat.
Welk openbaar belang is in 2014 door de VP behartigd ?	Levering van gas en elektra aan de klanten in de diverse afzet gebieden.
Belang gemeente in VP	01-01-14: 9474 aandelen nominaal 947.400 31-12-14: 9474 aandelen nominaal 947.000
Eigen vermogen VP	01-01-14: € 5.188 miljoen 31-12-14: € 4.593 miljoen
Vreemd vermogen VP	01-01-14: € 4.963 miljoen 31-12-14: € 4.592 miljoen
Resultaat 2014 VP	€ 206 miljoen waarvan de helft wordt uitgekeerd aan de aandeelhouders.
Toelichting	ENECO is een solide bedrijf waar jaarlijks aan de verwachtingen wordt voldaan. Met het beperkt aantal aandelen heeft Achtkarspelen een geringe zeggenschap in ENECO.

9.

Naam en vestigingplaats VP	FUMO (Fryske Utfieringsorganisaasje Miljeu en Omjouwing) te Grou
Is onze visie op de VP, in relatie tot de doelstellingen die opgenomen zijn in onze begroting, gerealiseerd ?	Ja, de overheveling van taken en formatie is budgettair neutraal verlopen. Ook het Servicebureau De Friese Wouden, een gemeenschappelijke regeling met 7 Friese gemeenten (zie ook punt 4.), is naar de FUMO overgeheveld.
Is ons beleidsvoornemen omtrent de VP gerealiseerd ?	Ja.
Welk openbaar belang is in 2014 door de VP behartigd ?	De FUMO voert de door de gemeente opgedragen taken uit cf. de dienstverleningsovereenkomst die door beide partijen is overeen gekomen.
Belang gemeente in VP	01-01-14: 31-12-14: (verwacht)
Eigen vermogen VP	01-01-14: € 31-12-14: €
Vreemd vermogen VP	01-01-14: € 31-12-14: €
Resultaat 2014 VP	Nihil (verwacht)
Toelichting	De FUMO is een uitvoeringsorganisatie waarin alle Friese gemeenten, de provincie Fryslân en Wetterskip

	Fryslân samenwerken. Deze uitvoeringsdienst is op 1-1-2014 operationeel gegaan. De juridische basis is de GR regeling Fryske Utfieringsorganisaasje Miljeu en Omjouwing. Onze gemeente is in het AB vertegenwoordigd. Er zijn alleen verplichte taken, het zogenaamde basistakenpakket, ingebracht.

“LICHTE” GEMEENSCHAPPELIJKE REGELINGEN OP BASIS VAN EEN DIENSTVERLENINGSOVEREENKOMST

10.

Naam en vestigingplaats VP	Samenwerking gemeenten Achtkarspelen en Kollumerland c.a. te Buitenpost en Kollum
Is onze visie op de VP, in relatie tot de doelstellingen die opgenomen zijn in onze begroting, gerealiseerd ?	Met de uitvoering van schulddienstverlening willen beide gemeenten participatie bevorderen en maatschappelijke kosten beperken. We bieden met integrale schuldhelpverlening de noodzakelijke ondersteuning op het gebied van preventie, schuldregelingen en nazorg om het voor de klant maximaal haalbare aan financiële zelfredzaamheid te bereiken. Deze visie is een belangrijke mate gerealiseerd.
Is ons beleidsvoornemen omtrent de VP gerealiseerd ?	Ja. Door te investeren in schuldhelpverlening is er in de meeste gevallen voor gezorgd dat schulden geen belemmering meer zijn voor onze burgers om te participeren in de maatschappij. In 2014 is extra ingestoken op preventie c.q. vroegsignalering, met de bedoeling door er vroeg bij te zijn de schuldenproblematiek voor te zijn of te beperken.
Welk openbaar belang is in 2014 door de VP behartigd ?	Het voorkomen dat burgers door schulden buiten de maatschappij vallen.
Belang gemeente in VP	01-01-14: n.v.t. 31-12-14: n.v.t. De gezamenlijke kosten voor deze samenwerking worden op basis van de met elkaar afgesloten dienstverleningsovereenkomst verdeeld.
Eigen vermogen VP	01-01-14: n.v.t. 31-12-14: n.v.t.
Vreemd vermogen VP	01-01-14: n.v.t. 31-12-14: n.v.t.
Resultaat 2014 VP	Zowel in geld, minder uitgegeven dan begroot, als in bereikte doelen is het resultaat positief
Toelichting	-

11.

Naam en vestigingplaats VP	Samenwerking gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel te Buitenpost en Burgum
Is onze visie op de VP, in relatie tot de doelstellingen die opgenomen zijn in onze begroting, gerealiseerd ?	<u>KCC</u> Ja, als onderdeel van de uitvoering van het gezamenlijk Dienstverleningsconcept, heeft het KCC zich in 2014 verder ontwikkeld. Tempo van ontwikkelingen is

	gedegen. Met de lang verwachte facilitering op ICT-gebied kan dat in 2015 nog sneller. <u>Werk & Inkomen</u> Ja, onze visie met betrekking tot Werk & Inkomen is inhoudelijk goed gerealiseerd (uitstroomcijfers, gezamenlijke uitvoering wet- en regelgeving). De realisatie van het Jaarplan W&I 2014 legt daar de basis voor. <u>Toezicht & Handhaving</u> Er wordt gewerkt met een door de raad vastgesteld Handhavingsbeleidsplan en een door het college vastgesteld uitvoeringsprogramma. Er wordt jaarlijks een verslag aan het college en de raad aangeboden.
Is ons beleidsvoornemen omtrent de VP gerealiseerd ?	KCC Deels. Zie hiervoor. <u>Werk & Inkomen</u> Nee, het beleidsvoornemen was om al in 2015 een gezamenlijke uitvoeringorganisatie op te richten. Dat wordt formeel pas 1 januari 2016. <u>Toezicht & Handhaving</u> Ja, deze omzetting is budgettair neutraal uitgevoerd. Ook in de uitvoering lopen de deelnemende gemeenten geen onvoorziene risico's.
Welk openbaar belang is in 2014 door de VP behartigd ?	Efficiëntere bedrijfsvoering m.b.t. de vier K's is het openbaar belang dat gediend wordt met de intensieve samenwerking tussen beide partijen.
Belang gemeente in VP	Afrekening gezamenlijke kosten o.b.v. de per onderdeel afgesloten dienstverleningsovereenkomsten.
Eigen vermogen VP	n.v.t.
Vreemd vermogen VP	-
Resultaat 2014 VP	n.v.t.
Toelichting	-

ORGANISATIES DIE EEN GEMEENTELIJKE SUBSIDIE ONTVANGEN, EN WAAR NAMENS DE GEMEENTE EEN BESTUURDER/AMBTENAAR IN HET BESTUUR ZETELT

12.

Naam en vestigingplaats VP	Stichting Simke Kloostermanlien te Twijzel
Is onze visie op de VP, in relatie tot de doelstellingen die opgenomen zijn in onze begroting, gerealiseerd ?	Ja
Is ons beleidsvoornemen omtrent de VP gerealiseerd ?	Ja
Welk openbaar belang is in 2014 door de VP behartigd ?	De uitreiking van de Simke Kloostermanprijs (prijs voor Friestalige jeugdliteratuur) levert een bijdrage aan de doelstelling van het gemeentelijk Fries taalbeleid: het behoud en versterken van de Friese taal.
Belang gemeente in VP	-
Eigen vermogen VP	n.v.t.
Vreemd vermogen VP	n.v.t.
Resultaat 2014 VP	-

Toelichting	In de statuten van het Simke Kloostermanlien staat vermeld dat de burgemeester van de gemeente Achtkarspelen lid is van het bestuur van deze stichting. De Simke Kloostermanprijs is een driejaarlijkse prijs; subsidiebedrag: € 1.000

13.

Naam en vestigingplaats VP	Stichting Markant Friesland te Buitenpost
Is onze visie op de VP, in relatie tot de doelstellingen die opgenomen zijn in onze begroting, gerealiseerd ?	Ja
Is ons beleidsvoornemen omtrent de VP gerealiseerd ?	Ja
Welk openbaar belang is in 2014 door de VP behartigd ?	Met het aanstellen van een coördinator wordt de kwaliteit van en de samenwerking tussen de musea in Noordoost Fryslân vergroot, met als beoogd effect toename van recreatie en toerisme.
Belang gemeente in VP	Zie boven
Eigen vermogen VP	n.v.t.
Vreemd vermogen VP	n.v.t.
Resultaat 2014 VP	Uitvoering gegeven aan de taken van coördinator.
Toelichting	De directeur van De Kruidhof is secretaris van Stichting Markant Friesland. De stichting ontvangt gedurende de periode 2013 t/m 2016 jaarlijks € 4.250 van Achtkarspelen voor het aanstellen van een coördinator. De zes gemeenten in Noordoost Fryslân verstrekken jaarlijks eenzelfde subsidiebedrag.

G. Grondbeleid

Inleiding

Op grond van wettelijke voorschriften moet in de jaarstukken het grondbeleid in een aparte paragraaf worden opgenomen, dit met als doel het grondbeleid transparant te maken zodat de raad zijn kaderstellende en controlerende rol kan vervullen.

Visie op grondbeleid en de uitvoeringswijze

In het gemeentelijk grondbedrijf worden gronden beheerd, die door bestemmingsplan-procedures en besluitvorming zijn aangewezen voor woningbouwdoeleinden en/of bedrijfsmatige/industriële doeleinden (gronden in exploitatie). Daarnaast zijn er door marktwerking (projectontwikkeling) ook gronden in het grondbedrijf opgenomen waarvoor nog een ruimtelijke (bestemmingsplan)procedure doorlopen moet worden (ruwe gronden), maar die wel via besluitvorming zijn aangewezen voor de genoemde doeleinden.

Als onderdeel van de Algemene Dienst opereert en functioneert het grondbedrijf op een bedrijfsmatige wijze. Anders gesteld, zowel de kosten als de opbrengsten worden binnen het grondbedrijf verantwoord en komen tot uitdrukking in een verlies- en winstrekening.

Conform de besluiten van de gemeenteraad zijn op diverse locaties binnen de gemeente gronden in exploitatie. Op basis van het woonplan en de beschikbare woningbouwcontingenten vindt hierbij uitgifte van bouwrijpe kavels plaats. In de paragraaf Weerstandsvermogen in de programmabegroting en de risico-inventarisatie is bij herhaling aandacht gevraagd voor demografische ontwikkelingen, welke tot vertraging en aanpassingen kunnen leiden. De te behalen "winst" is het verhogen van kwaliteit van leefomgeving en leefbaarheid. In het verleden lag de nadruk soms op de financiële bijdrages aan de Algemene Dienst, door een sterke nadruk op inbreidinglocaties is dit niet langer reëel.

Op 11 december 2008 heeft de gemeenteraad een nota Grondbeleid vastgesteld. Deze nota is, ondanks de gewijzigde marktomstandigheden, nog steeds toepasbaar. Door het college wordt invulling gegeven aan het in deze nota vastgestelde beleid.

De belangrijkste consequentie van deze nota is de keuze voor het voeren van een actief grondbeleid.

Het college heeft een budget tot € 1.000.000 (ex btw) ontvangen voor het doen van strategische (vastgoed) aankopen, onder de voorwaarde van verantwoording achter af.

Invloed recessie en demografische ontwikkelingen

In 2014 zijn de effecten van de crisis nog steeds goed merkbaar, ook de effecten van de demografische krimp hebben invloed op de behaalde resultaten. Ook in 2014 was het nodig de winstuitname, of het afsluiten van enkele complexen iets uit te stellen. Dit heeft tot gevolg gehad dat het nodig was om de voorziening voor het grondbedrijf bij te stellen met een bedrag van € 536.000.

Geprognosticeerd resultaat en risico's totale grondexploitatie

In de programmabegroting 2014 is de verwachte winstprognose 2014 op € 479.000 gesteld. Na het opmaken van de jaarrekening 2014 blijkt een netto winstafdracht mogelijk van **€ 403.780**.

De jongste bijstelling van het geprognosticeerde resultaat (januari 2015), levert het onderstaande beeld van winstneming in de jaren tot en met 2018:

Complexen in exploitatie	2015	2016	2017	2018
Verwacht resultaat	-550.000	2.500	498.000	1.000.000

Waarbij het gepresenteerde verlies in 2015 grotendeels wordt veroorzaakt doordat er momenteel geen ruimte is gereserveerd in het woningbouwprogramma voor de ontwikkeling van Harkema-De Singel 2^e fase en het vervallen van ontwikkelpotentie van het plan Vierstromenland.

Grondexploitatie-risico's

Om het financiële resultaat niet direct in negatieve zin te beïnvloeden, of de winstuitname ten behoeve van de algemene dienst te beperken of onmogelijk maken, dient de omvang van de algemene reserve weerstandsvermogen afgestemd te worden op het risicoprofiel.

De belangrijkste afwijkingen zijn:

- Vertraging bij de ontwikkeling van plannen als gevolg van economische en demografische omstandigheden maar ook door inspraak- en bezwarenprocedures, onvoldoende beschikbare contingenten of het invullen van locaties buiten de bouwgrondexploitatie zijn voortdurend een aandachtspunt, wat tot vertraging kan leiden.
  - Bij het actualiseren van de grondexploitatie-ramingen in 2014 heeft vertraging als gevolg hiervan geleid tot aanpassingen in de fasering.
- Calculatieverschillen (boven inflatoire prijsstijgingen).
  - In 2014 hebben zich geen noemenswaardige nadelige calculatieverschillen voorgedaan.
- Doordat boekwaarden toenemen, worden de rentekosten die toegerekend worden aan bepaalde complexen hoger waardoor de kostprijs stijgt en de te verwachten winst daalt.
  - De oplopende boekwaarden kunnen niet langer worden gecompenseerd door de stijgende uitgifteprijsen.
- Tekort aan te exploiteren grond als gevolg van particulier initiatief.
  - In de teruglopende markt neemt dit risico aanzienlijk af. De rol van het grondbedrijf verschuift daardoor naar het op gang brengen van politiek / maatschappelijk gewenste ontwikkelingen.
- Renterisico bij voorraad grond.
  - Aan de in voorraad zijnde ruwe gronden wordt jaarlijks rente toegevoegd, het oplopen van boekwaardes kan tot een noodzakelijke afboeking leiden. In 2014 zijn alle gronden conform marktwaarde gewaardeerd.

JAARREKENING

Balans per 31 december 2014

Activa	31-12-2013	31-12-2014
- Vaste activa		
Materiële vaste activa		
Investerings met economisch nut	32.947.062	32.152.656
Investerings met ec. nut waarvoor een heffing kan worden geheven	17.684.995	18.060.730
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	10.420.338	9.714.059
	61.052.395	59.927.444
Financiële vaste activa		
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	336.184	336.184
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen	45.378	45.378
Leningen aan woningbouwcorporaties	7.998.037	7.822.118
Leningen aan deelnemingen	25.865	25.865
Overige leningen	817.450	1215.800
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar	638	5.023
	9.223.553	9.450.369
Totaal vaste activa	70.275.948	69.377.813
- Vlottende activa		
Vorraden		
Niet in exploitatie genomen gronden	3.440.432	3.575.851
Niet in exploitatie genomen overige gronden	915.627	915.627
In exploitatie genomen gronden	459.116	513.342
	4.815.174	5.004.820
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		
Vorderingen op openbare lichamen	3.558.480	3.991.178
Verstekte kasgeldleningen	-48	-48
Rekeningcourantverhouding met niet financiële instellingen	1.649	-7
Overige vorderingen	1.975.112	1.314.913
	5.535.194	5.306.037
Overlopende activa	414.846	817.195
Liquide middelen	80.510	40.506
Totaal vlottende activa	10.845.724	11.168.558
Totaal activa	81.121.671	80.546.371

Passiva	31-12-2013	31-12-2014
- Vaste passiva		
Eigen vermogen		
Algemene reserves	8.445.409	7.280.195
Bestemmingsreserves die dienen voor tariefegalisatie	3.639.116	0
Overige bestemmingsreserves	9.994.379	11.051.248
Gerealiseerd resultaat	523.786	340.415
	22.602.690	18.671.859
Voorzieningen		
Voorzieningen voor verplichtingen en risico's	590.107	1.226.478
Voorzieningen t.b.v. toekomstige kosten	1.870.421	1.808.304
Voorzieningen van derden verkregen middelen	0	2.413.566
	2.460.528	5.448.348
Vaste schulden met een rentypische looptijd > 1 jaar		
Onderhandse leningen van banken en overige financiële instellingen	37.221.478	43.938.754
Waarborgsommen	1.361	1.361
	37.222.839	43.940.116
Totaal vaste passiva	62.286.057	68.060.323
- Vlottende passiva		
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar		
Kasgeldleningen o/g	7.000.000	2.000.000
Banksaldi	3.616.896	3.627.621
Overige schulden	5.225.479	4.366.549
	15.842.375	9.994.170
Overlopende passiva	2.993.239	2.491.878
Totaal vlottende passiva	18.835.614	12.486.048
Totaal passiva	81.121.671	80.546.371
Gewaarborgde geldleningen	31.503.953	30.364.658

Overzicht baten en lasten 2014

	Raming voor begrotingswijziging			Raming na begrotingswijziging			Realisatie 2014		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma									
Samenleving	1.114.539	15.100.461	-13.985.922	1.298.486	15.620.791	-14.322.305	1.637.487	15.605.907	-13.968.420
Werk & Inkomen	18.056.454	20.778.423	-2.721.969	19.560.609	22.650.263	-3.089.654	20.264.577	22.852.346	-2.587.770
Veiligheid	22.500	1.220.905	-1.198.405	30.000	1.200.067	-1.170.067	65.975	1.277.078	-1.211.102
Leefomgeving	5.469.997	11.632.039	-6.162.042	6.776.384	14.183.751	-7.407.367	6.913.378	14.289.580	-7.376.202
Ontwikkeling	2.186.455	3.732.337	-1.545.882	2.042.592	3.865.928	-1.823.336	4.257.894	6.538.498	-2.280.604
Dienstverlening	655.730	10.390.223	-9.734.493	635.820	10.292.698	-9.656.878	811.545	10.177.822	-9.366.277
	27.505.675	62.854.388	-35.348.713	30.343.891	67.813.498	-37.469.607	33.950.856	70.741.231	-36.790.375
Algemene dekkingsmiddelen									
Lokale heffingen	5.002.185		5.002.185	5.002.185		5.002.185	4.964.480	7.559	4.956.921
Algemene uitkeringen	27.410.271		27.410.271	28.416.138		28.416.138	28.436.597		28.436.597
Dividend	331.278	17.160	314.118	331.278	17.160	314.118	307.873	17.160	290.713
Overige algemene dekkingsmiddelen	1818.085		1818.085	1.573.839		1.573.839	1.588.886	7	1.588.880
	34.561.819	17.160	34.544.659	35.323.440	17.160	35.306.280	35.297.836	24.726	35.273.110
Onvoorzien		1.000	-1.000		610.539	-610.539			0
Saldo van baten en lasten	62.067.494	62.872.548	-805.054	65.667.331	68.441.197	-2.773.866	69.248.692	70.765.957	-1.517.265
Mutaties reserves									
Samenleving	17.000		17.000	15.561	1.063.008	-1.047.447	15.561	1.104.327	-1.088.766
Werk & Inkomen	289.753		289.753	745.514	522.621	222.893	45.763	443.934	-398.171
Veiligheid			0			0			0
Leefomgeving	878.062	44.916	833.146	1.874.393	224.839	1.649.554	1.486.576	44.916	1.441.660
Ontwikkeling	361.705	579.000	-217.295	719.706	579.000	140.706	718.219	503.780	214.439
Dienstverlening	119.641		119.641	119.641		119.641	122.677	122.677	0
Concernbrede reserves			0	4.136.145	2.447.626	1.688.519	4.136.145	2.447.626	1.688.519
	1.666.161	623.916	1.042.245	7.610.960	4.837.094	2.773.866	6.524.940	4.667.260	1.857.681
Gerealiseerd resultaat	63.733.655	63.496.464	237.191	73.278.291	73.278.291	0	75.773.632	75.433.217	340.415

Toelichting grondslagen financiële verslaglegging

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

- De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Daarbij geldt dat activa en passiva worden opgenomen tegen nominale waarde.
- De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.
- Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate verantwoord in het jaar waarin zij betaalbaar zijn gesteld.
- Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Sommige lasten worden echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet gedacht worden aan componenten als vakantiegeld.
- De verdeling van de indirecte baten en lasten vindt plaats op basis van de bij de begroting vastgestelde verdeelsleutels; een eventueel saldo wordt verantwoord op programma dienstverlening.

Materiële vaste activa met economisch nut

- De materiële vaste activa met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs dan wel de vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.
- Slijtende investeringen worden vanaf het moment van gereedkomen of ingebruikneming afgeschreven gedurende de verwachte gebruiksduur. Eventuele restwaarden worden buiten beschouwing gelaten. Op grond met economisch nut, dus buiten de openbare ruimte, wordt niet afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten vangt met ingang van 2005 aan op het moment dat het betreffende actief gereed dan wel in gebruik genomen is
- Op activa die voor 2004 al bestonden zijn in het verleden soms extra afschrijvingen gedaan zonder dat daar een economische noodzaak voor was. Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt. Het verkrijgen van lagere toekomstige lasten lag aan deze handelwijze ten grondslag.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn nooit formeel vastgesteld en zijn altijd zoveel mogelijk afgestemd op de verwachte economische levensduur of de verwachte nuttigheidsduur.

In januari 2006 heeft de raad voor komende investeringen de volgende richtinggevende afschrijvingstermijnen vastgesteld:

Huisvesting en inrichting	10 - 40 jaar
Installaties	3 - 15 jaar
Infrastructurele voorzieningen	7 - 50 jaar
Voertuigen	6 - 15 jaar
Onderwijsvoorzieningen	10 - 40 jaar
Sportvoorzieningen	10 - 40 jaar

Daarbij heeft de raad bepaald dat investeringen met een verkrijgingprijs lager dan € 10.000 niet geactiveerd worden, maar rechtstreeks ten laste van het programma worden gebracht.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut

Voor investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut geldt dat zij bij voorkeur niet worden geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatie worden gebracht. Voor zover de uitgaven voor degelijke investeringen wel zijn geactiveerd zijn zij gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs dan wel de vervaardigingprijs, verminderd met de afschrijvingen. In voorkomende gevallen zijn bijdragen van derden en/of reserves in mindering gebracht zodat op het saldo wordt afgeschreven. De boekwaarden van investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut moeten worden gezien als nog te dekken investeringsrestanten. In het verleden zijn de afschrijvingstermijnen steeds zoveel mogelijk afgestemd op de verwachte economische levensduur of de verwachte nuttigheidsduur.

In januari 2006 heeft de raad voor komende investeringen de volgende richtinggevende maximale afschrijvingstermijnen vastgesteld:

Infrastructuurle voorzieningen	15-40 jaar
Waterbeheer	15-40 jaar

Daarbij heeft de raad bepaald dat investeringen met een verkrijgingprijs lager dan € 25.000 niet geactiveerd worden, maar rechtstreeks ten laste van het programma worden gebracht.

Financiële vaste activa

- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen betreffen de participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's. Deze zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs van de aandelen. Daalt de actuele waarde van de aandelen onverhoopt tot onder de verkrijgingprijs, dan vindt afwaardering tot die actuele waarde plaats. Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen de nominale waarde i.c. het uitgeleende bedrag verminderd met de reeds afgeloste termijnen. Vanwege de beperkte risico's inzake oninbaarheid zijn voor deze activa geen voorzieningen voor oninbaarheid gevormd.
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden gewaardeerd op het bedrag van de bijdrage, verminderd met de afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het desbetreffend actief van de derde bijdraagt aan de publieke taak.
- De overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer worden gewaardeerd op de nominale waarde i.c. het betaalde bedrag verminderd met aflossingen. Het begrip rentetypische looptijd heeft betrekking op de periode van de uitzetting waarin op basis van de voorwaarden van de uitzetting er sprake is van een constante rentevergoeding die niet door de verstrekker beïnvloedbaar is.

Voorraad bouwgronden

- De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingprijs, vermeerderd met de bijgeschreven rente. Is de marktwaarde van deze gronden lager dan de boekwaarde dan is een voorziening gevormd ter grootte van dit verschil.
- De in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingprijs, verminderd met de opbrengsten uit verkopen. Deze prijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals kosten van verwerving en kosten van bouwrijp maken), alsmede rente- en beheerskosten.
- Kunnen met voldoende mate van zekerheid winsten uit de bouwgrondexploitatie als gerealiseerd worden aangemerkt, dan worden deze winsten genomen. Zolang deze zekerheid niet bestaat worden de verkregen verkoopopbrengsten volledig op de vervaardigingprijs in mindering gebracht. Is winst genomen, dan is dit opgenomen in de boekwaarde van de grond. Voor zover uit de exploitatieopzetten blijkt dat complexen in de toekomst verlieslijdend zullen zijn, is een voorziening gevormd ter grootte van dit verlies. Dit verlies wordt bepaald op de contante waarde van het bedrag, dat zich aan het eind van de looptijd als verlies zal voordoen. Het bedrag van dit verlies en de contante waarde ervan wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld.

Vorderingen

De vorderingen worden, onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid, gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Liquide middelen en overlopende activa

Waardering geschiedt tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

De voorzieningen worden gevormd voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs is in te schatten;
- bestaande risico's op balansdatum van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie;
- de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven;
- van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel.

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de desbetreffende verplichting of het voorzienbare verlies. Rentetoevoegingen aan voorzieningen vinden niet plaats, tenzij dit voor een specifieke voorziening door een hogere overheid is voorgeschreven.

Vaste schulden

De waardering geschiedt tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. Onder de langlopende schulden zijn - naast de ten behoeve van de financiering van de gemeentelijke uitgaven opgenomen leningen - tevens opgenomen de ten behoeve van de woningcorporaties opgenomen geldleningen.

De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen van de gemeente wordt gevormd door de reserves en het gerealiseerde saldo van de voorliggende programmarekening. De reserves bestaan uit:

- algemene reserves;
- bestemmingsreserves die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht, maar die niet specifiek besteed hoeven te worden;
- overige bestemmingsreserves.

Vorming van reserves, alsmede toevoegingen en onttrekkingen aan reserves geschieden conform daartoe door de gemeenteraad genomen besluiten en vinden altijd plaats in het kader van de resultaatbestemming. Voor zover in het verslagjaar nieuwe reserves zijn gevormd worden deze bij de jaarstukken door de raad bekrachtigd. Voor zover aan reserves rente wordt toegevoegd, vindt deze toevoeging eveneens plaats in het kader van de resultaatbestemming.

Gerealiseerd resultaat

Het gerealiseerd resultaat over het verslagjaar volgt uit de programmarekening en is afzonderlijk als passiefpost op de balans opgenomen. Bestemming van dit saldo vindt plaats nadat de rekening is vastgesteld.

Toelichting op de balans

ACTIVA

- Vaste activa

Het verloop van de vaste activa in het boekjaar is als volgt weer te geven:

	Boekwaarde 31-12-2013	Investe- ring	Desinve- stering	Afschrij- ving	Bijdragen derden	Afwaar- dering	Boekwaarde 31-12-2014
Materiële vaste activa	61.052.394	4.063.034	43.774	3.137.803	347.907	1.658.501	59.927.444
Financiële vaste activa	9.387.529	429.804	25.419	177.568		163.976	9.450.369
	70.439.923	4.492.839	69.193	3.315.372	347.907	1.822.477	69.377.813

Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2013	Investe- ring	Desinve- stering	Afschrij- ving	Bijdragen derden	Afwaar- dering	Boekwaarde 31-12-2014
Gronnen en terreinen	1.320.654	1.022.486		98.085		21.750	2.223.305
Woonruimten	7.814			1.734			6.080
Bedrijfsgebouwen	26.960.768	295.178		1.166.011	80.605	134.395	25.874.935
Grond-, weg- en waterbouwk. werken	28.766.722	2.440.601	43.774	1.072.349	267.302	1.500.000	28.323.898
Vervoermiddelen	336.339	22.048		87.364			271.023
Machines, apparaten en installaties	666.636	136.196		145.788		2.355	654.688
Overige materiële vaste activa	2.993.462	146.526		566.472			2.573.515
	61.052.395	4.063.034	43.774	3.137.803	347.907	1.658.501	59.927.444

Economisch – en maatschappelijk nut

Het overzicht hieronder geeft het verloop van de materiële vaste activa weer, ingedeeld naar economisch en maatschappelijk nut. Per 2014 is hier aan toegevoegd de categorie investeringen met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden gevraagd (aangeduid als "economisch nut met tarief"). Dit betreft vooral de investeringen in de riolering. Het bedrag van de categorie "economisch nut" in de kolom 31-12-2013 is hierop aangepast. Eén en ander conform de voorschriften van de commissie BBV.

	Boekwaarde 31-12-2013	Investe- ring	Desinve- stering	Afschrij- ving	Bijdragen derden	Afwaar- dering	Boekwaarde 31-12-2014
Economisch nut	32.947.062	1.552.979		2.108.278	80.605	158.501	32.152.656
Economisch nut met tarief	17.684.995	777.425		401.691			18.060.730
Maatschappelijk nut	10.420.337	1.732.631	43.774	627.834	267.302	1.500.000	9.714.058
	61.052.394	4.063.034	43.774	3.137.803	347.907	1.658.501	59.927.444

Om investeringen te kunnen doen worden waar mogelijk ook reserves ingezet. Per het einde van het boekjaar is nog bijna € 3,9 miljoen beschikbaar voor investeringsactiviteiten. Verwezen wordt naar het overzicht van de reserves. In de begroting over 2014 worden afschrijvingstermijnen gehanteerd van 1 tot 50 jaar. Deze zijn op overeenkomstige wijze bij de bepaling van de werkelijke afschrijvingslast toegepast.

Financiële vaste activa

De specificatie van deze post luidt:

	Boekwaarde 31-12-2013	Herrubri- cering	Investe- ring	Desinve- stering	Aflossing/ afwaard.	Boekwaarde 31-12-2014
Kapitaalverstreking aan deelnemingen	336.184					336.184
Kapitaalverstr. aan gemeenschapp. regelingen	45.378	-45.378				0
Leningen aan woningcorporaties	7.998.036				175.918	7.822.118
Leningen aan deelnemingen	25.865					25.865
Overige langlopende leningen	981.426	45.378	400.000		165.626	1.261.178
Ov. uitzettingen met een rentet. looptijd > 1jaar	638		29.804	25.419		5.023
	9.387.528	0	429.804	25.419	341.544	9.450.368

Kapitaalverstreking aan deelnemingen

De samenstelling van deze post is als volgt:

	<u>31-12-2013</u>	<u>31-12-2014</u>
Aandelen Friesland Milieu	62.453	62.453
Aandelen Afvalsturing Friesland NV	54.454	54.454
Aandelen Bank Nederlandse Gemeenten	<u>219.277</u>	<u>219.277</u>
Totaal	336.184	336.184

Naast de hierboven genoemde aandelen bezit de gemeente ook nog aandelen in Eneco en Caparis. Deze zijn tegen nihil gewaardeerd. De overige aandelen zijn tegen nominale waarde opgenomen.

Kapitaalverstreking aan gemeenschappelijke regelingen

Dit betreft de deelname in het werkkapitaal van de Stichting Volkskredietbank. Het betreft hier een stichting en niet een gemeenschappelijke regeling. Een juiste toepassing van het BBV brengt met zich mee dat deze post onder de categorie overige leningen valt. Deze deelname is dan ook naar die categorie overgeheveld.

Leningen aan woningcorporaties

Dit betreft leningen die zijn verstrekt aan WoonFriesland te Grou. Op grond van het huidige beleid worden geen nieuwe leningen meer verstrekt, zodat door aflossingen deze post in de toekomst zal zijn afgebouwd.

Leningen aan deelnemingen

Dit betreft de inschrijving in het Grootboek der Nationale Schuld, te vergelijken met een lening aan de Rijksoverheid. In 2014 heeft het Rijk de gemeenten een aanbod gedaan deze inschrijving te verkopen tegen de actuele waarde. Deze verkoop heeft in 2015 plaatsgevonden, waardoor de gerealiseerde boekwinst aan dat jaar wordt toegerekend. De verkoopopbrengst bedroeg € 76.838.

Overige langlopende leningen

De onderverdeling en het verloop van deze leningen in 2014 is als volgt:

	Saldo 31-12-2013	Herrubri- cering	Verstreking 2014	Aflossing/ afboeking	Saldo 31-12-2014
Leningen Sportfondsen Achtcarspelen	163.976			163.976	0
Leningen t.b.v. het startersproject	600.000				600.000
Leningen t.b.v. duurzaamheid	200.000		400.000		600.000
Overige leningen	17.450	45.378		1.650	61.178
	981.426	45.378	400.000	165.626	1.261.178

Op de balans is het bedrag aan overige langlopende leningen per 31-12-2013 € 163.976 lager door de saldering met de in het verleden gevormde voorziening voor de leningen NV Sportfondsen Achtkarspelen. Op basis van de afrekening voor het zwembad zijn deze afgeboekt ten laste van die voorziening. De herrubricering betreft de post Stichting Volkskredietbank, die is overgeboekt van de categorie kapitaalverstrekking aan gemeenschappelijk regelingen.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd > 1 jaar

Onder deze post vallen de vorderingen in het kader van het fiets-privé project. Het totaalbedrag aan nieuwe verstrekkingen bedroeg € 29.804. De aflossingen bedroegen € 25.419.

Overzicht investeringskredieten

Op grond van de financiële verordening bevat de jaarrekening een overzicht van de geraamde bedragen voor investeringen en de aanwending daarvan. Omwille van de overzichtelijkheid is dit overzicht weergegeven op programmaniveau.

Programma	begrote uitgaven	werkelijke uitgaven	begrote inkomsten	werkelijke inkomsten
Programma 1, Samenleving	2.348.174	1.319.016	414.869	80.605
Programma 2, Werk & Inkomen	132.984	36.958	0	0
Programma 3, Veiligheid	0	0	0	0
Programma 4, Leefomgeving	8.215.814	2.533.660	984.145	257.843
Programma 5, Ontwikkeling	509.636	443.825	0	53.233
Programma Dienstverlening	749.563	159.380	0	25.419
totaal	11.956.171	4.492.839	1.399.014	417.100

- Vlottende activa

Vorraden

Onder deze post vallen de gronden die worden aangehouden in het kader van de bouwgrondexploitatie. Deze gronden zijn opgenomen tegen de boekwaarde minus een eventueel opgebouwde voorziening bouwgrondexploitatie.

	Boekwaarde 31-12-2013	Boekwaarde 31-12-2014	Balanswaarde 31-12-2014
Gronden in exploitatie, bouwterreinen	1.049.583	1.197.402	506.341
Gronden in exploitatie, industrieterreinen	-205.153	8.263	7.001
Gronden (nog) niet in exploitatie	3.650.901	4.015.532	3.575.851
Gronden (nog) niet in exploitatie zonder ontwikkelperspectief	915.627	915.627	915.627
	5.410.957	6.136.824	5.004.820

Niet in exploitatie genomen gronden

Van de gronden die nog niet in exploitatie zijn, kan het volgende overzicht van het verloop van de boekwaarde worden gegeven:

	Boekw. 31-dec	Investe- ring	Desinve- stering	Winst- name	Boekw. 31-dec	Voorz. verlies	Balansw. 31-dec	Boekw. per m2
Ruwe gronden, nog niet in expl.	3.219.139	90.556	288.855		3.020.840	439.264	2.581.576	9,06
Surhuizum, Delfeart	25.757	865			26.622	417	26.205	n.v.t.
Buitenpost, Voorstraat	406.005	206.601		-189.000	423.606		423.606	41,18
Buitenpost, Komplan II	0	9.821			9.821		9.821	n.v.t.
De Lits Buitenpost	0	342.303			342.303		342.303	64,07
OBS Twijzel	0	108.450			108.450		108.450	86,07
Claerkamp Gerkesklooster	0	83.890			83.890		83.890	20,76
Totaal gronden niet in exploitatie	3.650.901	842.486	288.855	-189.000	4.015.532	439.681	3.575.851	

Niet in exploitatie genomen overige gronden

De overige gronden, niet in exploitatie zijn gronden waaraan nog geen specifiek ontwikkelperspectief is toegekend.

	Boekwaarde 31-12-2013	Boekwaarde 31-12-2014
Diverse gronden, geen kostentoe rekening	915.627	915.627

Bij de waardering van de gronden nog niet in exploitatie wordt rekening gehouden met een eventuele lagere taxatiewaarde door dat eventuele verschil op te nemen in de voorziening bouwgrondexploitatie. Hiervan is sprake bij complex Surhuizum-Delfeart. Daarnaast is er een nadelig verschil van € 439.264 op de ruwe gronden, niet in exploitatie. De gemiddelde boekwaarde bedraagt € 9,- per m².

Voor de complexen Surhuizum-Delfeart en Buitenpost-Kom zijn nog geen gronden verworven, zodat de aanduiding van de gemiddelde boekwaarde per m² ontbreekt.

Gronden in exploitatie

Van de gronden in exploitatie kan het volgende overzicht worden gegeven:

	Boekwaarde 31-12-2013	Investe- ring	Desinve- stering	Winst- name	Boekwaarde 31-12-2014	Voorziening verliezen	Balanswaarde 31-12-2014
Bouwterreinen:							
Twijzel, Boppelannen	-42.718	284	2.600		-45.035		-45.035
Surhuisterveen, Vierhuisterweg	933.924		136.706	-87.220	709.998		709.998
Twijzelerheide, De Swadde	193.278	133			193.411		193.411
Surhuisterveen, Nije Jirden	655.044	36.971	78.356		613.659		613.659
Buitenpost, Mûnewyk	-1706.253		42.808	480.000	-1269.061		-1269.061
Buitenpost, Over de Vaart	624.300		109.540		514.760		514.760
Harkema, De Singel	355.316	23.885	1240		377.962	432.175	-54.213
Harkema, Centrum	168.390		134.931		33.459	258.877	-225.418
Kootstertille, De Koaten	-145.643		1.593	200.000	52.763		52.763
Boelenslaan, De Wiken	13.945	1.540			15.485	9	15.476
Totaal bouwterreinen	1049.583	62.813	507.774	592.780	1.197.402	691.061	506.341
Industrieterreinen:							
Surhuisterveen, Kommiezenbosk	-42.846	148.767			105.921		105.921
Buitenpost, De Swadde	634.551	78.175			712.726	1262	711.464
Kootstertille, Oost	-1001.418		19.464		-1020.882		-1020.882
Surhuisterveen, Dalweg	204.560	5.937			210.497		210.497
Totaal industrieterreinen	-205.153	232.880	19.464	0	8.263	1262	7.001
Totaal gronden in exploitatie	844.430	295.693	527.238	592.780	1.205.665	692.323	513.342

Op de balans is de waarde van de voorraad bouwterrein verminderd met de voorziening voor verliezen.

Toekomstig exploitatieresultaat op basis van de exploitatieopzetten per 1-1-2015:

	Bouwterreinen	Industrieterreinen	Totaal
Geraamde nog te ontvangen opbrengsten	3.793.075	3.650.223	7.443.298
Geraamde nog te maken kosten	3.355.981	609.601	3.965.582
Toekomstig resultaat op basis van eindwaarde	437.094	3.040.622	3.477.716
Toekomstig resultaat op basis van contante waarde	351.004	2.689.622	3.040.626

Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid in het jaarverslag, alsmede het financieel verslag van het gemeentelijk grondbedrijf.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar kunnen als volgt worden weergegeven:

	Stand 31-12-2013	Stand 31-12-2014
Vorderingen op openbare lichamen		
Te vorderen omzetbelasting fiscus	-9.165	-37.468
Te vorderen omzetbelasting BTW compensatiefonds	3.192.925	3.303.313
Diverse vorderingen	374.720	725.332
	3.558.480	3.991.178
Rekening courantverhouding niet financiële instellingen	1.649	-7
Versteekte kasgeldleningen		
Uitgegeven daggelden, regeling spoorse doorsnijdingen	-48	-48
Overige vorderingen		
Debiteuren algemeen	1.291.744	510.838
Debiteuren sociale zaken	683.368	804.075
	1.975.112	1.314.913
Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1jaar	5.535.193	5.306.037

De post debiteuren algemeen is substantieel lager in vergelijking met vorig jaar. Dit is vooral veroorzaakt doordat de vordering op Veiligheidsregio Fryslân van € 627.000 per 31-12-2013 wegens de overname van bedrijfsmiddelen van de brandweer in 2014 is voldaan. De debiteuren sociale zaken betreffen vorderingen in verband met terug te betalen bijstand, krediethypotheken, leenbijstand en dergelijke.

Overlopende activa

Dit betreft de post nog te ontvangen bedragen, die onder andere betrekking hebben op rente in verband met aan WoonFriesland verstrekte geldleningen.

Liquide middelen

De specificaties luiden:

	Stand 31-12-2013	Stand 31-12-2014
Kasrekeningen	8.285	12.461
Banksaldi	72.225	28.045
	80.510	40.506

Benutting drempelbedrag in het kader van het schatkistbankieren

Met ingang van 2014 is voorgeschreven dat de gemeente inzicht geeft over de benutting van het drempelbedrag in het kader van het verplicht schatkistbankieren. In de paragraaf treasury van het jaarverslag wordt hier nader op ingegaan. De drempel voor 2014 bedraagt 0,75% van het begrotingstotaal, dat is $0,75\% \times € 63.497.000 = € 476.228$.

Gemiddeld tegoed aan middelen	Stand 31-12-2014
Kwartaal 1	194.000
Kwartaal 2	235.000
Kwartaal 3	271.000
Kwartaal 4	164.000
Gemiddeld over 2014	216.000

Uit de tabel blijkt dat de drempel niet is overschreden.

PASSIVA

- Vaste passiva

Eigen vermogen

Het op de balans verantwoorde bedrag aan eigen vermogen bestaat uit de volgende componenten:

	Stand 31-12-2013	Stand 31-12-2014
Algemene reserves	8.445.409	7.280.195
Bestemmingsreserves voor egalisatie van tarieven	3.639.116	0
Overige bestemmingsreserves		
- t.b.v. egalisatie van de exploitatie	5.520.609	7.200.102
- t.b.v. dekking van investeringen	4.473.771	3.851.147
Resultaat	523.786	340.415
	22.602.690	18.671.859

Het verloop van de afzonderlijke reserves in 2014 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Naam reserve	Saldo 31-12-2013	Toev. via resultaat bestemming	Bestemming resultaat	Vermindering via result. bestemming	Saldo 31-12-2014
Vrije algemene reserve	3.576.369	1040.000	523.786	2.729.000	2.411.155
Alg. reserve weerstandsvermogen	4.869.040				4.869.040
Resultaat 2013	523.786		-523.786		0
Resultaat 2014	0		340.415		340.415
Tariefegalisatie riolering	3.275.863			3.275.863	0
Tariefegalisatie reiniging	363.253			363.253	0
Flankerend beleid personeel	500.000	122.677		122.677	500.000
Sociaal ontwikkelingsfonds Achtkarspelen	184.540			15.561	168.979
Tariefegalisatie winstafdrachten GREX	96.642	403.780		301.705	198.717
Regio marketing	10.000			10.000	0
Monumenten en aanpak verpaupering	0	100.000			100.000
Dekking afschr. renov. sportvelden	215.000				215.000
Waarborgfonds schulddienstverlening	210.144	11.170		43.948	177.367
WMO	925.543	1.104.327			2.029.869
Verzelfstandiging MFC Surhuisterveen	131.937				131.937
Inburgering	37.435	7.708		1.814	43.329
Reïntegratiedeel participatiebudget	547.732	254.325			802.057
Inkomensvoorziening	1.254.491	170.731			1.425.222
Overlopende posten	1.407.145	1.407.626		1.407.145	1.407.626
Ontwikkelingsfonds Achtkarspelen	3.894.891			389.760	3.505.131
Inhaalslag groot onderhoud wegen	413.680			178.568	235.112
Vervanging speeltoestellen	97.978	44.916		82.458	60.436
Herziening bestemmingsplannen	67.222			16.754	50.468
totaal	22.602.690	4.667.260	340.415	8.938.506	18.671.859

Nadere toelichting reserves

Hieronder wordt per reserve een nadere toelichting gegeven omtrent de aard en reden van elke reserve, alsmede, voor zover van toepassing, de mutatie daarin in 2014. Deze mutaties zijn gebaseerd op de begroting, een afzonderlijk raadsbesluit of de in de laatst vastgestelde nota reserves en voorzieningen opgenomen detailbeschrijvingen. Deze mutaties passen alle binnen de doelstelling die de raad voor elke reserve heeft vastgesteld.

Algemene reserves

Tot de algemene reserve worden gerekend alle reserves, niet zijnde een bestemmingsreserve. De algemene reserve bestaat uit de volgende twee componenten:

- de vrije algemene reserve, die beschikbaar is voor alle mogelijke doeleinden. Onvoorziene kosten, de lasten verbonden aan nieuw beleid of tekorten kunnen ten laste van deze reserve worden gebracht. Een eventueel positief financieel resultaat per ultimo begrotingsjaarkomt ten gunste van deze reserve. Ook kunnen de saldi van reserves die overbodig zijn aan de vrije algemene reserve worden toegevoegd. Saldo 31-12-2014 € 2.411.155.
- de algemene reserve weerstandsvermogen is bedoeld om financiële tegenvallers, calamiteiten en risico's voortvloeiend uit de risico's die genoemd zijn in de paragraaf weerstandsvermogen op te vangen. Saldo 31-12-2014 € 4.869.040.

Aan de algemene reserve is in totaal € 2.729.000 onttrokken. Dit betreft de volgende posten:

Financiering openstelling zwembad Buitenpost	950.000
afwaardering activa maatschappelijk nut	1.500.000
ICT-middelen	200.000
Schilderwerkzaamheden Jeltingahuis	45.000
Minimabeleid – Klijnsmagelden	<u>34.000</u>
totaal	2.729.000

Daar tegenover staat dat € 1.563.786 is toegevoegd. Dit betreft de volgende bedragen:

Rekeningsaldo 2013	523.786
Afroming reserve speeltoestellen	40.000
Afroming reserve riolering	<u>1.000.000</u>
totaal	1.563.786

Op de algemene reserve weerstandsvermogen zijn in 2014 geen mutaties geweest.

Saldo 2013

Conform artikel 42, lid 2 van het "Besluit Begroting en Verantwoording" (BBV) wordt het saldo van de rekening van baten en lasten afzonderlijk opgenomen in de balans en vindt bestemming van het saldo plaats nadat de jaarrekening is vastgesteld.

Het saldo over 2013 bedroeg € 523.786 positief. Dit bedrag is aan de algemene reserve toegevoegd van waaruit de hiervoor genoemde ICT-middelen, schilderwerkzaamheden en het minimabeleid zijn bekostigd.

Saldo 2014

Het saldo lopend dienstjaar geeft het gerealiseerd resultaat uit de programmarekening weer. Dit saldo is (mits positief) vrijelijk te bestemmen en valt onder de vrije algemene reserve. Het voordelig gerealiseerd resultaat over 2014 bedraagt € 340.415.

Reserve overlopende posten

Ieder begrotingsjaar worden sommige exploitatiebudgetten door verschillende omstandigheden niet (geheel) besteed. Deze komen in beginsel tot uitdrukking in het rekeningresultaat. In sommige gevallen dienen dergelijke budgetten toch behouden te blijven. Deze bedragen worden gestort in deze reserve en vallen in het volgend begrotingsjaar weer vrij. De toevoeging van 2013 (€ 1.407.145) is in 2014 weer

vrijgevallen. De toevoeging over 2014 bedraagt € 1.407.626. Dit bedrag valt in 2015 weer vrij. Saldo 31-12-2014 € 1.407.626.

Programma 1 - Samenleving

- *Reserve Sociaal Ontwikkelingsfonds Achtkarspelen (SOFA)*
De reserve is ontstaan uit de reserve project Noflik Wenjen. Met de middelen van het SOFA wordt beoogd het tot stand brengen van structurele verbeteringen in de leefbaarheid, in de sociale cohesie en de eigen kracht van dorpen en/of wijken. In verband met het project "Minsken meitsje in doarp" is € 15.561 aan deze reserve onttrokken. Saldo 31-12-2014 € 168.979.
- *Reserve verzelfstandiging MFC Surhuisterveen*
De reserve is in 2002 ontstaan en heeft vanaf 2010 als doel de het dekken van eventuele kosten voortvloeiende uit de verzelfstandiging van het MFC Surhuisterveen. Saldo 31-12-2014 € 131.937.
- *Reserve dekking afschrijving renovatie slechte sportvelden*
Deze reserve is ingesteld om de afschrijvingskosten te dekken die voortvloeien uit nog vast te stellen investeringen voor de renovatie van slechte sportvelden. Saldo 31-12-2014 € 215.000.

Programma 2 - Werk, Inkomen & Zorg

- *Reserve waarborgfonds schulddienstverlening*
De reserve is in 2010 gevormd uit de gelijknamige voorziening. Doel ervan is burgers met een acute schuldproblematiek (cliënten) snel en tegen zo weinig mogelijk kosten uit de problemen met schuldeisers helpen. Daarbij worden crediteuren van cliënten afgekocht. Cliënten lossen maandelijks af en deze bedragen komen weer ten gunste van de reserve. In verband hiermee is € 43.949 aan deze reserve onttrokken, waarvan € 40.000 voor het project Budgetbeheer, en is € 11.170 toegevoegd. Saldo 31-12-2014 € 177.366.
- *Reserve Wmo*
De reserve is in 2006 ingesteld met als doel het opvangen van onder- en overschrijdingen in de besteding van de jaarlijks begrote Wmo-budgetten. In verband hiermee is € 1.104.327 aan de reserve toegevoegd. Saldo 31-12-2014 € 2.029.869.
- *Reserve inburgering*
De reserve vangt de fluctuaties in het uitgavenpatroon van de regeling opvang asielzoekers op. In verband hiermee is € 1.814 aan deze reserve onttrokken en € 7.708 toegevoegd. Saldo 31-12-2014 € 43.329.
- *Reserve re-integratiedeel participatiebudget*
Deze reserve is structureel bestemd om de schommelingen in het re-integratiedeel, voorzover deze niet via de balans kunnen worden opgevangen, op te vangen. In verband hiermee is € 254.325 aan deze reserve toegevoegd. Saldo 31-12-2014 € 802.060.
- *Reserve inkomensvoorziening*
De reserve dient om de risico's die voortvloeien uit de schommelingen in het aantal bijstandsgerechtigden en de fluctuaties in de rijksbijdrage op te vangen. In verband hiermee is € 170.731 aan deze reserve toegevoegd. Saldo 31-12-2014 € 1.425.222.

Programma 4 - Leefomgeving

- *Reserve inhaalslag groot onderhoud wegen (niet-levensduur verlengend)*
Deze reserve wordt gebruikt voor dekking van de component niet levensduur verlengend onderhoud binnen het wegenbeheersysteem RAWEB. Het bestanddeel (regulier) onderhoud mag niet worden geactiveerd. In de begrotingsjaren 2009-2014 wordt jaarlijks een onttrekking aan deze reserve gedaan ter hoogte van het benodigde budget niet levensduur verlengend onderhoud binnen RAWEB. Deze onttrekking bedraagt in 2014 € 178.568. Saldo 31-12-2014 € 235.112.
- *Reserve vervanging speeltoestellen*
Deze reserve dient ter dekking van de kosten van vervanging van speeltoestellen, die worden gezien als een investering met maatschappelijk nut. In 2014 is wegens

kosten € 42.458 aan de reserve onttrokken. Daarnaast is deze reserve afgeroomd met een bedrag van € 40.000 ten gunste van de algemene reserve. Conform de begroting is € 44.916 toegevoegd. Saldo 31-12-2014 € 60.436.

- *Reserve tariefegalisatie riolering*

De reserve dient ervoor om te zorgen dat de tarieven voor rioolrechten jaarlijks niet te veel van elkaar afwijken; een tariefegalisatiereserve. Zowel toevoeging als onttrekking aan de reserve vindt plaats op basis van het saldo van de baten en lasten op riolering. In 2014 waren de baten op riolering € 188.721 lager dan de lasten. Dit bedrag is aan de reserve onttrokken. Daarnaast is € 1.000.000 van deze reserve afgeroomd ten gunste van de algemene reserve.

In de notitie Riolering van de commissie BBV is bepaald dat in de jaarrekening 2014 de bestemmingsreserve om moet worden gezet naar een voorziening. De aard van de voorziening wordt bepaald door de oorzaak waardoor de reserve overwegend is ontstaan. Alleen wanneer de reserve is ontstaan vanuit efficiencymaatregelen blijft de bestemmingsreserve bestaan. Uit analyse blijkt dat de hoogte van deze reserve in de loop van de jaren grotendeels is ontstaan door uitstel van investeringen. Het resterende saldo is daarom conform de notitie overgeboekt naar een nieuw ingestelde voorziening artikel 44 lid 2 BBV, de voorziening riolering.

Saldo 31-12-2014 € 0.

- *Reserve tariefegalisatie reiniging*

De baten voortkomend uit de reinigingsheffingen moeten de kosten van de reiniging kunnen dekken, maar mogen die niet overtreffen. Om grote fluctuaties in de hoogte van de tarieven te voorkomen worden de overschotten of tekorten toegevoegd c.q. onttrokken aan deze reserve. Over 2014 waren de lasten van de reiniging € 36.829 hoger dan de baten. Dit bedrag is aan deze reserve onttrokken. In het verlengde van de overboeking van de reserve tariefegalisatie riolering naar een voorziening, is ook het saldo van deze reserve overgeboekt naar een nieuw ingestelde voorziening reiniging. Saldo 31-12-2014 € 0.

Programma 5 - Ontwikkeling

- *Reserve ontwikkelingsfonds Achtkarspelen (OFA)*

Deze reserve is in 2008 ontstaan. Het doel van deze reserve is het realiseren van de strategische lange termijn doelen van de gemeente Achtkarspelen door effectieve, rendabele structuurversterkende en duurzame investeringen in de:

- hoofdinfrastructuur (weg, water, spoor, telecommunicatie, terminals);
- economische infrastructuur (bedrijfslocaties, kennis, detailhandelsstructuur, toerisme etc.);
- woningmarktversterkende infrastructuur (m.n. herstructurering; er wordt namelijk vanuit gegaan dat woningbouwlocaties, eventueel met behulp van externe subsidiestromen, zoveel mogelijk rendabel zijn qua exploitatie;
- versterking van de sociale infrastructuur.

Het fonds moet leiden tot het geconcentreerd inzetten van middelen voor de realisatie van de echt strategische projecten die noodzakelijk zijn om de politieke en strategische doelen van Achtkarspelen te bereiken. Het fonds dient dus niet ad hoc en versnipperd ingezet te worden voor het oplossen van allerlei incidentele knelpunten.

De onttrekking bedraagt € 389.760 en houdt verband met de kosten van de herinrichting van de Voorstraat te Buitenpost, het Centrumplan en de omgeving Kruidhof, de uitbreiding van de parkeervoorziening bij het stationsgebied en het Sociaal Economisch Masterplan. Saldo 31-12-2014 € 3.505.131.

- *Reserve tariefegalisatie winstafdrachten grondexploitatie*

De reserve moet ervoor zorgen dat de structurele winstuitname uit de bouwgrond-exploitatie op een egale manier plaatsvindt. De winstuitname werd tot en met 2007 op begrotingsbasis als structurele bate in de exploitatie geboekt. Met ingang van 2008 wordt dit in acht jaar afgebouwd. De onttrekking in 2014 is overeenkomstig de begroting en bedraagt € 301.705. De winstname uit het grondbedrijf van € 403.780 is aan deze reserve toegevoegd. Saldo 31-12-2014 € 198.717.

- *Reserve herziening bestemmingsplannen*

De reserve is bestemd voor herziening van verouderde bestemmingsplannen en het aanpassen van woon- en structuurvisies. Vanwege de kosten van ontwikkeling van een woonvisie is € 16.754 aan de reserve onttrokken. Saldo 31-12-2014 € 50.468.

- *Reserve regiomarketing*

Deze reserve is in 2012 ingesteld voor deelname aan de regiomarketing. Conform de begroting is € 10.000 aan deze reserve onttrokken. Saldo 31-12-2014 € 0.

- *Reserve monumenten en aanpak verpaupering*

Deze reserve is in 2014 ontstaan. Doel ervan is behoud en/of verbetering van de kwaliteit van de bebouwde omgeving en bijdragen aan het behouden en versterken van de leefbaarheid van de woonomgeving. Conform de begroting is € 100.000 aan deze reserve toegevoegd. Saldo 31-12-2014 € 100.000.

Programma 6 - Dienstverlening

- *Reserve flankerend beleid personeel*

De reserve is ingesteld ter dekking van frictiekosten, het concern-brede opleidingsprogramma, flankerend beleid, concern-brede cultuuractiviteiten en andere personeel gerelateerde kosten, waarbij een maximum geldt van € 500.000. Wegens gemaakte kosten is € 122.677 aan deze reserve onttrokken. Vanwege voordeel op budgetten kon eenzelfde bedrag weer aan de reserve worden toegevoegd. Saldo 31-12-2014 € 500.000.

Voorzieningen

Het op de balans opgenomen bedrag voor voorzieningen bestaat uit de volgende componenten:

	Stand 31-12-2013	Stand 31-12-2014
Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen	754.083	1.226.479
Voorzieningen t.b.v. toekomstige kosten	1.870.421	1.808.304
Voorziening ivm van derden verkregen middelen	0	2.413.566
	2.624.504	5.448.349

Het verloop wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

Naam voorziening	Saldo 31-12-2013	Toev. tlv het programma	Vrijgevallen bedragen tgv expl.	Aanwendin- gen	Saldo 31-12-2014
Financiering openstelling zwembad	0	1.050.000		366.670	683.330
Bijdrage reostructie N358	91.000				91.000
Bouwrijpmaken bouwgrondexpl.	459.107			6.958	452.149
Leningen Sportfondsen Achtkarsp.	203.976		40.000	163.976	0
Baggeren	161.708	3.670		6.500	158.878
Onderhoud sportaccommodaties	218.954	87.500		8.561	297.894
Welzijnsaccommodaties	635.696	134.574		47.793	722.478
Groot onderh. basissch. + gymlok.	854.063	400.000		625.008	629.055
Riolering	0	2.087.142			2.087.142
Reiniging	0	326.424			326.424
Totaal voorzieningen	2.624.504	4.089.310	40.000	1.225.465	5.448.349

De voorziening leningen Sportfondsen Achtkarspelen is benut voor het afboeken van de aan Sportfondsen Achtkarspelen verstrekte leningen.

De voorziening bouwgrondexploitatie is op de balans geheel gesaldeerd met de post voorraden en komt daarom niet in dit overzicht voor. In bovenstaand overzicht zijn de toevoegingen aan de voorziening riolering en reiniging gerubriceerd in de kolom "toevoeging t.l.v. programma". De feitelijke toevoeging vond plaats via een directe balansmutatie vanuit de reserves tariefegalisatie riolering en - reiniging, conform de richtlijnen van de commissie BBV in de notitie riolering. Hierdoor ontstond een aansluitverschil tussen de mutatie eigen vermogen en het saldo van baten en lasten.

Nadere toelichting voorzieningen

Hieronder wordt per voorziening een nadere toelichting gegeven omtrent de aard en reden van elke voorziening, alsmede indien van toepassing, de mutatie daarin in 2014.

Programma 1 - Samenleving

- *Voorziening leningen Sportfondsen Achtkarspelen*
De gemeente heeft aan Sportfondsen Achtkarspelen renteloze leningen verstrekt wegens exploitatietekorten bij het zwembad Buitenpost. In 2014 heeft er een afrekening plaatsgevonden waarbij het totaal aan verstrekte leningen is afgeboekt ten laste van deze voorziening. Saldo 31-12-2014 € 0.
- *Voorziening onderhoud sportaccommodaties*
Het doel van deze voorziening is het financieren en dekken van planmatig onderhoud aan sportaccommodaties. Hieronder vallen de drie sporthallen en zwembad De Kûpe. In 2014 is aan deze voorziening € 87.500 toegevoegd. Onderhoudskosten ter grootte van € 8.561 zijn ten laste van deze voorziening gebracht. Saldo 31-12-2014 € 297.894.
- *Voorziening onderhoud welzijnsaccommodaties*
Het doel van deze voorziening is het dekken van planmatig onderhoud aan welzijnsaccommodaties. (peuterspeelzalen, dorpshuizen, Mfc's en jongerencentra c.q. jeugdhonken) op basis van meerjarige onderhoudsplannen. In 2014 is aan deze voorziening € 134.574 toegevoegd. Onderhoudskosten à € 47.793 zijn ten laste van deze voorziening gebracht. Saldo 31-12-2014 € 722.478.
- *Voorziening groot onderhoud basisscholen + gymlokalen*
De voorziening is in 2009 ingesteld om meerjarig de kosten van planmatig onderhoud aan basisscholen en gymlokalen te dekken. De toevoeging 2014 bedroeg € 400.000, terwijl onderhoudskosten à € 625.008 ten laste van deze voorziening zijn gebracht. Saldo 31-12-2014 € 629.055.
- *Voorziening financiering openstelling zwembad Buitenpost*
De exploitatie van het zwembad Buitenpost is overgegaan naar een stichting. De gemeente heeft zich verbonden in de periode 2014-2018 bij te dragen in de kosten. De benodigde middelen daarvoor zijn in deze voorziening gebracht door een toevoeging van € 1.050.000. Daarvan is € 366.670 besteed. Saldo 31-12-2014 € 683.330.

Programma 4 - Leefomgeving

- *Voorziening baggeren*
De voorziening baggeren is bedoeld om werkzaamheden aan de havens van Gerkesklooster, Kootstertille en De Swadde te Twijzelerheide uit te kunnen voeren. In verband hiermee is € 6.500 ten laste van deze voorziening gebracht. Wegens voordeel op het budget recreatieve voorzieningen De Swadde is € 3.670 aan de voorziening toegevoegd. Saldo 31-12-2014 € 158.878.
- *Voorziening riolering*
Deze voorziening is dit jaar gevormd vanwege de notitie riolering die de commissie BBV heeft uitgebracht. In de afgelopen jaren zijn de voordelen op de riolering, ontstaan door het achterblijven van investeringen, steeds aan de reserve tariefegalisatie riolering toegevoegd. In de notitie is bepaald dat deze gelden niet onder de reserves vallen maar als voorziening gerubriceerd moeten worden. De overboeking vanuit de reserve bedroeg € 2.087.142. Saldo 31-12-2014 € 2.087.142.
-

- *Voorziening reiniging*
Deze voorziening is dit jaar eveneens gevormd vanwege de notitie riolering die de commissie BBV heeft uitgebracht. Het eindsaldo van de tariefegalisatiereserve reiniging ad € 326.424 is overgeheveld naar deze voorziening.
Saldo 31-12-2014 € 326.424.

Programma 5 - Ontwikkeling

- *Voorziening bouwgrondexploitatie*
De voorziening is bedoeld voor het opvangen van verwachte verliezen op de in exploitatie genomen complexen in de bouwgrondexploitatie. Dit verlies is becijferd op € 692.740 voor vijf complexen. Daarnaast is deze voorziening bedoeld voor het compenseren van negatieve verschillen tussen de boekwaarde en de taxatiewaarde van ruwe gronden. Dit negatieve verschil bedraagt € 439.264. In verband hiermee is € 536.221 aan deze voorziening toegevoegd. Deze voorziening is op de balans gesaldeerd met de voorraden. Saldo 31-10-2014 € 1.132.004.
- *Voorziening bouwrijp maken bouwgrondexploitatie*
De voorziening is bedoeld voor het dekken van de kosten van het afronden van werkzaamheden in verband met het bouwrijp maken van nagenoeg afgewikkelde complexen. In verband hiermee is € 6.958 ten laste van deze voorziening gebracht. Saldo 31-12-2014 € 452.149.
- *Voorziening bijdrage reconstructie N358*
Deze voorziening is ontstaan uit de reserve "gemeentelijke bijdrage PVVP" en is bestemd voor de gemeentelijke bijdrage aan de provincie voor de reconstructie van de N358 Lutkepost-afslag Augustinusga. Saldo 31-12-2014 € 91.000.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd > 1 jaar

De vaste schuld ultimo 2014 bedraagt € 43.940.114. De samenstelling en het verloop hiervan in 2014 was als volgt:

	Saldo 31-12-2013	Opname	Aflossing	Saldo 31-12-2014
Onderhandse leningen:				
t.b.v. Woonfriesland	7.998.036	1.361.341	1.537.259	7.822.117
t.b.v. eigen financiering	29.223.441	12.000.000	5.106.805	36.116.636
Waarborgsommen	1.361			1.361
Totaal vaste schulden	37.222.838	13.361.341	6.644.064	43.940.114

De rente- en aflossingsverplichtingen van de leningen berusten bij de gemeente Achtkarspelen. De totale rentelast over 2014 bedroeg € 1.289.483. De verstrekte geldleningen ten behoeve van de woningbouw zijn op de balans opgenomen onder de financiële vaste activa. Het bedrag aan aflossingen dat binnen één jaar vervalt, dus in begrotingsjaar 2015, bedraagt € 4.989.155. De opname ten behoeve van WoonFriesland betreft geen nieuwe lening maar een contractuele voortzetting van een bestaande lening tegen een geactualiseerd rentepercentage.

- Vlottende passiva

De vlottende passiva bestaan uit de volgende componenten:

	Stand 31-12-2013	Stand 31-12-2014
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1jaar	15.842.375	9.994.170
Overlopende passiva	2.993.239	2.746.203
Totaal vlottende passiva	18.835.614	12.740.374

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Deze schulden kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	Stand 31-12-2013	Stand 31-12-2014
Kasgeldleningen	7.000.000	2.000.000
Banksaldi	3.616.896	3.627.621
Overige schulden		
- crediteuren	4.858.346	3.973.455
- crediteuren sociale zaken	314.170	389.024
- salarissen en sociale lasten	3.260	-3.250
- overige schulden	49.703	7.321
Totaal	15.842.375	9.994.170

Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan uit de volgende posten:

	Stand 31-12-2013	Stand 31-12-2014
Nog te betalen bedragen	1.032.257	1.072.681
Vooruitontvangen bedragen	59.793	119.860
Vooruitontvangen voorschotbedragen	1.353.573	662.947
Tussenrekening bank sociale zaken	547.616	636.390
Totaal	2.993.239	2.491.878

Onder de nog te betalen bedragen vallen met name de nog niet vervallen rente van geldleningen en diverse overige afrekeningen en verplichtingen welke reeds in 2014 zijn aangegaan maar per de balansdatum nog niet in rekening zijn gebracht. Ook de van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen vallen onder de overlopende passiva. Van de ontvangen voorschotbedragen met een specifiek bestedingsdoel kan onderstaand verloop worden weergegeven:

Uitkering	Saldo 1-1	Toevoeging	Vrijval	Saldo 31-12
Bijdrage rondweg Buitenpost	817.958		817.958	0
Bijdrage woninggebonden subsidies	10.000		10.000	0
Bijdragen t.b.v. investeringen	525.615	528.947	525.615	528.947
Reservering voor Kruidhof/Centrumplan	0	134.000		134.000
	1.353.574	662.947	1.353.574	662.947

Waarborgen en garanties

De gemeente Achtkarspelen heeft zich garant gesteld voor de betaling van de rente en aflossing van door diverse instellingen en particulieren aangevane geldleningen.

De navolgende groepen zijn te onderscheiden:

Lening t.b.v.	Oorspronkelijk bedrag	% borgstelling	Restant 31-12-2013	Restant 31-12-2014	Risico gemeente
verkrijgen/verbeteren woningen	26.135.589	50%	5.433.324	4.648.931	2.324.466
regeling GSHG	33.105	100%	0		0
klimleningen	2.287.053	0%	0		0
rechtspersonen	41.015.571	100%	28.787.291	28.040.192	28.040.192
rechtspersonen	2.949.572	diverse	0		0
Totaal	72.420.890		34.220.615	32.689.123	30.364.658

In 2014 hebben zich geen verliezen wegens verleende garantstellingen voorgedaan.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

De gemeente heeft in 2014 een leasecontract afgesloten met Canon Nederland NV voor de levering van multifunctionals voor printen, scannen en kopiëren. Het contract heeft een looptijd van vier jaar en de vaste kosten bedragen € 21.000 per jaar.

Daarnaast heeft de gemeente de volgende meerjarige inkoopcontracten:

Omschrijving contract	Afloop in	Kosten per jaar
Schoonmaakonderhoud en glasbewassing	2016	€ 68.549
Binnenbeplanting gemeentehuis	2016	€ 4.900
Plaatsing hygiënebakken gemeentehuis	2018	€ 1.095
Accountantsdiensten controle jaarstukken	2017	€ 26.500
Wmo vervoer - doelgroepenvervoer	2016	variabel
Wmo - hulpmiddelen	2017	variabel
Wmo - trapliften	2016	variabel
Onderhoud wegen	2015	Variabel
Onderhoud openbare ruimte, maaien / sloten schonen	2017	€ 87.299
Onderhoud openbare verlichting	2017	€ 231.903
Levering aardgas en electriciteit	2016	Variabel
Onderhoud van IBA-systemen	2018	€ 3.029

De kosten per jaar voor de wmo contracten, onderhoud wegen en inkoop energie zijn afhankelijk van de aanvragen, respectievelijk afname/verbruik.

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

De jaarrekening met toelichting is de tegenhanger van het overzicht van baten en lasten met toelichting, zoals die in de begroting is opgenomen. Het overzicht van baten en lasten in de begroting 2014 is ingedeeld naar de zes programma's waarin alle baten en lasten zijn opgenomen, inclusief de algemene dekkingsmiddelen en de mutaties in de reserves.

De jaarrekening over begrotingsjaar 2014 sluit met een positief saldo van € 340.415. In de begroting werd rekening gehouden met een voordelig saldo € 610.539. De afwijking ten opzichte van de begroting is daarmee beperkt tot € 270.124. De belangrijkste posten in de verklaring van het rekeningsaldo zijn:

Saldo van de begroting	611.000
Sport en cultuur, zwembad Buitenpost	263.000
Inkomensvoorziening, saldo diverse posten	-270.000
Locatie-ontwikkeling, voorziening bouwgrondexploitatie	-536.000
Bouwen en wonen, m.n. uitbestede werkzaamheden	133.000
Saldo overige afwijkingen	<u>139.000</u>
	340.000

Sport en cultuur € 263.000

De belangrijkste reden voor het voordeel op deze post is het niet hoeven in zetten van het bedrag voor de afwikkeling van de samenwerking met NV Sportfondsen betreffende het zwembad Buitenpost.

Inkomensvoorziening € - 270.000

Op deze post zijn meerdere voor- en nadelen ontstaan waarvan de volgende de belangrijkste zijn:

- stijging van het aantal ww-b-ers en ioaw-ers, minder kredieten voor bedrijfskapitaal en juist meer voor levensonderhoud (€ -187.000)
- meer terugvorderings- en verhaalsbaten en boetes (€ 358.000)
- de geraamde onttrekking aan de reserve inkomensvoorziening vanwege een verwacht tekort was niet noodzakelijk (€ -441.000)

Locatie-ontwikkeling € -536.000

Voor de complexen in de bouwgrondexploitatie waar een verlies wordt verwacht is € 536.000 aan de voorziening bouwgrondexploitatie toegevoegd.

Bouwen en wonen € 133.000

De belangrijkste oorzaak voor het voordeel op deze post is veroorzaakt door lagere kosten van uitbestede werkzaamheden doordat er voor minder bouwaanvragen extern advies is gevraagd dan begroot. (constructieve veiligheid, geluid en brandveiligheid) Daarnaast zijn er minder (man)uren besteed aan de Wabo-taken die besteed moeten worden aan de ex provinciebedrijven. Oorzaak hiervan is de langer durende opstartfase van de Fumo.

Voor een nadere toelichting op de verschillen tussen begroot en realisatie wordt verwezen naar de verschillenanalyse in het jaarverslag. Ook het overzicht van de incidentele baten en lasten is opgenomen in het jaarverslag. De toelichting hieronder is een weergave van de belangrijkste verschillen tussen het begrote bedrag per 1-1 en 31-12. Verder bevat deze toelichting een overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien, een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en de informatie over de wet normering topinkomens.

Verschillen tussen begroot 1-1 en 31-12

Programma 1 - Samenleving

	Raming 1/1	Raming 31-12	Realisatie
Baten	1.114.539	1.298.486	1.637.487
Lasten	15.100.461	15.620.791	15.605.907
Saldo van baten en lasten	-13.985.922	-14.322.305	-13.968.420
Toevoeging/onttrekking aan reserves	17.000	-1.047.447	-1.088.766
Gerealiseerd resultaat	-13.968.922	-15.369.752	-15.057.186

Baten

Op begrotingsbasis zijn de baten toegenomen met € 184.000, dit grotendeels door hogere eigen bijdragen van Wmo-cliënten in verband met huishoudelijke hulp.

Lasten

De lasten zijn op begrotingsbasis gestegen met € 520.000, dit door:

Zwembad B'post – toekomstige financiering + overlopende posten	1.172.000
Leerlingvervoer – toename kosten	75.000
Jeugdbeleid – budgetbeheer en overlopende posten	100.000
Wmo – voordeel op o.a. hulp bij huishouden en woningaanpassingen	-820.000
Overige invloeden	<u>-7.000</u>
	520.000

Programma 2 - Werk, Inkomen & Zorg

	Raming 1/1	Raming 31-12	Realisatie
Baten	18.056.454	19.560.609	20.264.577
Lasten	20.778.423	22.650.263	22.852.346
Saldo van baten en lasten	-2.721.969	-3.089.654	-2.587.770
Toevoeging/onttrekking aan reserves	289.753	222.893	-398.171
Gerealiseerd resultaat	-2.432.216	-2.866.761	-2.985.941

Baten

Op begrotingsbasis zijn de baten toegenomen met € 1.504.000, dit door:

Hogere rijksbijdragen BUIG-budget	1.083.000
Hogere rijksbijdrage sociale werkvoorziening	342.000
Overige invloeden	<u>79.000</u>
	1.504.000

Lasten

Op begrotingsbasis zijn de lasten toegenomen met € 1.872.000, dit door:

Verhogen budget inkomensvoorziening WWB	1.524.000
Minimabeleid – vooral Klijnsma-gelden armoedebeleid en koopkrachttegemoetkoming	337.000
Overige invloeden	<u>11.000</u>
	1.872.000

Programma 3 - Veiligheid

	Raming 1/1	Raming 31-12	Realisatie
Baten	22.500	30.000	65.975
Lasten	1220.905	1200.067	1277.078
Saldo van baten en lasten	-1.198.405	-1.170.067	-1.211.102
Toevoeging/onttrekking aan reserves			
Gerealiseerd resultaat	-1.198.405	-1.170.067	-1.211.102

Bij zowel baten als lasten deden zich slechts wijzigingen voor van geringe omvang.

Programma 4 – Leefomgeving

	Raming 1/1	Raming 31-12	Realisatie
Baten	5.469.997	6.776.384	6.913.378
Lasten	11632.039	14.183.751	14.289.580
Saldo van baten en lasten	-6.162.042	-7.407.367	-7.376.202
Toevoeging/onttrekking aan reserves	833.146	1649.554	1441.660
Gerealiseerd resultaat	-5.328.896	-5.757.813	-5.934.542

Baten

Op begrotingsbasis zijn de baten gestegen met € 1.306.000, dit door:

ANNO project D5 Buitenpost	824.000
Maatregelen evaluatie rondweg B'post – overgebleven middelen	209.000
Budgetbeheer - meeropbrengst inzamelen kunststoffen	202.000
Overige invloeden	71.000
	1.306.000

Lasten

De lasten in de begroting zijn per begrotingswijziging verhoogd met € 2.552.000.

Dit is veroorzaakt door:

ANNO project D5 Voorstraat, Centrumplan en Kruidhof	1.373.000
Extra afschrijving investeringen met maatschappelijk nut	1.500.000
Meerkosten verwerking hogere tonnages kunststoffen	186.000
Budgetbeheer – doorbelaste rente	-413.000
Overige invloeden	-94.000
	2.552.000

Programma 5 – Ontwikkeling

	Raming 1/1	Raming 31-12	Realisatie
Baten	2.186.455	2.042.592	4.257.894
Lasten	3.732.337	3.865.928	6.538.498
Saldo van baten en lasten	-1.545.882	-1.823.336	-2.280.604
Toevoeging/onttrekking aan reserves	-217.295	140.706	214.439
Gerealiseerd resultaat	-1.763.177	-1.682.630	-2.066.165

Baten

Op begrotingsbasis zijn de baten verlaagd met € 137.000, voornamelijk door een lagere legesopbrengst voor omgevingsvergunning bouwaanvragen.

Lasten

De begrote lasten zijn gestegen met € 134.000, dit vooral door de overdracht van taken aan de gemeenten op het gebied van de vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Programma 6, Dienstverlening

	Raming 1/1	Raming 31-12	Realisatie
Baten	655.730	635.820	811.545
Lasten	10.390.223	10.292.698	10.177.822
Saldo van baten en lasten	-9.734.493	-9.656.878	-9.366.277
Toevoeging/onttrekking aan reserves	119.641	119.641	0
Gerealiseerd resultaat	-9.614.852	-9.537.237	-9.366.277

Baten

De baten zijn op begrotingsbasis per saldo verlaagd met € 20.000, dit door een minderopbrengst leges rijbewijzen en reisdocumenten door o.a. een lager tarief.

Lasten

De begrote lasten zijn gedaald met € 98.000, dit door:

Wachtgeldverplichtingen twee wethouders	100.000
ICT-middelen (rekeningresultaat 2013)	200.000
Overlopende posten 2013 en 2014	-352.000
Overige invloeden	<u>-46.000</u>
	-98.000

Lokale heffingen

De gemeente Achtkarspelen kent de volgende niet besteding gebonden gemeentelijke heffingen die als algemeen dekkingsmiddel worden ingezet:

	Raming 1/1	Raming 31-12	Realisatie
Onroerende zaakbelasting, gebruikersdeel	676.655	676.655	658.147
Onroerende zaakbelasting, eigenaarsdeel	4.275.530	4.275.530	4.255.647
Forensenbelasting	5.000	5.000	4.821
Reclamebelasting	45.000	45.000	45.865
Resultaat voor bestemming	5.002.185	5.002.185	4.964.480

De netto opbrengst reclamebelasting wordt doorbetaald aan de Stichting Ondernemersfonds centrum Surhuisterveen. Op begrotingsbasis hebben zich bij de lokale heffingen geen verschillen voorgedaan.

Algemene uitkering

	Raming 1/1	Raming 31-12	Realisatie
Algemene uitkering uit het gemeentefonds	27.410.271	28.416.138	28.436.597

Op begrotingsbasis is de raming van de algemene uitkering met € 1.006.000 verhoogd, dit door de volgende ontwikkelingen:

- Decembercirc. 2013 – vergunningverlening, toezicht en handhaving	128.000
- Mutaties mei- en septembercirculaire en aanpassing maatstaven	<u>878.000</u>
	1.006.000

Dividend

	Raming 1/1	Raming 31-12	Realisatie
NV Fryslân Miljeu en Afvalsturing	14.000	14.000	11.280
Bank Nederlandse Gemeenten	130.000	130.000	111.393
Eneco NV	200.000	200.000	195.202
Totaal dividend	344.000	344.000	317.875

Het dividend van Fryslân Miljeu en Afvalsturing is conform de begroting als bate op programma 4 verantwoord en dus niet als algemeen dekkingsmiddel.

Op begrotingsbasis zijn de ramingen voor dividend niet gewijzigd.

Overige algemene dekkingsmiddelen

	Raming 1/1	Raming 31-12	Realisatie
Bespaarde rente	713.441	931.631	645.574
Saldo betaalde en doorbelaste rente	1.330.033	928.265	943.310

De raming van de bespaarde rente is op begrotingsbasis verhoogd met € 158.000, dit door een hogere stand van de eigen financieringsmiddelen per 1-1-2014 dan in de begroting was voorzien.

Daarnaast is de raming op de post saldo rente verlaagd met € 402.000, dit door een lagere rentetoe rekening aan producten in combinatie met lagere rentelasten.

Aanwending van het gebruik van het bedrag voor onvoorzien

Structureel onvoorzien

In de oorspronkelijke begroting was een bedrag voor structureel onvoorzien opgenomen van € 1.000. In de loop van het jaar zijn er geen verdere toevoegingen geweest. Er zijn geen uitgaven ten laste van deze post gebracht.

Eenmalig onvoorzien

In de begroting is in 2014 geen bedrag opgenomen voor eenmalig onvoorziene uitgaven.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserve

Onderstaande tabel toont de reserves waarbij zich in de afgelopen drie jaar een toevoeging of een onttrekking heeft voorgedaan. De laatste kolom toont de raming 2015.

	Saldo 1-1-2012	M utatie 2012	M utatie 2013	M utatie 2014	Saldo 31-12-2014	Raming 2015
Algemene reserve	1000.000	944.372	1631996	-1.165.214	2.411.155	61.564
Tariefegalisatie riolering (*)	3.236.742	-2.991	42.111	-3.275.863	0	-236.619
Tariefegalisatie reiniging	401510	85.626	-123.883	-36.829	326.424	-35.021
Sociaal Ontwikkelingsfonds Achtkarspelen	230.617	-30.000	-16.077	-15.561	168.979	-17.516
Tariefegalisatie winstafdrachten GREX	900.052	-101.705	-701.705	102.075	198.717	-194.937
Regio marketing	0	20.000	-10.000	-10.000	0	
Waarborgfonds schulddienstverlening	220.202	7.680	-17.738	-32.778	177.366	
WMO	279.733	-147.045	792.855	1.04.327	2.029.869	
Inburgering	135.062	-73.396	-24.230	5.894	43.329	
Inkomensvoorziening	212.150	-212.150	1.254.491	170.731	1.425.222	-267.908
Overlopende posten	976.694	191.635	238.816	481	1.407.626	-1.407.626
Ontwikkelingsfonds Achtkarspelen	5.141.000	-101.224	-1.144.885	-389.760	3.505.131	-1.708.506
Inhaalslag groot onderhoud wegen	891.321	-190.258	-287.383	-178.568	235.112	-232.760
Vervanging speeltoestellen	189.410	-41.107	-50.325	-37.542	60.436	5.750
Herziening bestemmingsplannen	262.856	-84.282	-111.352	-16.754	50.468	-50.468
	14.077.349	265.155	1.472.692	-3.775.362	12.039.834	-4.084.047

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (WNT)

In de jaarrekening moet voor bepaalde functies verplicht een aantal gegevens worden opgenomen.

In Achtkarspelen betreft het de functies van gemeentesecretaris en raadsgriffier.

Om te bepalen of een functionaris voldoet aan de WNT norm wordt de totale bezoldiging 2014 van elke functionaris afgezet tegen de WNT norm (€ 230.474 op jaarbasis).

Uit de onderstaande tabel blijkt dat Achtkarspelen geen functionarissen had die de WNT norm hebben overschreden.

Naam	E.H.C. van der Laan	R. van der Heide
Functie	Gemeentesecretaris	Raadsgriffier
Topfunctionaris (ja/nee)	Ja	Ja
Met dienstbetrekking (ja/nee)	Ja	Ja
Beloning	110.701	77.648
Belastbare vaste en variabele onkostenvergoedingen	1.053	88
Voorzieningen t.b.v. beloningen betaalbaar op termijn	25.221	17.327
Totale bezoldiging 2014	136.974	95.063
Duur dienstverband 2014 (in dagen)	365	365
Omvang dienstverband in 2014 (fte) (1 fte = 36 upw)	1,11	1,00
(herrekende) WNT norm (vergelijkingsbasis)	230.474	230.474
Overschrijding WNT norm	Nee	Nee

Toelichting bij het samenstellen van de WNT verantwoording

Bij de samenstelling van de in deze paragraaf opgenomen verantwoording uit hoofde van de WNT zijn de Beleidsregels toepassing WNT d.d. 27 februari 2014, inclusief de wijziging van 12 maart 2014, van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties als uitgangspunt gehanteerd.

De gemeente Achtkarspelen herkent de door de Minister van BZK in zijn kamerbrief d.d. 27 februari 2014 onderkende uitvoeringsproblemen met betrekking tot externe niet-topfunctionarissen.

In lijn met paragraaf 6 van de (gewijzigde) Beleidsregels toepassing WNT legt de gemeente geen verantwoording af over externe niet-topfunctionarissen.

Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen

Achtkarspelen ontvangt van diverse departementen specifieke uitkeringen, waaraan voorwaarden zijn verbonden als het gaat om de besteding van de gelden. De verantwoording die daarover moet worden afgelegd vindt plaats door middel van de zogenaamde SISA-bijlage (Single Information, Single Audit).

Hierin zijn alle specifieke uitkeringen opgenomen, die de gemeente ontvangt en waarvan door het rijk is besloten de verantwoording via deze methode te laten plaatsvinden.

Voor 2014 vallen de volgende specifieke uitkeringen van de gemeente onder deze verantwoordingssystematiek:

- Onderwijsachterstandenbeleid 2011-2015 (OAB)
- Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai (inclusief bestrijding spoorweglawaaai)
- Brede doeluitkering verkeer en vervoer SISA tussen medeoverheden
- Wet sociale werkvoorziening (Wsw) gemeente 2014
- Wet sociale werkvoorziening (Wsw) totaal 2013
- Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Wwb gemeente 2014
- Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Wwb totaal 2013
- Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente 2014
- Wet Participatiebudget (WPB) gemeente 2014

Nadere toelichting bij SISA-tabel:

- Kolom 1 = afkorting van de naam van het betreffende departement
- Kolom 2 = nummer van de specifieke uitkering
- Kolom 3 = naam van de specifieke uitkering en de juridische grondslag
- Kolom 4 t/m 9 = indicatoren

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2014 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 2 januari 2015

OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2015 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
		Gemeenten	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04</i>	
			€ 170.723	€ 0	€ 5.583	€ 0	
I&M	E3	Subsidie-regeling sanering verkeerslawaaai (inclusief bestrijding spoorweglawaaai)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Eindverantwoording Ja/Nee	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen
		Subsidie-regeling sanering verkeerslawaaai	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E3 / 05</i>
		Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)					
			1 608012833	€ 20.350	€ 1.055.314	Ja	€ 0
			2				
			3				
			4				
			5				
			6				
			7				
			8				
			9				
			10				
			11				
			12				
			13				
			14				
			15				
			16				
			17				
			18				
			19				
			20				
			21				
			22				
			23				

	Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie
	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09</i>
1	608012833	€ 62.150	€ 1.732.789	€ 0
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				
32				
33				
34				
35				
36				
37				
38				
39				
40				
41				
42				
43				
44				

I&M	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen
			Aard controle n.v.t. Indicatonummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatonummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatonummer: E27B / 03	Aard controle R Indicatonummer: E27B / 04	Aard controle R Indicatonummer: E27B / 05
			1 1020167 (Traverse Twijzel)	€ 200.000	€ 300.000		
			2 1010834 (Fp Bp Voorstraat)	€ 120.000	€ 183.131		
			3 1168635 (Halteplan '13 Acht)	€ 26.000	€ 17.712		
			4 1161551 (P&R Buitenpost 2e fase)	€ 0	€ 0		
			5 1162144 (Fietsveiligheid Traverse Surhuisterveen)	€ 0	€ 0		
			6 965362 (Verkeersmanifest)	€ 6.970	€ 6.970		
			7				
			8				
			9				
			10				
			11				
			12				
			13				
			14				
			15				
			16				
			17				
			18				
			19				
			20				
			21				
			22				
			23				
			24				
			25				
			26				
			27				
			28				
			29				
			30				
			31				
			32				
			33				
			34				
			35				
			36				
			37				
			38				
			39				
			40				

	Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T)	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee
	<i>Aard controle n.v.t. Indicatonummer: E27B/06</i>	<i>Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatonummer: E27B/07</i>	<i>Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie Aard controle n.v.t. Indicatonummer: E27B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatonummer: E27B/09</i>	<i>Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden Aard controle n.v.t. Indicatonummer: E27B/10</i>
1	1020167 (Traverse Twijzel)	€ 200.000	€ 300.000		Ja
2	1010834 (Fp Bp Voorstraat)	€ 120.000	€ 183.131		Ja
3	1168635 (Halteplan '13 Acht)	€ 197.600	€ 114.632		Nee
4	1161551 (P&R Buitenpost 2e fase)	€ 0	€ 0		Nee
5	1162144 (Fietsveiligheid Traverse Surhuisterveen)	€ 0	€ 0		Nee
6	965362 (Verkeersmanifest)	€ 25.688	€ 25.688		Nee
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					
32					
33					
34					
35					
36					
37					
38					
39					
40					
41					
42					
43					

SZW	G1	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_gemeente 2014 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of er in (jaar T) geen, enkele of alle inwoners	Het totaal aantal geïndiceerde inwoners van uw gemeente dat een dienstbetrekking heeft of op de wachtlijst staat en beschikbaar is om een dienstbetrekking als bedoeld in artikel 2, eerste lid, of artikel 7 van de wet te aanvaarden op 31 december (jaar T) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1 / 01</i>	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G1 / 02</i>	
SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2013 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoord hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen emaat de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: G1A / 01</i>	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1A / 02</i>	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam <i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: G1A / 03</i>
			0,00	Nee	
			1 60059 Achtkarspelen	223,31	10,03
			2		
			3		
			4		
			5		
			6		
			7		
			8		
			9		
			10		
			11		
			12		
			13		
			14		
			15		
			16		
			17		
			18		
			19		
			20		
			21		
			22		
			23		
			24		
			25		
			26		
			27		
			28		
			29		
			30		

	Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 06</i>	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 07</i>	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 08</i>	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 09</i>	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 10</i>	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2A / 11</i>
1	60059 Achtkarspelen	€ 2.152	€ 926	€ 79.090	€ 9.149	€ 0
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						
21						
22						
23						
24						
25						
26						
27						
28						
29						
30						
31						
32						
33						
34						
35						
36						
37						
38						
39						
40						
41						
42						
43						

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2014	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06</i>
			€ 113.414	€ 43.082	€ 21.745	€ 51.365	€ 26.940	€ 0
		Besluit	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
			<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09</i>			
			€ 0	€ 0	Ja			
SZW	G5	Wet participatiebudget (WPB)_gemeente 2014 Wet participatiebudget (WPB) Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Het aantal in (jaar T) bij een ROC ingekochte contacturen					
			Let op: Dit is de enige gelegenheid om verantwoording af te leggen over deze taakuitvoering					
			Let op: Deze verantwoording kan niet door een gemeenschappelijke regeling worden uitgevoerd, ongeacht de keuze van de gemeente bij indicator G5/07					
			<i>Aard controle D1 Indicatornummer: G5 / 01</i>					
			461					
			Besteding (jaar T) participatiebudget	Waarvan besteding (jaar T) van educatie bij roc's	Baten (jaar T) (niet-Rijk) participatiebudget	Waarvan baten (jaar T) van educatie bij roc's	Reservering besteding van educatie bij roc's in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee De zelfstandige uitvoering betreft de indicatoren G5/02 tot en met G5/06 <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G5 / 07</i>
			<i>Aard controle R Indicatornummer: G5 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G5 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G5 / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G5 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: G5 / 06</i>	
			€ 1.181.541	€ 73.877	€ 1.214	€ 0	€ 0	Ja

Accountantsverklaring

@@@